

*Увага, конкурс
продовжується!*

Шановні друзі!

Ми впевнені, що серед читачів часопису «Слово вчителю» багато талановитих та небайдужих до справи християнського просвітництва людей. Тому закликаємо вас долучитися до нашого проекту і взяти участь у літературному конкурсі!

До розгляду приймаються твори українською мовою всіх жанрів на морально-етичну та духовну тематику. Найкращі з них будуть опубліковані на шпальтах нашого часопису.

В кінці 2007-2008 навч. р. компетентне журі визначить переможців, на яких чекають цінні призи.

ПРИЗОВИЙ ФОНД:

за I місце –

Біблія (колекційне видання);

за II місце –

Біблійна Енциклопедія Брокгауза;

за III місце –

навчально-методичні

відеоматеріали.

Широ дякуємо усім, хто вже надіслав матеріали на конкурс, і бажаємо Вам творчого натхнення.

Редакція.



Холмен Хант «Світло для світу», 1853.

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ДУХОВНО-ПРОСВІТНИЧИЙ ЧАСОПИС
2/2007 **Слово вчителю**



Наше кредо:

«Нести Слово Боже – ось наша мета,
щоб кожний учитель був учнем Христа!»

Головний редактор Тарас Приступа
Літературний редактор Світлана Филипчук
Дизайн і верстка Віктор Дегтярьов
Художник Наталія Рябушко
Коректор Ольга Мац

Редакційна колегія:
Тетяна Артерчук
Олег Блощук
Олександр Бондарчук
Руслана Ковал'чук
Юрій Ліщинський
Євген Никонюк
Ольга Новікова
Відповідальна за випуск Надія Доля

Засновник і видавець –
Міжнародна громадська організація
«Надія – людям»

Адреса: а/с 116, м. Рівне, 33028, Україна.
Телефон: (0362) 63-79-76
Факс: (0362) 62-05-12
e-mail: slovo@nadia.rovno.ua

Часопис зареєстровано в Міністерстві юстиції України.
Свідоцтво про державну реєстрацію: серія КВ
№ 12846-1730Р від 27 червня 2007 р.

Часопис «Слово вчителю» виданий за рахунок
благодійних внесків приватних осіб та організацій.

Пожертви на видання часопису просимо
надсилати поштовим переказом на адресу
редакції з позначкою: «Пожертви на часопис
«Слово вчителю», або на рахунок:
р/р 26005301588849, Промінвестбанк
м. Рівне, МФО 333335 з позначкою:
«Пожертви на часопис «Слово вчителю».

За умови передруку матеріалів посилення на
часопис «Слово вчителю» обов'язкове.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Редакція залишає за собою право редагувати і,
при необхідності, скорочувати обсяг робіт.

Посилання на Біблію або цитування окремих біблійних
текстів позначаються умовними скороченнями.
Список скорочень назв книг зазвичай подається
у виданнях Біблії. Посилання зазначаються з
дотриманням принципу «книга-розділ-вірш» і
розділяються знаками пунктуації. Наприклад:
Ів. 19:6-11, 13-20, 25-28; 1 Кор. 1:18-24.
Фрагменти з одного розділу розділяються комою (,),
а різні книги або розділи відокремлюються
крапкою (;).

Якщо в тексті не зазначено інше, всі біблійні
посилання взято з Біблії у перекладі
проф. Івана Огієнка.

Фото на обкладинці Петра Гаврилюка.

Надруковано: РТМКФ «Християнське життя»,
43006, м. Луцьк, вул. В. Стуса, 3,
тел. (0332) 71-08-74.
Наклад 5000 прим.

© «Слово вчителю» © МГО «Надія – людям»

Дорогі друзі!

Щиро бажаємо Вам і Вашим родинам радості, миру,
благополуччя й рясних Господніх благословень у дні
святкування Різдва Христового і Нового року!

Ми дуже раді, що наше видання знайшло свого чита-
ча, дякуємо за Ваші відгуки, зауваження, побажання.

Минає рік за роком. Але ні час, ні щоденна рутина,
ні глобальні проблеми не можуть затмарити подію, яка
відбулася понад дві тисячі років тому і по праву посідає
центральне місце в історії людства.

Все, що відбулося до неї, – готовило її, чекало на неї,
підводило до неї.

Все, що було і є після неї, – зумовлено нею, понесло
на собі її відбиток або є її прямим наслідком.

Подія ця – безпосереднє втручання Бога в історію
світу, Його особистий прихід на нашу планету: наро-
дження, життя, смерть і воскресіння Сина Божого Ісуса
Христа.

Прийняття і поширення християнства привело до
кардинальних змін не лише окремих людей, але й цілі
народи. Скрізь, де було прийнято вчення Ісуса Хрис-
та, зміцнювалося таїнство шлюбу, суспільство почина-
ло рахуватися з правами і думкою жінок, створювалися
школи й університети, відмінялося рабство, приймалися
закони з охорони прав дітей, відбувалося багато змін,
спрямованих на благо людства.

Формуючи матеріал випуску навколо теми «Ісус Христос. Хто Він?», ми не боїмося нагадати щось загально-
відоме, повторитися або видатися настірними.

Ми любимо нашого Господа і хочемо розповідати про
Нього знову і знову. Переконані, що як нам, дорослим,
так і нашим дітям в християнській Україні насамперед
потребен Сам Ісус Христос, Який сказав: «Я перебувати-
му з вами повсякденно аж до кінця віку» (Мт. 28:20).

З повагою – редакція.

4 ПОГЛЯД ФАХІВЦЯ

О. Бондарчук. «Візьміть за основу свого життя християнські принципи»
(Інтерв'ю з Раймондом Ле Клером)

АКТУАЛЬНА ТЕМА

В. Бондарчук. Унікальність Ісуса Христа
С. Филипчук. Що є правда?
К. Тетерятников. Остання надія для світу

12 СТУДІЇ БІБЛІЙ

Ю. Ліщинський. Христос чи антихрист

ЗНАЙОМСТВО

О. Шевелєва. «Надія – є!» (Інтерв'ю з О. Гончаром)

18 НАУКА І ХРИСТИЯНСТВО

Рубрику веде О. Блощук
Історичність життя Ісуса Христа – питання віри, а не науки?..
Апокрифи
Що значить «канон»?

МЕТОДИКА І ДОСВІД

Викладання християнської етики
на Рівненщині
Бог стукає до наших сердеч (урок для 4 кл.)
Ісус Христос – Учитель (урок для 6 кл.)
Особа Ісуса Христа (урок для старших класів)
Подарунок Ісусові
(сценарій різдвяного позакласного заходу)
Дидактичний матеріал

44 МОЛОДЬ У ПОШУКУ

О. Новікова. Авторитет «на всі сто»

АСПЕКТИ ЗДОРОВ'Я

Н. Дубовик. Рятуйте наші тіла душі
Емоції людини

50 СПРАВИ СІМЕЙНІ

I. Дубовик. Шлюб, який задумав Бог

РОЗДУМИ ДУШІ

Н. Фесюк. Мій шлях до Бога



МАХШ – одна з найбільших у світі асоціацій християнських шкіл (її членами є більше п'ять тисяч шкіл з понад ста країн світу), заснована 1978 р. (в Україні працює з 1994 р.).

МАХШ – це професійна позаконфесійна громадська організація, яку заснували педагоги протестантського евангельського світогляду, щоби допомагати християнським школам і педагогам-християнам усіх конфесій.

З погляду деяких нехристиянських педагогічних теорій, викладання – це, по суті, справа техніки. Навчальну мету визначають виходячи з того, що поведінку викладача й учня можна вивчати емпіричним шляхом. Вважають, що достатньо, щоби вчитель оволодів певною методикою і, точно виконуючи інструкції, він досягне бажаного результату.

МАХШ пропонує превентивну систему, яка ґрунтуються на любові, розумії та релігії. Християнські педагоги центром людської особистості вважають серце, як місце

спільноти, чуття, духу і волі. Саме це, на їхню думку, є критерієм якості успішного викладання. Бог якнайповніше явив Себе не в заповідях і докладах, а в тому, що воплотився в Особі Ісуса Христа. Аналогічно й вчитель-християнин повинен прагнути до того, щоби втілювати біблійні ідеали в повсякденному житті.

Інтерв'ю з Раймондом Ле Клером –
регіональним директором Міжнародної асоціації християнських шкіл (МАХШ) в країнах СНД і Балтії.

– Шановний пане Раймонде, якою, на Вашу думку, потрібно виховати людину для сучасного суспільства?

– У першу чергу, людину необхідно виховати високоморальною особистістю. Людина може здобути багато знань про різні речі, але якщо вона не вміє застосовувати ці знання в контексті морального кодексу, вони можуть призвести навіть до катастрофи. Ми маємо чимало таких прикладів в історії людства.

– Хто, на Ваш погляд, може бути авторитетом чи ідеалом для сучасної молоді та підростаючого покоління?

– На мою думку, християнський світогляд пропонує людству, зокрема молоді, більше, ніж інші світогляди. І я це кажу не лише тому, що сам християнин. Річ у тім, що християнський світогляд цілісний, тому що він включає в себе Бога. Це не тільки система цінностей, але й Сам Творець цих цінностей. Він і Його Слово є найвищим авторитетом.

– У чому полягає потенціал християнської етики, що вона пропонує для сучасної молоді?

– Згідно з християнським світоглядом, кожна людина відповідає перед Богом за свої вчинки, за свою поведінку. Є якийсь внутрішній стимул вийти з нашого егоїзму, який, в принципі, природний для людини, і перейти на інший рівень цінностей, тобто любити іншу людину. Це і є основою християнської етики.

– Як потрібно здійснювати духовне виховання в загальноосвітній школі?

– Якщо мова йде про державну школу, то робити це потрібно дуже мудро й обережно. Я глибоко переконаний, що християнство пропонує істину, але робити це треба, по-важаючи вибір кожної людини.

– Чи є тотожними поняття «загальнолюдські моральні цінності» та «християнські цінності»?

– Ми звички вважати, що у західній культурі, а як сюди включаю і українську, і російську, і західноєвропейську, і північноамериканську культуру, в основі загальнолюдських цінностей лежить християнство. Але світ змінюється. І коли

ВІЗЬМІТЬ ЗА ОСНОВУ СВОГО ЖИТТЯ ХРИСТИЯНСЬКІ ПРИНЦИПИ

ми сьогодні говоримо про загальнолюдські цінності, сучасні люди, скоріше за все, мають на увазі етику за консенсусом. Тобто вважається, що те, що більшість людей вважає етичним, моральним, таким і є, це сприймається як істина, тобто правильний шлях для цього товариства. А це зовсім не так, тому що етика – це не явище демократії, це не те, що думає і вирішує більшість, а те, що думає Творець.

«Етика за консенсусом» може дуже швидко привести суспільство до хаосу, тому що так званий «консенсус» на практиці залежатиме від того, хто має більший політичний вплив або більше грошей. Окрім того, розуміння етики з точки зору людини постійно змінюється. Стабільноті немає навіть у фундаментальних питаннях. А тим більше там, де існують різні думки з приводу того, що таке добро і зло.

– Які були Ваші уявлення про моральний ідеал у дитинстві, молодості, у зрілі роки?

– Я виріс у католицькій сім'ї, тому мене виховували на основах християнського світогляду. Я знов, Хто створив цей світ, Хто створив систему етики. Бог створив нас, і Він краще знає, як ми повинні жити. Він знає, як створити для нас ідеальне життя, як створити для нас найкращі умови. Якщо ми дотримуватимемося певних Його постанов, тоді матимемо нормальне життя. Якщо ж ми порушуватимемо цей основний порядок, тоді у нас, природно, будуть проблеми.

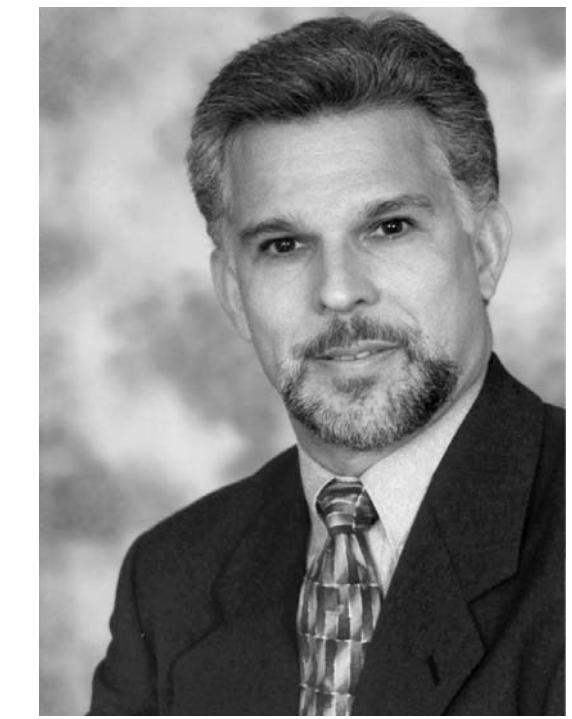
Основні істини з роками не змінюються. Все те, чого мене навчили в дитинстві, я використовую дотепер. Я щасливий, що можу будувати своє життя на християнських засадах.

– А хто займався Вашим вихованням?

– Звичайно, батьки. Але величезний вплив мали на мене мої вчителі. На щастя, всі вони були віруючими людьми.

– Якою діяльністю Ви зараз займаєтесь?

– Ми допомагаємо педагогам-християнам, які працюють у приватних християнських школах. Допомагаємо їм підвищувати кваліфікаційний рівень, удосконалювати педагогічну майстерність на основі християнських принципів.



Раймонд Ле Клер народився в США, штат Массачусетт. Магістр міжкультурних зв'язків. В МАХШ працює уже більше п'ятнадцяти років.

– А якщо до Вас звернуться педагоги не з приватних шкіл, допоможете?

– Ми будемо раді допомогти чим тільки зможемо.

– Ким для Вас особисто є Ісус Христос?

– Він мій Бог, Спаситель і Учитель з великої букви.

– Ваші побажання читачам часопису «Слово вчителю».

– Бажаю, щоб Ви глибоко розуміли важливість Вашої особистої віри для Вашої професії. Професія вчителя – одна з найвеличніших у світі. І доказом є те, що Ісус Христос Сам був Учителем. Про вчителів дуже багато говорили, говорять і будуть говорити, і це правильно, тому що саме вчитель має колosalний вплив на підростаюче покоління.

Розмову вів Олександр Бондарчук.

УНІКАЛЬНІСТЬ ІСУСА ХРИСТА

Слова і вчинки Ісуса Христа виділяють Його серед усіх історичних постатей, відомих людству.

Життя Ісуса Христа є найвищим прикладом моральності, у ньому виявилось все найкраще, що є в людських взаєминах. Безліч текстів у Євангеліях показують безмежну любов і милість Ісуса Христа до хворих, грішних, Його безкорисливу поміч нужденним.

Лк. 18:35-43 – Ісус зціляє сліпого, що сидів при дорозі.

Лк. 19:2-10 – Ісус змінює життя Закхея.

Ів. 4:4-29 – Ісус вказує шлях спасіння самарянській жінці.

Ісус ніколи не оцінював людину за її соціальним статусом, за чистотою її одягу чи рівнем культурного поводження. Стан людського серця, усвідомлення особистості неправоти перед Богом – ось що цінне для Ісуса. Він говорить про це у притчі про митника і фарисея (Лк. 18:9-14).

Ісус ніколи не вимагав плати за надану допомогу, але завжди високо оцінював жертвеність інших, як то дві лепти – дар бідою вдови (Мк. 12:42-44).

Мотивом усіх вчинків Ісуса були любов і співчуття до людей, безкорисливе прагнення зцілити людське серце, повернути людині образ і подобу Бога.

Наука Ісуса Христа ґрунтуються на двох біблійних заповідях: любові до Бога і любові до близького. «Люби Господа, Бога свого, усім серцем своїм, і всією душою своєю, і всім своїм розумом, і з цілої сили своєї!» (Це заповідь перша!) А друга (однакова з нею): «Люби свого близького, як самого себе!» Нема іншої більшої заповіді над оці!» (Мк. 12:28-31). Вірші стверджують, що головним мотивуючим фактором істинної моральності повинна бути любов. Не бажання щастя або успіху, а саме любов. Не любов до самого себе й навіть не до суспільства, а любов до Бога й Творця. Світ належить Йому, Він створив його для Своого задоволення й для здійснення Своого задуму. Цілком логічно, що найперший обов'язок кожного повинен полягати в тому, щоб жити згідно з волею Творця, любити Його просто з подяки за людське існування. Порушуючи першу й найвищу заповідь, люди стають винними в найбільшому гріхові – нездатності любити Бога.

Щодо заповіді любити близького, як самого себе, то Ісус її не придумав, Він

цитує Старий Завіт (Лев. 19:18). Важливість цієї заповіді цілком очевидна. Якби ми всі неухильно виконували її, світ був би раєм.

Ісус Христос показав приклад справжньої дружби. Він не соромився спілкування з тими, ким нехтувало суспільство, Він хотів бути для них другом (Лк. 19:2-10). Ісус прийняв дружбу митника й прийшов до нього в дім, знаючи, що багато хто не схвалює такий вчинок. Дружелюбність Христа дивним чином змінює серце Закхея: «Став же Закхей та й промовив до Господа: «Господи, половину маєтку свого я віддаю ось убогим, а коли когось скривдив був чим, – верну вчетверо» (Лк. 19:8).

Ісус воскрешає Свого друга Лазаря (Ів. 11:1-46), незважаючи на те, що цим викликає на Себе гнів первосвящеників і фарисеїв: «...від того дня вони змовилися, щоб убити Його» (Ів. 11:53). І знову ми бачимо безкорисливість Ісуса, турботу не про себе, а про інших.

Ісус Христос був зразковим громадянином. Він належав до поневоленого народу, позбавленого державної самостійності. Римських завойовників мало турбували потреби єреїв, яких вони обкладали непосильними податками. У таких умовах Ісусові, що має всю владу на землі й на небі, вдалося виявити якості ідеально-го громадянина. Ісус ставиться до влади шанобливо, але без лестощів. Він платить податок у храмі (Лк. 17:24-27), допомагає людям, які мають відношення до влади, коли вони цього потребують. Так, Ісус зцілив слугу римського сотника (Лк. 7:2-10), а коли воїни прийшли в Гефсиманський сад схопити Його, Він не оборонявся, але навіть зцілив раба первосвященика, якому Петро відтяг вухо (Лк. 22:45-51).

Ісус Христос – неперевершений учитель. Він був Учителем за Своєю сутністю для Своого задоволення й для здійснення Своого задуму. Цілком логічно, що найперший обов'язок кожного повинен полягати в тому, щоб жити згідно з волею Творця,

любити Його просто з подяки за людське існування. Порушуючи першу й найвищу заповідь, люди стають винними в найбільшому гріхові – нездатності любити Бога.

Щодо заповіді любити близького, як самого себе, то Ісус її не придумав, Він

світу» (Ів. 9:5). «Я воскресіння й життя», – проголошує Господь, і на підтвердження Своїх слів воскрешає Лазаря (Ів. 11:25).

Ісус Христос не відокремлював Своє вчення від реального життя. Земне існування і смерть, рай і пекло, молитва, діти, тривога, гроші – все це було складовими Його вчення. У Його навчальній програмі не було того, що учні мали б засвоїти, тому що коли-небудь воно їм, можливо, знадобиться. Близькість Ісуса до реального життя особливо виявляється в Його притчах: про сіяча, про пшеницю й кукіль, про розчину, про закинutий невід тощо (Мт. 13).

Ісус Христос активно спілкувався з людьми. Він зізнав, що найкращий спосіб передачі істини – це спілкування. У розмові Христос незмінно звертає пильну увагу на найбільш насущні потреби кожної людини. Після того, як люди були захоплені Його особистістю, владою Його слів і чудесами, вони приходили до Нього з усіма своїми особистими потребами.

Можна виділити дві особливості в навченні Ісуса Христа. Його слова були Божими одкровеннями. Ісус сказав: «Сам Я від Себе нічого не дію, але те говорю, як Отець Мій Мене був навчив» (Ів. 8:28). Його слова мали владу: «Бо навчав Він їх, як можновладний, а не як ті книжники їхні» (Мт. 7:29). У Його словах ніколи не було припущень, боязності або вправдань, Він зізнав Своє вчення і ніколи не затинався, викладаючи його.

Багато людей на цьому хотіли б поставити крапку, визнаючи і шануючи Ісуса Христа як світового Учителя, засновника великої релігії і приклад високої моралі. Але постать Ісуса Христа стоїть набагато вище і сяє набагато яскравіше від усіх релігійних діячів, філософів і мислителів світу разом узятих, тому що Ісус Христос є Богом.

Його прихід у світ, а також багато життєвих моментів були з дивовижною точністю передвіщені за багато століть до Його народження (див. «Слово вчителю», № 1, с. 31).

Ісаак Ньютона, англійський фізик і математик
«У своєму житті я зробував ще вважавши
речі: перше - що я великий фізик, і друге -
що Ісус Христос є незліенній величі в моїм
Спасителем».

Жоден з відомих учителів або пророків не говорив про себе, що він є Богом. А Христос Сам Себе називає Господом: «Поправді, поправді кажу вам: Перш, ніж був Авраам, – Я є» (Ів. 8:58).

Ісус має владу прощати гріхи: «Але щоб ви знали, що Син Людський має владу на землі прощати гріхи» (Лк. 5:24), «Хто ж це Такий, що прощає й гріхи?» (Лк. 7:49).

Його смерть дає законну підставу для справедливого прощення людських гріхів: «...кров Моя Нового Заповіту, що за багатьох проливається на відпущення гріхів» (Мт. 26:28).

Після розп'яття і смерті Він воскрес із мертвих, а після Свого воскресіння вознісся на небо, звідки призначеною часу знову прийде на землю: «...Я знову прийду й заберу вас до Себе, щоб де Я – були й ви» (Ів. 14:3), «І побачать тоді Сина Людського, що йтиме на хмарах із силою й великою славою!» (Лк. 21:27). Все це вказує на те, що Ісус дійсно був Богом.

Саме тому Він висуває як головний критерій істинної моральності особисту відданість Йому Самому: «Блаженні ви, як ганьбите та гнати вас будуть... ради Мене» (Мт. 5:11), «Хто більш, як Мене, любить батька чи матір, той Мене недостойний» (Мт. 10:37), «Отже, кожного, хто Мене визнає перед людьми, того перед Небесним Отцем Моїм визнаю Й Я» (Мт. 10:32).

І тепер перед кожним, хто зустрічається з цим Іменем, постає запитання: «А ким для тебе є Ісус Христос?» Життя людини набуває істинного змісту, а душа отримує вічне спасіння лише тоді, коли вона визнає Ісуса Христа своїм Господом і Спасителем.



Валентина Бондарчук народилася в Росії, у Брянській області. Після закінчення Харківського індустріально-педагогічного технікуму 1976 р. переїхала в м. Здолбунів Рівненської області, де більше двадцяти років працювала майстром виробничого навчання та викладачем спеціальності. Закінчила Національний університет водного господарства, Донецький інститут післядипломної педагогічної освіти, сім років працювала практичним психологом.

Має нагороду «Відмінник народної освіти України». 2003 року закінчила Українську біблійну семінарію. Зараз працює у відділі освіти МГО «Надія – людям», м. Рівне. Заміжня. Має двох дорослих синів. Разом з чоловіком опікуються одинадцятьма сиротами і дітьми з неблагополучних сімей.



Світлана Філіпчук народилася 25 листопада 1974 року в м. Здолбунів Рівненської обл., де проживає й досі.

Освіта:

1991-1996 рр. – Кіївський університет ім. Т. Г. Шевченка, філологічний факультет.

2000-2003 рр. – Національний університет «Острозька академія», факультет філософії та релігієзнавства.

2002-2007 рр. – аспірантура Національного університету «Острозька академія», спеціальність «релігієзнавство».

Працює вчителем етики, християнської етики, курсу «Людина і суспільство»

Мізоцького ліцею та викладачем на кафедрі релігієзнавства НУ «Острозька академія».

Заміжня, виховує сина Захара. З радістю отримає відгуки svitla@ukrsd.com.ua

та істину, воно звучить як щире здивування та, певним чином, недовіра: «Невже Ти знаєш, що є правда?»*)

У нашій статті ми спробуємо дати відповідь на два питання: 1. Що таке істинна? 2. Як ми можемо пізнати істину?

Звісно, ці питання є однічними гносеологічними проблемами, які намагалися вирішувати філософи та теологи різних епох. Так, давньогрецький філософ Арістотель вважав, що істинна – це відповідність наших знань дійсності. Він, зокрема, говорив: «...казати про суще, що його немає, або про не-суще, що воно є, – значить казати хибне; а казати що суще є і не-суще не є, – значить казати істинне» [1, 185]. Скептики ж взагалі відкидали будь-яку можливість пізнати істину, стверджуючи, що вона відносна, тобто що ті самі речі по-різному сприймаються різними людьми, різними органами чуттів, вони викликають різні сприйняття і залежать від виховання людини, звичаїв, віри і переконань.

Що є правда?

Словеса, винесені в заголовок, належать одному відому чоловікові. Їх сказав у Страсний четвер на місник римського імператора, прокуратор Юдеї з 26 по 37 рр. після Р.Х. Понтій Пилат. Того дня до нього привели Чоловіка. «Сказав же до Нього Пилат: «Так Ти Цар?» Ісус відповів: «Сам ти кажеш, що Цар Я. Я на те народився, і на те прийшов у світ, щоб засвідчити правду. І кожен, хто з правди, той чує Мій голос». Говорить до Нього Пилат: «Що є правда?» (Ів. 18:37-38). Запитання, слід сказати, цілком риторичне. Адже з вуст римського громадянина, який мав чудову на той час освіту, знов ідеї провідних грецьких та римських філософів, які багато говорили про правду

об'єктивна істинна не залежить від суб'єкта, тобто людини. Отже, відповідь на питання «Що є істинна?» не залежить від моєго уявлення про неї. Якщо я стверджую, що закону всесвітнього тяжіння не існує, то це моє твердження легко можна перевірити на правдивість, їх істинність цього закону є такою не тому, що я в цьому пересвідчилася емпірично, скажімо, провівши дослід кидання м'яча згори донизу. Тобто істинна об'єктивна, не залежить від людини і її думки.

Звісно, людське пізнання світу ніколи не буде довершеним, адже людина – творіння Боже, а не Творець. Людське пізнання обумовлене часом (історичним періодом), воно ви-



Микола Ге «Що є істинна?»
(Христос і Пилат), 1890

різняється актуальністю саме для тогочасної людини, тому воно є неповним, певним чином однобоким. Приміром, ми попросимо школярів розповісти про нашу Україну, то вони розповідатимуть про ті місця, де побували, про своє рідне місто чи село, про людей, з якими зустрічалися; розкажуть про її розміри, корисні копалини, географію. Кожен із дітей розповість якусь частинку істини, й усі разом опишуть пізнатаний об'єкт. Таким чином, навіть якщо скласти все людське пізнання докупи, то ми помітимо чимало білих плям, а краще сказати дірок. Коли сучасні вчені говорять про абсолютну істину, то вони мають на увазі такий зміст знань, який повністю тотожний пізнатаному предмету і з плином часу ці знання не змінювалися; скажімо, істинною є твердження, що сонце сходить вранці і заходить увечері.

Говорячи про християнське розуміння істини, ми маємо, перш за все, зауважити, що істинна – це знання, яке міститься в Святому Письмі, Біблії, і воно наділене абсолютною достовірністю. Християнська свідомість не може відрвати істину від Самого Бога, адже істинна походить від Нього, Він Сам є Істиною (Ів. 14:6)!

Отже, істинна 1) в Біблії, 2) в Бога, 3) Бог. А якщо змінити порядок?

Ісус Христос сказав: «Я – дорога, і правда, і життя», а дещо раніше: «Як у слові Моїм позостанетеся, тоді справді Моїми учнями будете, і пізнаєте правду, а правда вас вільними зробить» (Ів. 14:6; 8:31-32). Пізнання правди, істини є волею Божою, а приходить воно лише через віру в Бога, через Його Слово.

Для християнина, який активно пізнає, вивчає і досліджує явища світу, істинна актуалізується в другій іпостасі Святої Трійці – Ісусі Христі. Тобто для нього істинна не перебуває лише в межах оточуючого світу. Пізнання такої істини виходить за межі звичної для нас гносеології. Справа в тому, що в християнському контексті істинна не є категорією лише пізнатання, вона метафізична, трансцендентна, вона є Самим Богом і перебуває в Бога: «Спочатку було Слово, і Слово було в Бога, і Слово було Бог» (Ів. 1:1).

Тоді виникає питання, як можна пізнати таку істину? Невже, проводячи досліди чи зіставляючи на-

укові факти? – Таку істину можна пізнати не тільки розумом, в такій істині потрібно жити і бути. Християнський філософ М. Бердяєв стверджував: «Істина не існує поза нами та над нами; вона можлива тільки тому, що ми в істині... Істина – аристократична, вона розкривається лише небагатьом; її розширення передбачає потрясіння свідомості, передбачає розплавлення та згоряння закам'янілого та закостенілого світу» [1, 185]. Водночас механізмом, через який ми пізнаємо істину в християнстві, є об'явлення, відкриття. Філон Олександрийський вважав, що єдиним неоманнім джерелом пізнання є Святе Письмо, яке містить одкровення істини. Така істинна не просто стверджує чи пояснює якесь явище, вона дає відповідь на запитання: «Як мені тепер жити? Як мені врятуватися від гріха, що зумовив прірву між мною і Богом?»

Отже, підсумуємо й окреслимо чіткіше предметне поле християнської істини.

Істинна – це винятково предмет віри, хоча вона й передбачає перетворення та осянення розуму й участі розуму в пізнавальному процесі: «...вам дано пізнати таємниці Царства Небесного» (Мт. 13:11); «Правда Божа розкривається в ній (у Євангелії, благій звістці – авт.) з віри у віру, як написано: Праведник вірою житиме» (Рим. 1:17); «Навчи мене доброго розуму та пізнавання, бо в заповіді Твої вірю я!» (Пс. 118:66).

Християнська, біблійна істинна відкривається людині через щоденне життя у вірі, внутрішнє духовне бачення: «...праведний житиме вірою своєю» (Ав. 2:4).

Істинна, правда пізнається через входження в неї, життя нею, буття нею і з нею: «Живу вже не я, а живе в мені Христос. А коли тепер живу в тілі, то живу вірою в Божого Сина, що полюбив мене і віддав Себе за мене» (Гал. 2:20).

Використана література:

1. Практикум з філософії: Метод. посібник / Під ред. В.Л. Петрушена. – Львів, 2000.
2. Татаркевич В. Історія філософії: Т.1: Антична і середньовічна філософія. Т.2. Філософія Нового часу. – Львів, 2006.

*) Ісус Христос сказав Своїм учням: «Як у слові Моїм позостанетеся, тоді справді Моїми учнями будете, і пізнаєте правду, а правда вас вільними зробить» (Ів. 8:31-32), «Я дорога, і правда, і життя» (Ів. 14:6) – переклад Івана Огієнка наводить слово «правда», а в перекладі Нового Завіту о. Рафаїла Турконяка «істинна»: «Якщо ви будете перебувати в Моєму слові, тоді справді будете Моїми учнями і пізнаєте істину, а істинна вас вільними зробить!» (Ів. 8:31-32), а запитання Пилата звучить так: «А що таке істинна?» (Новий Завіт. – К.: УБТ, 2002). У нашій статті ми будемо розглядати ці поняття як синонімічні, хоча, звісно, вони мають різні семантичні поля.

Остання надія



Сучасне суспільство безнадійне і перебуває у безвиході. Просвіту в кінці тунелю невидно. До такого сумного висновку приходиш, коли дивишся на життя реальними очима. Засоби масової інформації постійно повідомляють про смерть, катастрофи або людську несправедливість. Якщо де й говорять про позитивну дію або вчинок, то відразу в ньому сумніваються, підозрюючи в нечистому мотиві. Позитивне в житті – це часто примхлива посмішка іронії, яку ми спостерігаємо під час перегляду реклами. Щоденне життя людей також не обієє надії, не має ніякого просвіту. Сім'ї розвалюються як через дрібниці, так і через серйозні гріхи – алкоголь, наркоманія чи зрада. Якщо ж хтось і виявився в невеликому числі щасливчиків, досяг успіху, то лише тому, що приніс щось у жертву: або совість, або друзів, або сім'ю...

Багато хто не бачить виходу, тому що ніхто не навчив їх пошуку. Одна людина сказала: «Якщо не бачиш просвіту в кінці тунелю, значить попереду поворот!» Більшість не йде вперед тому, що не знає про можливість повороту і не бажає витрачати час на марне просування вперед.

Роздумуючи над життям, можна мимоволі прийти до розчарування. Відчуття, «що ми самотні у Всесвіті», справляє на нас руйнівний вплив. Людина, не знаходячи сенсу власного існування, приходить до усвідомлення абсурдності життя. Все виглядає безглаздим. Що ж робити? Невже все справді настільки безнадійне? Може, дійсно, наше життя – це боротьба, в якій виживає найсильніший, і моральним є лише те, що приносить мені задоволення? До таких висновків можна дійти, якщо не брати до уваги найголовніше – Творця, Який є основою людського життя. Лише прихід до Творця, «Бога живого», як Його називали старозавітні пророки, дає людині зміст життя і відчуття надії.

Шо таке надія?

Віра в можливість здійснення чогось радісного, сприятливого; віра в те, що може принести успіх, радість, благополуччя. Так пояснює це слово Тлумачний словник української мови.

Реальний світ дійсно безнадійний і тому нестабільний. Політична ситуація в країні й загалом у світі невтішна. Ми переживаємо початок нового перерозподілу світу. Політична напруга – не єдине, що дестабілізує суспільство. Постійне підвищення вартості життя, економічна нестабільність, погр-

для світу

шення екологічної ситуації тощо – все це призводить до розуміння, що справжньої радості людині тут, у цьому світі, не знайти! Якщо це так, то чи є в людського суспільства вихід? Вихід дійсно є, хоча він і складний. Складність у тім, що він вимагає від людини рішення, яке, в свою чергу, вимагає дій у новому напрямку. Цей вихід є останньою надією для цього світу, все інше вже перепробуване й довело свою неспроможність і тлінність. Цей вихід у радикальному переосмисленні повороті життєвих орієнтирів і цінностей у бік Христа.

Христос – єдиний, Хто дає людині надію в цьому світі. Надія, яку дає Христос, – це погляд у майбутнє, яке буде влаштоване Христом, а не людським урядом і державою. Навернення до Христа робить людину «новою». Однак це не означає, що людина стає пасивною в улаштуванні порядку й миру в людському суспільстві. Навпаки, соціальна позиція такої людини лише утверджується. «Нова» людина прагнутиме створювати «нове». Для того, щоб зрозуміти соціальну орієнтованість «нової» людини, необхідно зрозуміти у чому суть надії, яку дає Христос.

Ця надія полягає у зміні життєвого стрижня, в «повороті» у темному тунелі життя. Життєвий стрижень того, хто пішов за Христом, полягає в переворотній із земного на небесне. Іншими словами, «нова» людина не тримається за земне, матеріальне. Вона «збирає собі скарб на небесах» у вигляді добрих справ й орієнтується на «праведність, мир і радість» у соціальному житті. Звертаючи увагу на життєвий стрижень «нової» людини, розумієш, що саме такі люди й потрібні для відновлення суспільства на всіх рівнях – політичному, економічному, соціальному. Саме «нові» люди можуть перетворити суспільство й відкрити своїм життям єдину надію для світу.

Власниками цієї надії є християни, які йдуть за Христом. На превеликий жаль, наш «християнський»

Федір Достоєвський, російський письменник:
 «Я вірю, що має нікого превраснішого, смішного і досконалішого біг Ісуса. Я казу собі, що не тільки немає, але й не може бути подібного до Йосо. Жалію ті люди, які відкидають і притихнуто християнство, все одно в смішні душі наслідувати християнський ідеал, тому що ні холістичний розум, ні гаряче серце людини не в змозі породити діючи високий ідеал чесності, ніж той, що його заповідав нам Христос. Моя віра в Христа зовсім не дитяча. Моя осанка народилася в отисненому вогні суцінів».



Костянтин Тетерятников
– академічний декан
Кременчуцького регіонального
біблійного коледжу, викладач
систематичного богослов'я,
диякон церкви «Джерело
життя», м. Кременчук.
Закінчив Київську
богословську семінарію.
Одружений.

ХРИСТОС чи АНТИХРИСТ

Я – Юрій. Зaproшу вас на біблійні студії. Я люблю читати Біблію, і мені дуже хотілося б запалити вас цією любов'ю. Спробую це зробити, тому що переконаний, що саме Писання здатне зацікавити будь-кого.

1 Послання Івана

«Що було від початку, що ми чули, що бачили власними очима, що розглядали, і чого руки наші торкалися...» – такими словами починається один з найцікавіших листів Святого Письма. Він написаний апостолом Христа, одним з «синів грому», «учнем, котрого любив Ісус» (Мк. 3:17; Ів. 21:20). Це Іван Богослов. Послання, як, зрештою, й інші частини Святого Письма, що належать цьому автору, були написані в другій половині I століття і відображають тенденції, що стануть помітними у богослов'ї з II століття. Річ у тім, що християнство, яке зародилося у єврейському середовищі, зустрілося з грецькою філософією і повинно було дати їй гідну відповідь. Минуло близько п'ятдесяти років відтоді, коли дорогами Палестини ходив Ісус з Назарета¹. Його вчення поширювалося серед різних людей. Сам Господь, як свідчить Писання, з'являвся більш як «п'ятистам братів» відразу після воскресіння (1 Кор. 15:1-6). Одним з вірних свідків був Йоханан (в українській Біблії названий Іваном). Його перу належить Євангеліє і три листи, один з яких ми будемо розглядати. Також Іван написав пророчу книгу Об'явлення, останню книгу в Біблії.

Що турбувало старця-апостола, коли він писав до ранньої церкви?

Давайте спробуємо дізнатися про це з тексту самого листа.

...Хто читає

Минула наша зустріч зводилася до читання книги Естер. Знову почнемо з простого, прочитавши Перше послання Івана. Невеличка порада з власного досвіду: прочитайте вголос. Написане сприймається краще, коли текст прозвучить. До речі, колись люди не вміли читати про себе. Прочитати щось можна було лише вголос, впівголоса промовляючи те, що перед тобою. Підсвідомо такий підхід до читання практикують і сучасні люди².

Для правильного розуміння потрібно докладніше поговорити про фразу «Ісус є Христос» і «Ісус – Син

Божий». Справа в тому, що коли говориться «Ісус Христос», ми думаємо, що це як ім'я і прізвище людини, а насправді Христос – це титул, який сприймався, радше, як твердження «Ісус є Христом». Поверхневий огляд Старого Завіту покаже, що роль людей, які були «помазанцями» до Ісуса Христа, була неабиякою. Тому Ісус є Помазанцем (від євр. «Машінах» – означає, що Ісус є Помазанець Божий), тобто є Посередником (Священиком), Царем (Паном і Господом) і Пророком Істини (1 Тим. 2; Рим. 10; Повт. 3. 18).

Інше поняття «Син Божий» вказує на зв'язок Сина Христа з Богом Отцем. У понятті «Син» суть цього зв'язку розкривається за допомогою аналогії з близькими родинними стосунками. В іншому біблійному вірші говориться про те, що таких стосунків з Отцем, які Христос має за народженням, більше не має ніхто (Ів. 1). Ця ідея пізніше вилилась у вчення про Трійцю. Отже, зв'язок Христа з невидимим Богом був настільки тісним, що, відмовляючись від пізнання Бога у Христі Ісусі, ми фактично відмовляємося від спілкування з Живим і Істинним Богом³.

Святому Дусі. Розібраться у тому, що Біблія говорить про любов, – чи не найбільша наша потреба, бо про любов існує багато хибних уявлень. Апостол попереджає про «дух омання» (1 Ів. 4).

В останній частині послання на передній план виходить тема віри. Її можна описувати по-різному. Учасники невеличкої дискусії, очевидцем якої я випадково став, казали, що віра – це шире споглядання суті і форми, відповідь на заклик, здіснення і реалізація певних речей. Є визначення, яким не обійтися без сотень слів⁴. Більшість людей цим не переймається, тому що до віри ставляться зверхнью, вірити модно і не більше. Я відкриваю 1 Івана і читаю: «І троє свідкують на землі: дух, і вода, і кров, і троє в одні. Коли ми приймаємо свідчення людське, то свідчення Боже вартніше, бо це свідчення Бога, яким свідчив про Сина Свого. Хто вірує в Божого Сина, той свідчення має в собі. Хто не вірує Богові, той учинив Його неправдомовцем, бо не вірив у свідчення, яким Бог свідчив про Сина Свого. А це свідчення, що Бог життя вічне нам дав, а життя це у Сині Його. Хто має Сина, той має життя; хто не має Сина Божого, той не має життя. Оце написав я до вас, що віруєте в Ім'я Божого Сина, щоб ви знали, що ви, віруючи в Ім'я Божого Сина, маєте вічне життя» (1 Ів. 5:8-13). Ви зустрічалися з таким визначенням віри? Ви зустрічалися з Христом і віруючими людьми?

Довідка:

Слово життя – вчення й особа Ісуса Христа.

Останній час – історичний період, що завершився приходом Христа в славі; початок цього періоду – I ст. н.е. (Гал. 4:4; Євр. 1:1; Іс. 2:2; 1 Тим. 3:1).

Антихристи – лжевчителі, які замінюють правду напівправдами (ересями).

Світ – космос, що відпав від Бога, безбожний порядок, у якому править сатана – «князь цього світу» (Еф. 2:2; Ів. 14:30; Рим. 5:12, 8:23; Як. 4:4).

Помазання від Святого – здібності, які походять від Духа Святого (Євр. 5:1-3; Вих. 28:41, 29:21; Пс. 132:2; Лев. 4:3,5; Ів. 2:20).

Визнавати Сина – зовнішні прояви сердечної віри у Божественність Ісуса Христа (слова, вчинки, стиль життя або страждання за Христа) (Рим. 10:9-11).

Ринекер Ф., Майер Г. Біблейская Энциклопедия Брокгауза. – Christliche Verlagsbuchhandlung Paderborn, 1999. – 2019 с.

На основі вивченого дайте відповідь на наступні запитання:

– Як текст допомагає сформувати ставлення до Христа?

– На що покладаєшся ти в цьому процесі – на думку людей (які можуть виявитися лжевчителями) чи на помазання від Духа, що зробило тебе частиною християнської спільноти?

Це життєво важливі питання, на які обов'язково треба відповісти в процесі вивчення. Щоб посправжньому оцінити їх актуальність, потрібно зупинитися й замислитися над тим, що тебе єднає з Христом: традиція, випадковість чи Божий Дух?

У посланні піднімається багато тем, і автор робить це на тлі бесіди про любов до близького, про ознаки боротьби з гріхом (апостол використовує сильні образи світла і темряви), про містичне єднання з Богом у



Юрій Ліщинський народився 1974 року в м. Рівні. Магістр мистецтв за спеціалізацією «Міжкультурні дослідження». Викладач біблійних дисциплін.

Одружений.
Батько трьох дітей.

Альберт Ейнштейн, видатний фізик:
«Я – єврей, але сяючий образ Йазафаяна спровів на мене дівочий письменник. Його не висловлювався так божественно, як Він. Дійсно, в цюму світі є лише одне місце, де не пас телеграф. Це осока Ісуса Христа. В Йоакиму Бог нам відкрився найдіючий доступний чином».

¹ Енс П. Підручник з богослов'я. – Львів: Благовісник Галичини, 2003. – С. 143.

² Див. http://ec-dejavu.ru/r/Reading_aloud.html

³ Matthew Henry's Commentary of the Whole Bible. V.2; Dutch Reformed Tract Society, Stichting Friedensstimme Nederland, Gouda, Holland, 1999.

⁴ Напр. стаття «Віра» в Вікіпедії – 313 слів. Див. <http://ru.wikipedia.org>

**«Біблія з коментарями»
за редакцією єпископа
Василя Боєчка**

2007 року вперше в Україні вийшла друком «Біблія з коментарями» українською мовою. Це видання є результатом співпраці Церкви християн віри евангельської України та видавництва «Лайф Паблішерс Інтернешнл».



«Українська «Біблія з коментарями» виходить у світ, аби допомогти людям отримати більш повне розуміння істин Божого Слова, за допомогою яких можна вирости в любові, чистоті й довірі до Господа Ісуса Христа», – сказано в передмові.

Колектив видавців, що працювали під керівництвом доктора теології, єпископа Василя Боєчка, присвятив цьому проекту 15 років. Видання містить виправлений

Табори-семінари для освітнян

Уже чотири роки поспіль МГО «Надія – людям» пропонує вчителям християнської етики повноцінний і цікавий відпочинок у літку. Три попередні роки спілкування педагогів відбувалися на Шацьких озерах. Вони мали можливість насолоджуватися прекрасним Божим творінням на території синьоокої Волині.

Цього року 130 методистів і вчителів християнської етики, а також бібліотечних працівників з Рівненської і Сумської областей та м. Харкова мали змогу милуватися українськими Карпатами. Незабутні враження залишили озеро Синевир і гейзер в Берегово, Ужгородський ботанічний сад і музей народного побуту під відкритим небом, мукачівський замок «Паланок» і закарпатські ландшафти.

Велику користь і духовну наснагу отримали освітяни від перегляду і обговорення в робочих групах відеосемінарів «Сім законів учня» (для першої зміни) і «Духовне оновлення» (для другої зміни).

Цікаво проходили заняття з рукоділля. Вчителі оформляли і оздоблювали подарунки для вихованців інтернатів Рівненщини.

Нікого з присутніх не залишили байдужим щоденіні вечірні спілкування і роздуми над Словом Божим, вони спонукували до аналізу власної духовності, додавали впевненості у перемозі добра над злом.



Від усієї душі хочеться подякувати організаторам поїздки. Хай Божа благодать завжди береже Україну і її працьовитий народ.

Олена Рашко.

та упорядкований переклад Біблії Пантелеймона Куліша, коментарі та статті Дональда Ч. Стемпса, «Симфонію», багато таблиць, карт та інших довідкових матеріалів.

В одному з інтерв'ю Василь Боєчко так розповів про свою працю: «У цій Біблії фундаментальним текстом є переклад Пантелеймона Куліша, тому що серед усіх перекладів, на мою думку, він є найбільш досконалім, хоч має і деякі суттєві недоліки – збереження слов'янізмів, грецизмів, а навіть таких слів, які в сучасній українській мові відсутні. Але оскільки Пантелеймон Куліш та його співробітники Іван Нечуй-Левицький і доктор Іван Пулюй перекладали зі старослов'янської, то цей переклад є найбільш вдалим та найбільш оригінальним.

Підготовляючи нову Біблію, я використовував усі існуючі українські переклади, щоби зіставляти і вибирати найкраще. Статті і коментарі ми перекладали з англійської книги «Біблія є повна життя», в якій базовим був англійський переклад Біблії короля Якова. Отже, ця Біблія має дві основні опори – Біблію Куліша та Біблію короля Якова. Але в процесі праці я звертався й до німецьких, чеських, польських видань і, звичайно, грецького. Деякі дуже проблематичні місця ми перевіряли за староєврейською».

На запитання, чи можна вважати Біблію з коментарями, автором яких є протестант, Біблією для всіх українців, Василь Боєчко відповів так: «Господь Бог дав людству неконфесійне Святе Письмо, тому кожний перекладач, упорядник чи коментатор Біблії не має права вносити на її святі сторінки найменші елементи упередженості чи конфесійності. Реформація була покликана саме для того, щоби повернути людство до першоджерел Христової та апостольської науки. Читаймо ці Божественні істини з молитвою та упокоренням, то й не будемо ніколи блукати в лабіринтах людської недосконалості».

Надія Доля.

НАДІЯ – Е!

Футбол і християнська етика. Що є спільногоміжним поняттями? На перший погляд – нічого, але якщо придивитися уважніше, можна помітити, що ці речі чудово поєднуються. Більш докладно про це може розповісти тренер дитячої християнської футбольної команди «Надія», керівник проекту «Євангеліє через спорт» Міжнародної громадської організації «Надія – людям» Олександр Гончар.

– Олександре, розкажіть, будь ласка, як давно Ви практикуєте в цьому напрямку і як Вам вдається поєднувати фізичне і духовне виховання молоді?

– 2003 року в «Надії – людям» було започатковано новий напрямок роботи – спортивне служіння. Наша основна мета – навчити підростаюче покоління любити й поважати Бога і Його Слово, сприяти формуванню християнського світогляду. Разом з тим, ми хочемо бачити наших дітей здоровими, фізично й емоційно зарівненими. Ці дві мети чудово поєднуються під час проведення християнських спортивних заходів, роботи християнських спортивних секцій і команд. Усе дуже просто: на заняттях спортом діти тренуються фізично, вчаться будувати стосунки з іншими людьми, а на біблійних уроках, які проводяться в перервах між тренуваннями, вивчають Боже Слово. Біблійні істини стають доступними для дітей, коли доносити їх, використовуючи спортивні приклади. Наприклад, якщо це футбольний табір, то програму можна побудувати на таких паралелях.

Десь, хтось, колись придумав таку гру, як футбол. Так само було і з нашим світом. Бог створив цей світ, і все, що в ньому, все, що є на землі, створено Ним.

Десь, хтось, колись вирішив, що коли грati в футбол хаотично, без будь-яких правил, то це буде не гра, це буде більше схоже на бійку, на безлад. Так само і Бог, коли створив цей світ, Він встановив спеціальні правила, щоб люди жили за цими правилами і мали гармонію з Ним і одне з одним.

Футбол – це азартна спортивна гра, тому часто трапляються порушення правил. Подібне спостерігаємо і в нашему світі. Гріх через Адама і Єву увійшов у цей світ. Вони порушили правила, за якими повинні були грati, тобто жити на цій землі.

У футболі є покарання: жовті і червоні картки. Червона картка – це видалення, і гравець, який отримав червону картку, залишає поле. Те саме і в житті.

Людина, яка згрішила, отримує червону картку від Бога, і вона вже не має права на життя вічне, на життя з Богом.

Гравця, який отримав червону картку, замінити не можна, але в Бога інші правила. Люди після гріхопадіння мають надію. Бог послав Свого Сина Ісуса Христа, щоб ми, вірючи в Нього, мали шанс і можливість жити далі, жити з Ним.

– I діти, мабуть, через таке викладання матеріалу дуже добре запам'ятовують смисл Євангелії.

– Так. Ми намагаємося все робити максимально просто. Часто Євангелію можна передати на простих футбольних прикладах, на звичайних футбольних тренуваннях. Ось, приміром, об'єднуємо дітей у дві команди. П'ятеро гравців са-



дять собі на плечі своїх партнерів, і друга команда робить те ж саме. Вони грають у футбол, але у них на плечах вантаж. Минає якийсь час і ми кажемо одній з них: «Знімайте своїх партнерів і далі грайте». Природно, що тепер команда, гравці якої не мають вантажу на плечах, легко виграє. Ми зупиняємо гру і говоримо: «Те, що ви робили, нагадує ситуацію в нашему житті. Тільки ми носимо на плечах не іншу людину, а ми носимо гріх. Вам важко було грati? – Звичайно, важко. Він такий тяжкий, такий товстий. – А що ви відчули, коли зняли свого партнера з плечей? – Полегшення: ми відразу забили гол, ми їх легко обіграли.

– Те саме в житті. Людина, чиї гріхи забрав Христос, живе нормальним, щасливим, повноцінним життям. Вона має надію, вона має радість». Таким чином, якщо тренеру і його помічникам притаманна фантазія, на будь-якому спортивному прикладі легко пояснити дітям духовні істини.

– Навіть мені стало цікаво. Якщо подумки повернутися в своє дитинство, ми легко згадаємо, якою важливою для нас була увага дорослих людей. Ми крутилися у них перед очима, заважали їм, нас проганяли, але такою поведінкою ми намагалися привернути до себе увагу. I мені здається, що час і увага, яку Ви приділяєте цим

хлопчикам, прокладає шлях до їхніх сердець, які вони потім, я сподіваюся, відкриють Ісусові Христу.

— Я з вами цілком згідний. Ми не просто проводимо табори. Після табору у нас утворилася християнська футбольна команда, яку ми назвали «Надія». Як тренер цієї команди, я дуже хочу, щоб з цих хлопців (їх зараз уже близько шістдесяти, а починали ми з шести) виросли не просто справжні люди, не просто порядні люди, патріоти України, майбутні хороші батьки, не просто хороши працівники, а ще й майбутні християнини, які поповнять Царство Небесне, з якими я дуже сподіваюся зустрітися на небі.

Я помітив, що велика біда нашого суспільства — це недостатня увага батьків до дітей. Останнім часом я навчився навіть по очах і поведінці хлопчика визнаніти, що відбувається у нього в сім'ї: все нормально чи ні. Навіть хлопчики із забезпечених сімей дуже часто не отримують, особливо від тат, достатньої уваги. І коли вони бачать, що їх тут просто люблять, що в команді гарна атмосфера, що тут розповідають про Бога, що про них моляться, вони розкриваються. Батьки бачать, що після кожного тренування я розвожу дітей додому (у мене є така можливість, ми маємо свій мікроавтобус), що їхніх дітей люблять, з ними займаються, їх виховують, і в результаті їхня поведінка змінюється. Для батьків це дуже гарне свідчення.

Недостатня увага батьків — це глобальна проблема. І я дуже радий за тих хлопчиків, які у мене є; я не знаю, скільки я маю часу, але тепер я маю можливість впливати на них.

— А Ви не відчуваєте себе їхнім батьком?

— Так склалося, що у мене донька, їй уже сімнадцять років, але, чесно вам скажу, все своє життя я мріяв про сина. Господь компенсував мені відсутність свого рідного сина багатьма чужими синами і вони всі для мене як рідні діти. Бувають ситуації, коли ми з ними ведемо душевні розмови і вони діляться зі мною своїми проблемами. У нас гарні стосунки. Мені при-

ємно, що вони в мене є. Десь я все-таки відчуваю себе їхнім батьком. Я думаю, що це добре.

— Олександре, ось я Вас слухаю і ггадую один афоризм: «Познайом хлопчика зі справжнім мужчиною, і він ніколи не зверне з правильної дороги». Дуже добре, що Ви — справжній мужчина і справжній християнин — приділяєте увагу цим хлопчакам.

— Свого часу, коли мені було тридцять років, я також познайомився зі справжнім мужчиною, — це Ісус Христос, Який увійшов у моє життя, Який показав мою гріховність, Який кардинально змінив моє життя. І чесно вам скажу, що до 30 років, уже маючи дитину, я не любив дітей. Вони мені заважали, плуталися під ногами, завжди були недоречними. Але Господь змінив мое серце і подарував любов до дітей, доручивши відповідальність за духовне виховання хлопчиків. Чому саме хлопчиків? По-перше, мені хочеться, щоб вони, як і я, зустрілися в своєму житті з Ісусом Христом. По-друге, хлопчики в нашому суспільстві виховуються, в основному, жінками. І це є великою проблемою. Я не знаю, чи помічають це наші люди. В сім'ї хлопчик, майбутній мужчина, більшу частину часу проводить з мамою. Мама — найкращий друг, мама завжди вислухає. Тато ж постійно зайнятий, тато завжди на роботі. А коли втомлений тато приходить додому, а якщо у хлопчика ще й оцінка не така як треба, то синові тільки попадає... У школах теж працюють переважно жінки. Тому я думаю, що це добре, щоб якомога більше мужчин, і старших і молодих, мали бажання і можливість займатися з хлопцями, щоб позитивно впливати на них, щоб вони змінювалися в образ Ісуса Христа.

— Олександре, а якщо хтось з наших читачів зацікавиться таким методом, чи може він використовувати його просто у своєму дворі? Зібрати хлопців для гри у футбол, а потім організувати з них групу з вивчення Біблії? З чого можна почати?



— Я вам скажу, що футбол — це універсальна мова спілкування саме з хлопцями, саме з мужчинами. Дев'яносто відсотків хлопців люблять дивитися або грati в футбол. Як правило, всі грають. Хто грає краще, хто гірше. У кожному дворі. У дворі, де я живу, на жаль, немає спортивного майданчика, бо він такий маленький, п'ять на п'ять. Я дивлюся, кожного дня на цьому п'ятачку хлопці грають м'ячем, а він такий обіданий, страшний. Як підійти? Дуже просто. Я підіхав одного разу. Вони не знали хто я, тому що я недавно переселився у цей район. Я просто кажу: «Мужики, давайте я вам м'яч накачаю». «Ну, давайте!» Я відчинив двері буса, вони побачили там якийсь інвентар. Я їм накачав м'яч, запитав хто як грає. Вони мене запитали хто я. Я сказав, що треную дітей. Тепер один хлопчик з цього двору в нашій команді.

Мені було простіше, тому що був футбольний табір, там були батьки, і після табору я запитав, чи не хотіли б ви, щоб ми створили футбольну команду і займалися за таким же принципом. «Так, ми згодні». Ми починали, як я вже говорив, з шести чоловік. Потім було вісім, потім десять.

Тепер, коли батьки приводять своїх дітей, я відразу кажу: «У нас не просто футбол. Ми тут молимося, Біблію читаемо. Можливо, вам такий варіант не підходить?» Ми все робимо за згодою батьків. Одного разу у нас був курйозний випадок. Зустрічаються два хлопчики. Один ходить в нашу команду, а інший займається футболом в іншій секції. «Наш» питає:

— А у вас там моляться перед грою?

— Hi.

— То що це за футбол, коли не моляться?

Отже, почали неважко. А от бути постійним, вірним, присвяченим своїй справі — дуже складно. Той, хто мріє розпочати спортивну роботу, повинен бути готовим до того, що вона не закінчиться через місяць, через півроку, що, можливо, це буде вашим заняттям на усе життя.

Це дуже перспективна справа. Ми маємо можливість впливати на дитячі душі. Ось зараз вони ма-

ленькі, але це майбутні мужчини, майбутні чоловіки, батьки, і якщо ми маємо можливість хоч по-трішечки, кожне тренування, кожний тиждень говорити ім Божу істину, Божу Євангелію, і ця істина буде працювати в їхньому житті, я думаю, заради цього варто жити і варто служити.

Коли ми грали в чемпіонаті області, мої хлопці дуже відрізнялися від суперників. Порушення правил — наші не сперечаються. Хтось когось випадково б'є по ногах — зупиняється, подає руку. Тобто навіть своєю поведінкою на полі вони показують, що це християнська команда.

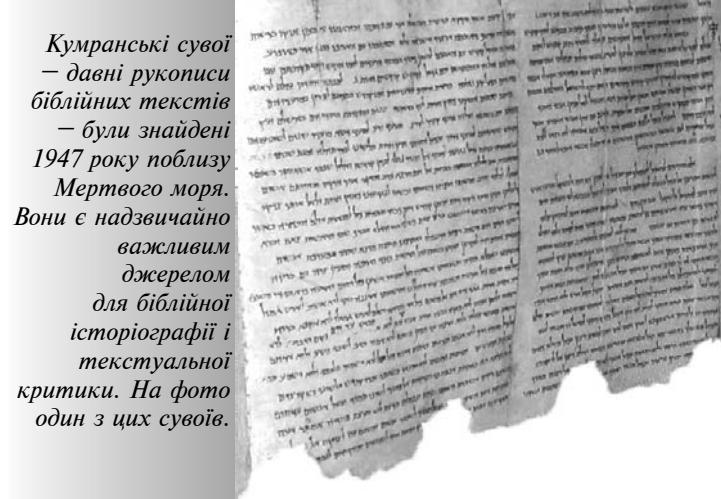
Користуючись нагодою, я ще хотів би сказати про одну помилку, яка поширена серед християн. Ми дуже боїмося говорити дітям Євангелію в повному обсязі. Ми намагаємося якось біблійні істини завулювати і зробити прийнятними, як нам здається, для дитячого розуму. Цікаво, що погану інформацію, яка поширюється з телевізора, з реклами, вони спроможні приймати, а чому б їм не розповісти про серйозні духовні речі, скажімо, що вони грішники? Дехто говорить: «Ну, що ж ти так відкрито говориш, що вони попадуть в пекло, вони ж ще діти, вони ж ще маленькі». Але я думаю, що вони повинні це знати.

— Олександре, яке побажання Ви б залишили нашим читачам?

— Я хочу звернутися до батьків. Ви знаєте, діти — точно такі самі люди як і ми, лише маленькі. З ними треба гратися, їх потрібно дисциплінувати і з ними треба спілкуватися. Тобто їх потрібно любити. Звертаючися зараз до тат. Любіть своїх синів, не упускайте їх. Час, який ви їм не дадете, час, який ви їм не приділите, міне, а знайдеться якийсь «добрій» дядечко на вулиці або в пивній, або в підворітті, який знайде для них час. Виховання дітей, виховання синів повинно стати пріоритетом вашого життя.

Розмову вела Ольга Шевелева.





Кумранські сувої – давні рукописи біблійних текстів – були знайдені 1947 року поблизу Мертвого моря. Вони є надзвичайно важливим джерелом для біблійної історіографії і текстуальної критики. На фото один з цих сувоїв.

У наш час в нашій країні немає, напевне, жодної людини, яка б не знала про Особу Ісуса Христа. Тим більше, що ми живемо у так званому християнському просторі, тобто на території, де домінуючою релігією є християнство. Але коли ми пройдемося вулицями міста, почитаємо пресу чи послухаємо передачі, які так чи інакше пов'язані з релігією, можна дуже часто почути слова «біблійні легенди». Саме цей і подібні до нього

у всьому цивілізованому світі вже давним-давно відмовилися від міфічної теорії походження християнства, неспроможність якої доведено як археологічно, так і завдяки літературному аналізу Біблії. А студентам українських вузів до сьогодні доводиться навчатися за такими горе-підручниками.

Чільне місце у міфотворенні навколо Біблії посідає історія життя, смерті та воскресіння Ісуса Христа. Звісно, ця Людина – центральна вісь великої частини Біблії – Нового Завіту. І в ній стверджується, що ставлення до цієї Особи визначає наше духовне положення перед Богом. Тому не дивно, що вже впродовж століть багато «вчених» намагаються знівелювати чи знищити образ Христа як Спасителя людства.

То хто Він, цей Чоловік, що так впливав на суспільство? Чи був Він, чи жив і чи воскрес, так як стверджує Біблія? Сьогодні ми коротко розглянемо кілька історичних доказів, які підтверджують істинність інформації, яку подає велика Книга.

В атеїстичній літературі існує таке поняття як «мовчання століття». Цей термін застосовується до I ст. після Різдва Христового як один із найвагоміших аргументів для доведення міфічності образу Ісуса Христа. Суть аргументу полягає у тому, що, на думку прихильників міфологічної теорії, ми не маємо жодних

реймались тим, щоб зберегти бодай якісь раритетні речі, реліквії або відразу ж детально записати історію його життя»[2].

Але можна спростувати подібне твердження тим, що більшість творів, які приписуються стародавній епосі, дійшли до нас у рукописах набагато пізніше датованих, ніж писання Біблії. Так, «Іліада» Гомера дійшла до нас у рукописі, який датується на 700 років пізніше часу написання самого твору. І ні у кого не виникає питання щодо історичності «Іліади». А коли ж ідеться про релігійну літературу, тут подібні принципи чому-сь не спрацьовують. Отже, справа не у принципах, а у вірі самих учених, що працюють з рукописами. Але нехай! Вернімося до історії.

Що ми зможемо знайти для історичного доказу існування Ісуса Христа? Ось свідчення людей, які не були християнами.

Мара Бен Серапіон

Велику цікавість викликає лист із полону сирійського історика-філософа Мара бен Серапіона. Достовірність цього документа сьогодні не викликає сумнівів, а його походження датується істориками кінцем I – початком II ст. Розмірковуючи про складність людського життя, Мара бен Серапіон у листі до свого сина називає страчених одноплемінниками «великих людей» і пише про покарання за це злочинців: «Скажи нам, най-



Блощук Олег – пастор церкви «Скеля», м. Рівне. Закінчив Рівненський інститут культури (диригент хору, викладач), Українську біблійну семінарію (магістр теології). Координатор відділу молодіжного служіння МГО «Надія – людям». Одружений. Дружина – Вікторія, діти Олеся, Данило.

давця, вбитого тими, хто мав бути його підданими. Говорячи про Царя і Його Закон, Мара бен Серапіон не міг мати на увазі нікого з Іродів, оскільки жоден із них не загинув від рук одноплемінників, і нікого з них не можна вважати мудрецем, подібним до Сократа чи Платона. Тому найвірогідніше, що в даному випадку йдеться про «Царя Юдейського» – Ісуса із Назарета, Який дав Новий Закон.

Корнелій Тацит

Описуючи події другої половини I ст. після Різдва Христового, визначний римський історик Публій Корнелій Тацит (55 – 120 рр.) згадує велику пожежу в Римі, яка сталася літом 64 р. На його думку, пожежа трапилася не випадково, а з вини імператора Нерона, який у такий спосіб вирішив розчистити пагорби Риму для нового будівництва. Тацит описує цю подію так: «І ось Нерон, щоб побороти чутки, підшукав винуватих і піддав їх найжорстокішим тортурам. Тих, хто свої-

ІСТОРИЧНІСТЬ ЖИТТЯ ХРИСТА – ПИТАННЯ ВІРИ, А НЕ НАУКИ?..

вислови у різних засобах масової інформації формують у нас ставлення до Біблії не як до книги історично правдивої, а як до збірки різних переказів. І ставлення до інформації, поданої у цій книзі, – відповідне.

Як приклад, можна навести цитату з посібника «Релігієзнавство» 2002 року видання за редакцією М. Заковиця, допущеного Міністерством освіти і науки України. Автор стверджує, що Христос як історична особа ніколи не існував: «Основні етапи трансформації образу Христа в релігійних віруваннях первісних і ранніх християн простежуються за тими документами, що дійшли до нас, в тому числі й за священними книгами християн, які склали Новий Завіт: Апокаліпсис, Послання апостолів, Євангелія, Діяння святих апостолів. Вони дають змогу окремим вченим зробити висновок, що Христа як історичної особи не було. Не був він також історичним засновником нової релігії. Біографія євангельського Ісуса Христа складалася за позиченням з «біографій» інших, більш давніх, відомих у Римській імперії і вшановуваних богів... У Євангеліях перед нами постає компілятивний образ, створюваний у міру вміння і фантазії євангелістів»[1].

важливих історичних свідчень про Ісуса з Назарета від Його сучасників.

Але хочеться зауважити, що кількість історично зафіксованого матеріалу тих часів досить скромна, велика кількість книг та документів навік зникла у багатьох війн або просто канула в небуття через людську недбалість. Так, зі 142 книг «Історії» Тита Лівія збереглося лише 35; із 40 книг Діодора Сіцлійського до нас дійшло 10; із 20 книг «Археології» Діонісія Гелікарнаського залишилось 9. У мізерних уривках дійшли до нас твори Миколая Дамаського, повністю зникла «Історія» Помпея Трога, історичні праці Стратона, Плінія Старшого, Юста Тиверіатського. Навіть знамениті «Аннали» Тацита не дійшли до сьогоднішніх днів повністю.

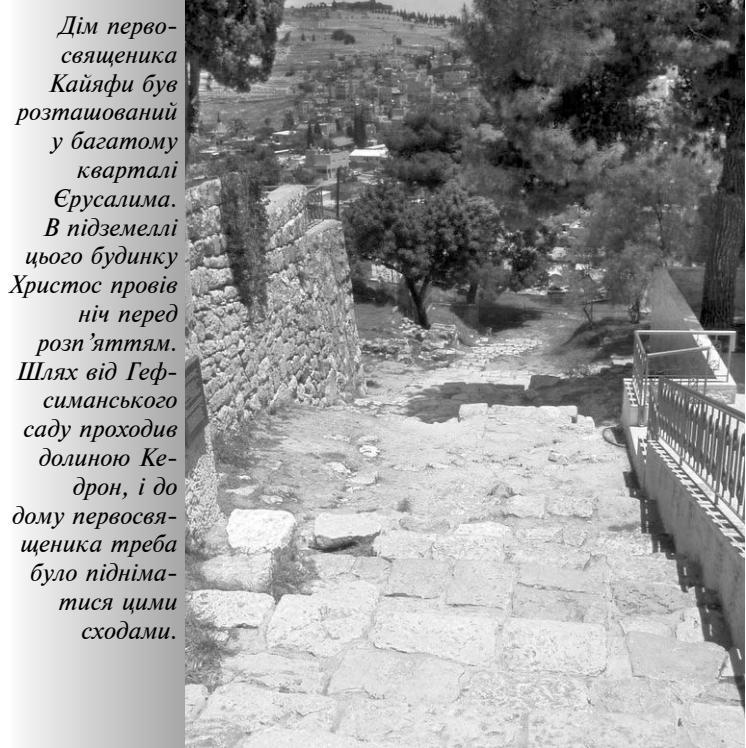
Зенон Косідовський у книзі «Оповіді євангелістів» також стверджує, що Євангеліям довіряти не можна, оскільки у них багато суперечностей та неточностей, до того ж, вони були написані щонайменше через сорок років після хресної страти Ісуса. І далі він зазначає: «На перший погляд може видатися досить дивним той факт, що учні, які нібито щиро вірили у божественність іхнього вчителя Ісуса, зовсім не пе-

мудріший із людей: на що може покластись людина? Що ж нам сказати, якщо мудреці піддаються насліду тиранів? Вони самі, просвітленні, терплять зневажливе ставлення і не можуть захистити себе. Яку користь отримали афіняни від того, що стратили Сократа, – бо відплатою їм за це були голод і чума? Або самосці – від того, що спалили Піфагора, адже в одну мить їх країна була заметена піском? Або юдеї – від страти свого мудрого Царя, – адже з цього часу у них було відіbrane Царство? Бог справедливо воздав за цих трьох мудреців: афіняни померли від мору, самосці були затоплені морем, юдеї розгромлені і вигнані зі свого царства і живуть у розсіянні. Сократ же не помер завдяки Платону, Піфагор – завдяки кумиру Гери, а мудрий Цар – завдяки мудрим законам, які він дав»[3].

Цей документ було опубліковано 1855 року. Нині цей рукопис VI – VII ст. зберігається в Британському музеї. З листа видно, що його автор не був християнином і не був знайомий з євангельським текстом. Лист Серапіона доводить, що вже через кілька десятиліть після розп'яття Ісуса на Близькому Сході було відомо про якогось «царя євреїв» як нового закон-



1961 року у середземноморському порту Кесарія, колишній столиці римського намісника в Палестині, італійські археологи знайшли камінь розміром приблизно 70 x 100 кв. см з латинським написом: «Понтий Пилат, префект Юдеї, представляв Тіберія кесаріцям». Це була перша знахідка, що підтверджувала існування Понтия Пилата як історичної особи.



Дім перво-священика Кайяфи був розташований у багатому кварталі Ерусалима. В підземеллі цього будинку Христос провів ніч перед розп'яттям. Шлях від Гефсиманського саду проходив долиною Кедроном, і до дому перво-священика треба було підніматися цими сходами.

ми мерзотами накликав на себе загальну ненависть і кого натовп називав християнами. Христос, від якого походить ця назва, був страчений при Тиберії прокуратором Понтієм Пилатом, але приборкане на час марновірства знову вирвалось і поширилося не лише в Юдеї, де це зло бере свій початок, а й у Римі, куди звідусуди стікаються і заявляють про себе всі гидоти і безсоромності... Їхня страта супроводжувалася знуціннями, бо одягали їх у шкури диких звірів, щоб їх на смерть розривали собаки, розпинали на хрестах, або приречених на смерть у вогні, – іх підпаливали з настанням темряви задля нічного освітлення»[4].

Про Ісуса Христа Публій Тацит згадує лише, що Його було страчено Понтієм Пилатом за правління імператора Тиберія (14 – 37 рр.). Про християн ми дізнаємося від Тацита, що вони станом на 64 р. після Різдва Христового численно поширилися в Римі і називалися за іменем засновника Церкви. Все це цілковито узгоджується з християнськими свідченнями.

Пліній Молодший

Хоч до наших днів не дійшли праці Плінія Старшого, проте збереглися листи його племінника Плінія Молодшого (61 – 113 рр.), в яких згадується про християн. З 111 по 113 рр. Пліній Молодший був правителем Віфінії (одна з провінцій Малої Азії) і за тодішніми законами переслідував християн. Доповідаючи імператорові Траяну, управитель описує релігійне становище своєї провінції, повідомляє про санкції, які він застосовує до християн: «Тих, хто заперечував, що вони є християнами або були такими, я вирішив відпустити, коли вони вслід за мною закликали богів, звершили перед твоїм зображенням, яке я повелів принести зі статуями богів, жертвоприношення ладаном і вином, крім того, хулили Христа – справжніх християн неможливо змусити до жодного із цих вчинків. Інші, вказані донощиком, сказали, що вони християни, а за тим відмовлялись від своїх слів, кажучи,

що вони були християнами, але відпали, деякі за три роки, інші за багато років, деякі ж за двадцять років. Усі вони шанували і твоє зображення, і статуї богів, і лихословили Христа. Вони стверджували, що вся їхня вина або помилка полягала у тому, що вони, зазвичай у визначені дні, збиралися до сходу сонця і почесні оспіували Христа як Бога і клятвено зобов'язувалися не злочин звершувати, а утримуватися від крадіжок, грабунів, перелюбства, порушення клятви, відмови видати кимсь довірене».

Цінність цих слів полягає і в тому, що мовиться про віру самих християн. Вже у вісімдесятіх роках християни поклонялися Ісусові з Назарета «як Богу». За такий історично короткий час – п'ятдесят років – не міг би виникнути міф, заради якого люди свідомо йшли б на страшні тортури і навіть на смерть.

Гай Світоній Транквіл

Не менш важливими є свідчення відомого римського історика Гая Світонія Транквіла (70 – 140 рр.), який описав «Життя дванадцяти цезарів». У біографії імператора Клавдія (41 – 54 рр.) Світоній повідомляє, що «юдеїв, постійно схильованих через якогось Хреста, він вигнав із Риму»[5].

Про це згадується і в книзі Діянь апостолів (18:1-2): «...після цього Павло, залишивши Афіни, прийшов до Коринта і, знайшовши одного юдея на ім'я Акила, родом із Понту, який недавно прийшов з Італії, і жінку його Прискиллу, – бо Клавдій звелів усім юдеям покинути Рим». Слід звернути увагу на саму назву засновника «нового забобону». Світоній називає Його Хрестом (Chrestus), а послідовників християнами (chrestianos). Це пов'язано із певними особливостями транскрипції латинської мови. Тривалий час римляни називали християн – «хрестиянами».

Перераховуючи корисні, на його думку, справи, вчинені Нероном, історик відносить сюди і гоніння на «хрестиян» – людей, які сповідують нове і шкідливе марновірство[6].

Лукіан Самосатський

Відомий грецький сатирик Лукіан Самосатський (120 – 180 рр.) у властивій йому іронічній манері осміював християн, їхню віру і мораль. Власне, осміював він не лише християн, а й усі знайомі йому на той час релігійні культу. У творі «Перегрин» Лукіан Самосатський, висміюючи християн, згадує і засновника їхньої релігії: «Найголовніший їх законодавець вселив у них думку, що всі вони будуть братами, як тільки переїдуть у його віру, тобто, відмовляться від грецьких богів і поклоняються цьому розп'ятому софісту, стануть жити точно за його приписами. Тому вони зневажають зовнішні блага і володіють ними спільно – вчення, яке вони прийняли на віру, без перевірки і доказів»[7].

Хоча Лукіан досить скептично ставиться до християн і їхньої віри, однак він дає нам відомості про те, якою саме була віра перших християн, згадує також і факт розп'яття Христа.

Йосип Флавій

Наступними є свідчення про Христа, які дійшли до нас від юдейських літописців. Найціннішими і водночас найсуперечливішими є згадки Йосипа Флавія (37 – 100 рр.) – священика, вченого і політичного діяча.

Замолоду Йосип був генералом юдейської армії в Галілії під час повстання проти Риму у 60-х роках I ст. Після того, як він потрапив у полон до майбутнього імператора Тита, він став придворним істориком і написав низку книг з єврейської історії.

Зокрема, в «Юдейських старожитностях» написано: «У цей час жив Ісус, чоловік глибокої мудрості, якщо тільки можна називати його людиною. Він творив дивні дії і був учителем людей, які з радістю приймали істину, наближаючи до себе багатьох, в тому числі й еллінів. Він і був Христом. Пилат розіп'яв його за доносом наших старійшин. Але ті, які його любили, не відступились від нього, бо він на третій день знову явився їм живий, як це і було провіщено богонадхненими пророками, які також пророкували багато чудесних речей про нього. І до сьогоднішнього дня ще є люди, які називаються за його ім'ям християнами»[8].

Вавилонський талмуд

Крім Йосипа Флавія з юдейського середовища збереглися свідчення про Христа із Вавилонського талмуду – великої збірки юдейських статутів, законів, моральних приписів і легенд, які були впорядковані у Вавилоні впродовж II – V ст. після Різдва Христового.

Є в Талмуді згадки про вчителя I ст. Єлеазара бен Гірканоса, якого звинувачували у симпатії до християнства. Він переповідає розмову із якимось Яковом із Секанії, який цитував слова Ісуса, що йому сподобались. У праці «Походження християнства» А. Робертсон зазначає: «Тут маємо свідчення, яке відноситься до I ст. Важко підшукати привід, який спонукав би того чи іншого єврея вигадати цю історію. А якщо ж так, то це доводить, що Ісус Назарянин, який виступав проти єврейського священства, жив у першому столітті, в роках, які майже збігаються з традиційно прийнятим датуванням»[9].

Рабин Салман Цеві писав, що Ісус Назарянин народився у Віфлеємі Юдейському за царювання Ірода і був страчений в Єрусалимі при Понтійському Пилаті[5].

Відомий рабин Акіба бен Йосип, страчений під час придушення повстання Бар Кохби (132 р.), також згадував про смертне покарання Ісуса з Назарета на передодні Пасхи[10].

Незважаючи на критичне ставлення авторів Талмуду до особи Ісуса Христа, юдейський збірник статутів є для нас важливим аргументом доведення історичності новозавітних книг. Якщо б були бодай якісь сумніви в історичності Христа, юдейські критики неодмінно цим би скористалися. Ми ж бачимо, навпаки, впевненість тодішніх опонентів християнства в абсолютній реальності його засновника.

Ще одним нелітературним доказом життя і реальності Ісуса із Назарета є знахідка настінного зображення хреста на руїнах Помпеї. Як відомо, міста Помпея та Геркуланум повністю загинули під час виверження Везувію у 79 р. Знайдене зображення хреста було розміром 20 см заввишки і 11 см завширшки, зверху над хрестом напис із трьох латинських букв – VII, який дослідники прочитали як «Vivat Crux, vivat» (хай живе хрест). У цьому ж місті було знайдено черепок із зображенням хреста і написом: «Надія в Бозі». Отже, знахідки засвідчують, що для ранніх християн

хрест, спасіння і Бог вже з самого початку нерозривно пов'язувалися з їхнім світоглядом.

Знахідка слідів християнства в Помпеї і Геркуланумі цікава для нас ще й тим, що апостол Павло проповідував в Путеолі (10 км від Помпеї) (Дії 28:13).

Усі ці приклади – це лише частина тих доказів, що існують. У нас не стане часу перераховувати велики та малі свідчення життя та воскресіння Христа. Бо є багато інших археологічних та історичних доказів життя Христа. Більше того, Біблія наводить низку деталей, які історично підтвердженні багатыма авторитетними вченими та установами. Цих свідчень набагато більше, ніж в інших «історично достовірних» випадках. Як сказав англійський дослідник Б. Ф. Уескот: «Ознайомившись із сукупністю свідчень, можна без перебільшення стверджувати, що в історії не було події, которая б була так достовірно і різноманітно підтверджена, як життя і воскресіння Христа. Лише упереджена людина здатна подумати про неповноцінність свідчень, що підтверджують цю подію»[11].

То в чому ж тут проблема? Проблема якраз у тій інформації, яку доносять до нас Біблія. Бо якщо слова, що казав Христос, – правда, то ми маємо прийняти рішення, як нам ставитися до цих слів. Чи наше життя відповідає тому критерію, який виставила Людина, що пішла за нас на хрест? І якщо цей Чоловік жив і воскрес, то що я скажу Йому на своє віправдання, коли стану після смерті перед Ним?

Питання, отож, як завжди, лежить у царині віри...

[1] Закович М. Релігієзнавство. – К.: Вища школа, 2000. – С. 42.

[2] Косидовский З. Сказания евангелистов. – М.: Політизdat, 1981. – С. 31.

[3] Bruce. NTDATR, 114.

[4] Анналы 15, 4.

[5] Сальман Севі Териак, сэр.1, 7; Истинные исторические доказательства действительного бытия Христова на земле (анонімно). – СПб., 1819.

[6] Транквілл Гай Светоній. Жизнь дванадцяти цезарей. – М.: «Наука», 1993.

[7] Лукиан. Собрание сочинений. – М. – Л., 1935, II. – С. 484.

[8] Флавій И. Древности иудейские. XVIII, 33.

[9] Робертсон А. Происхождение христианства. – Рига, 1956. – С. 123.

[10] Єврейська енциклопедія. – СПб., Т. I – С. 620.

[11] B. F. Wescott. Gospel of the Resurrection. – P. 4-6.

Блез Паскаль, французький фізик і математик: «Лише Бог може заповісти вічу у серці кожної людини. Жинчі зі створеного людиною цей вічний заповіт не може. Лише Бог, Якого ми підінямо через Ісуса Христа, заповіє що порожнечу».

Апокрифи

Нешодавно засоби масової інформації повідомили, що Католицька церква визнає віднайдене останніми роками Євангеліє від Юди достовірним документом, який був написаний у III ст. Звісно, визнання цієї книги історично достовірною ще нічого не означає, але це знову роздмухує вогнище роздумів на кшталт «А чи уся правда написана в Біблії про Ісуса? Можливо, щось приховали, і офіційна церква з якихось своїх міркувань приховує правду?» Якщо ще згадати хоч і провальний, але дуже амбітний фільм «Код да Вінчі», який саме так і піднімає питання, тоді стає зрозумілим скепсис людей до слів про те, що у Біблії правдиво висвітлене життя Христа.

Деякі люди навіть можуть знати слово «апокрифи» і, оперуючи ним, доводити, що насправді є набагато більше інформації про життя і вчення Ісуса Христа і що саме церква викинула «щось» зі Святого Письма, щоб вихолостити вчення Боже на свою користь. Більше того, там приховані знання, що можуть відкрити людині якісь нові духовні обрії, що в цих книгах є ключі до розуміння істинного Божого Слова (хоча ніхто не усвідомлює, що воно означає). Тому, мабуть, сьогодні слід висвітлити питання, чому християни так довіряють Біблії і не дуже прислухаються до апокрифів.

Саме слово «апокриф» (ἀποκριφός) у перекладі з грецької означає «таємниця», «потаємність», писання, доступне лише для мудрих, обраних людей. Таке значення слово мало ще у дохристиянську епоху і перші століття християнства. За такого розуміння апокрифа в ньому і на християнських засадах не вbachалося чогось шкідливого (еретичного), що суперечить канонічним писанням, а навпаки, апокриф, як зразок писань для обраних, мав особливу пошану. Згодом апокрифи одержали назву «зречених» і вносилися до спеціальних переліків-індексів «зречених книг», що не дозволялися церковною владою до читання і поширення в середовищі правовірних юдеїв і християн. Найбільш давнє свідчення знайомства давньокиївських книжників з таким індексом міститься в «Ізборнику Святослава» (1073 р.).

Залежно від змісту й імен біблійних і євангельських персонажів апокрифи традиційно поділяють на старозавітні й новозавітні (за аналогією з текстами канонічної Біблії). Старозавітні апокрифи також поділяються на дві групи. До першої належать апокрифи, що з'явилися в дохристиянську епоху, але не включенні до юдейського канону старозавітних текстів. Проте при перекладі Біблії з давньоєврейської на грецьку мову вони ввійшли до Септуагінти, а потім до Вульгати, ла-

тинського перекладу Біблії. До другої групи апокрифів відносяться книги, які не ввійшли в жоден канон Біблії (апокрифи про Адама і Єву, Єноха, Мелхиседека, Авраама тощо).

Під час Реформації, яку розпочав М. Лютер, багато його опонентів у теологічних диспутах спиралися на апокрифічну літературу. Для того, щоб надати їм більшої авторитетності, у XVI ст. Католицька церква на Триденському соборі визнала деякі з цих текстів «девтероканонічними» або «вторинно-канонічними».

До слов'янського тексту Біблії ці апокрифи були включені наприкінці XV ст. під час складання її першого повного перекладу (1499 р.), що був здійснений за новгородського архієпископа Геннадія (це Книга Премудрості Соломона, Книга Ісуса, сина Сирахова, Книга Товіта, Книга Юдит тощо).

Апокрифи Старого Завіту постали в період від III ст. до Р.Х. до I ст. після Р.Х. Виникнення апокрифів тісно пов'язане з історичними та духовними обставинами Ізраїлю, які визначали такі чинники:

- утиск і кривда, безнадійна боротьба проти римлян; нетерпляче очікування есхатологічного втручання Бога;

- необхідність обґрунтування нових поглядів та суверіних приписів при знайомстві єреїв з іншими культурами;

- потреба захисту свого віровчення в грекомовному середовищі.

Насправді під час богослужіння в синагозі апокрифи публічно не використовувалися, однак мали величезний вплив на побожність і суспільне життя. Вони є пам'яткою духовної культури біблійних часів, а також допомагають краще зрозуміти Святе Письмо.

Новозавітні апокрифи виникли вже в перші століття нашої ери, доповнюючи канонічний євангельський текст подробицями про земний і хресний шлях Ісуса Христа, апостолів та інших євангельських персонажів.

Їх автори переважно невідомі. Вони написані різними мовами, найчастіше грецькою, латинською та сирійською.

Літературний жанр апокрифів відповідає жанровій канві Нового Завіту, але носить скоріше характер легенд:

- євангелія,
- діяння апостолів,
- листи,
- апокаліпсиси (книги про другий прихід Христа та кінець світу).

*Анрі Коши, французький математик:
«Я вірю в божественість Христа, як вірили Піло де
Брасе, Конфурн, Декарт, Ньютона, Паскаль... як вірили
майже всі величі астрономи і математики минулого».*

Апокрифи ніколи не вважалися богонагненніми і не були включені у Біблію. Вони передають погляди і вчення гностиків, тогочасні теологічні проблеми або ж прагнули доповнити канонічні Євангелія щодо дитинства Ісуса, дівоцтва та материнства Марії, а також інших деталей з діянь та страждань Ісуса.

Крім євангелій, яких налічується понад 15 (Фоми, Андрія, Петра, Марії Магдалини, Юди тощо), у творах християнських письменників згадуються й інші книжки, які не ввійшли до Нового Завіту, але шанувалися різними християнськими громадами як джерела віровчення: Апокаліпсиси Петра, Павла, Діяння Павла, Пилипа, Андрія, послання тощо.

Деякі апокрифи і досі вважаються душевкорисними для читання і розуміння духовної думки того часу. Це, наприклад, «Вчення 12 Апостолів» («Дидахе»), Послання ап. Варнави, 2 Послання св. Клиmenta Римського до коринтян.

Є ще одна група книг, які називаються «псевдоепіграфи», тобто неправильно підписані. Це книги, які приписують перу видатних і відомих у Біблії людей, хоча немає ніякого доказу істинності подібного твердження. Це книги Єноха, Адама і Єви, 6 та 7 книги Мойсея, 4 книга Єздри тощо. У них є багато думок, що суперечать контексту і духу Біблії. Церква ніколи не сприймала ці книги гідними довіри.

Апокрифи привертали увагу читачів насамперед тим, що конкретизували і доповнювали скуче на подробиці біблійне оповідання, причому доповнювали в живій, цікавій формі, часто зі значним елементом середньовічної фантастики. В апокрифах з разючою деталізацією зображувалася доля людської душі після смерті, «мітарства», яким піддавалися душі грішників. Вони перетворювалися у свого роду «народну Біблію», що займає проміжне положення між книжною й усною традиціями.

Не про всі апокрифи можна говорити однозначно, бо кожен з них несе свою таємницю, завжди вигадану, але таємницю. Аби уникнути перекрученого уявлення про біблійні події, про вчення Господа нашого Ісуса Христа, варто вірити, що Писання було дано Богом, тобто є богонагненне і дійшло до наших днів у неспотвореному, оригінальному вигляді. Він дав Писання, які не підлягають жодному сумніву, бо їх Автор, Який віщував через апостолів, є Сам Дух Святий.

Хоча не все нам відомо про життя Ісуса Христа, про Його дитинство і юність, проте ми знаємо, для чого Він народився на землі, для чого жив, помер і воскрес. «Багато є й іншого, що Ісус учинив. Але думаю, що коли б написати про все те зокрема про кожне, то й сам світ не вмістив би написаних книг! Амін» (Ів. 21:25).

Що значить «канон»?

Слово «канон» грецького походження й означає «палиця». Оскільки палиця використовувалась і як міра довжини, слово «канон» означає також «міра», «правило» або «дороговказ».

У часи Старого і Нового Завітів були написані й інші релігійні книги. Виникає питання: «Які книги написані за натхненням Бога і таким чином є підґрунтам нашої віри? Які книги відносяться до канону Біблії?»

Канон Біблії утворився поступово, тому що окремі книги були написані через великі проміжки часу. Було б неправильно стверджувати, що книги Біблії набули свого авторитету через юдейські або християнські собори. Вони наділені божественим авторитетом за свою природою. Святий Дух Сам керував їх об'єднанням у канон, який потім був визнаний усім християнським світом.

Деякі важливі критерії для входження до канону:

- Чи має ця книга божественний авторитет?
- Чи вона написана Божою людиною?
- Чи має ця книга духовну силу, яка обновляє життя?
- Чи достовірна вона історично і догматично?
- Чи була вона отримана, підібрана, прочитана і використана віруючими в Бога?

Слово «канон» почало застосовуватися щодо зібрання священних богонагнених християнських книг, які стали основою, зразком, джерелом вчення, з яким слід було зіставляти всі висловлювання, проповіді, вчинки, все життя християн.

Канон Старого Завіту був завершений приблизно в IV ст. до Р.Х. Септуагінта (перший грецький переклад Старого Завіту – III ст. до Р.Х.) вже складала повний Старий Завіт. Ісус також зізнавав, визнавав і використовував Старий Завіт таким, яким ми його маємо сьогодні (Лк. 24:44-46; Ів. 10:34-36; Мт. 21:42).

Питання про «підроблені» і «справжні» писання поставив св. Іриней Ліонський у творі «Проти ересів», бо апокрифи використовували здебільшого різні еретичні відгалуження від християнства. Як єдино істинними св. Іриней називав чотири Євангелія: від Матвія, Луки, Марка, Івана, на противагу яким він згадує численні апокрифічні і несправжні писання. Іриней доводив, що апокрифи гностиків перекручають істинне вчення Христа. Вживання слова «апокрифічні» згодом було поширене на невизнані Церквою книги.

Уже з середини II ст. після Р.Х. нам повідомляється, що в неділю християни збиралися на свої зібрання, де читалися «повідомлення апостолів» разом з «рукописами пророків» (Юстин-мученик).

Часто люди думают, що канон був вироблений на церковних соборах. Але це не так, оскільки різні церковні собори проголосували і затверджували те, що вже було признаним у свідомості церкви того часу. Власне, у тих історичних обставинах, коли християни терпіли гоніння за свою віру, за прихованням хоча б частини з Біблії людина наражалася на смертельну небезпеку. Саме так викристалізувався канон Біблії, тобто книги, які впливали на життя людей, змінювали їхні серця і душі.

Рукописи Нового Завіту збиралі в різноманітних місцях, тому пройшло досить багато часу, доки з'явився єдиний канон – список книг, які визнавалися усіма тогочасними церквами. 367 року Афанасій, єпископ Олександрийський, визначив 27 канонічних книг Нового Завіту Словом Божим; і це було затверджене 418 року Карфагенським собором.

Викладання християнської етики на Рівненщині

Рішенням Рівненської обласної ради від 24 березня 2000 року освітнім закладам Рівненщини рекомендовано, за згодою батьків, викладання предмета або факультативу з християнської етики. Нині цим предметом охоплено понад 200 тисяч учнів, до викладання задіяно 180 педагогів, які навчаються або закінчили факультет релігієзнавства Національного університету «Острозька академія».

Центр релігієзнавства Національного університету «Острозька академія» спільно з Рівненським інститутом слов'янознавства провели перший етап соціально-психологічного дослідження щодо ставлення учнів загальноосвітніх шкіл м. Рівного до факультативного вивчення предмета «Християнська етика». Анкетуванням було охоплено 546 учнів молодших, середніх і старших класів вісімнадцяти загальноосвітніх шкіл м. Рівного.

Аналіз отриманих відповідей свідчить, що більшість учнів (86% – учнів молодших класів, 74% – підлітків; 72% – старшокласників) позитивно ставиться до вивчення християнської етики. Байдужих до вивчення цього предмета серед молодших школярів нема зовсім, серед підлітків – 8%, серед старшокласників – 14%. Не можуть визначити своє ставлення: 12% – молодших школярів, 13% – підлітків, 9% – старшокласників. Негативне ставлення до вивчення християнської етики висловила дуже мала кількість учнів: 2% – молодших школярів, 4% – підлітків, 4% – старшокласників.

Приклади варіантів відповідей учнів щодо власного ставлення до предмета демонструють ширу відкритість більшості учнів до вивчення Біблії та засвоєння принципів християнської поведінки у світі:

«Дуже люблю цей предмет, хочу ходити на нього кожен день»,

«Цей предмет розвиває знання душі»,
«Треба, щоб цей урок був обов'язковим для кожного учня»,

«Хочу, щоб у нашій школі читали цей предмет» тощо.

Згідно з результатами опитування позитивні зміни у своїй поведінці в процесі вивчення християнської етики помітили: 57% – молодших школярів, 49% – підлітків, 50% – старшокласників. Не помітили таких змін відповідно 15%, 20% і 28% учнів, а ще не визначилися, тобто перебувають десь на початку процесу позитивних змін 26%, 30%, 21% учнів.

Таким чином якщо орієнтуватися навіть тільки на кількість позитивних відповідей на це запитання, то ефективність викладання християнської етики, яка вимірюється підвищенням рівня моральності учнів, досить висока – в середньому 52%. А якщо врахувати, що до цієї кількості мають незабаром приєднатися учні, які перебувають на початку процесу позитивних особистісних змін, то кількісний показник ефективності викладання християнської етики в школі може підвищитися до 75-80%.

Невипадковість одержаних високих показників викладання християнської етики в школі підтверджують результати аналізу відповідей учнів на третє запитання анкети: «Які якості характеру ви б хотіли виховати у собі?» Вона демонструє сильне прагнення підростаючого покоління України до моральної досконалості. Так, більш ніж 55% опитаних учнів бажають виховати в собі усі шість позитивних якостей характеру: добропорядність, чуйність,

милосердя, відповідальність, працелюбність, слухняність. Для молодших школярів найбільш бажаними виявилися такі якості, як добропорядність (69%), милосердя (56%), чесність (56%); для підлітків – чесність (49%), слухняність (47%), працелюбність (42%); для старшокласників – відповідальність (42%), працелюбність (42%).

Відповіді учнів на четверте запитання: «Чого вас навчають на уроках християнської етики?» свідчать, що вони дуже добре відчувають, що їхнє прагнення до моральної досконалості задоволяється саме на заняттях з християнської етики, де їх навчають: любові до близьких (90% – молодших школярів, 74% – підлітків, 83% – старшокласників), поваги до людей (відповідно 79%, 57%, 58%), чесності (відповідно 73%, 49%, 44%), любові до Батьківщини (відповідно 56%, 23%, 9%), честності (53%, 29%, 27%). Від себе учні доповнюють, що на цих заняттях їх навчають: «боротися зі злом», «бути хорошиими, незважаючи ні на що», «боротися з власним егоїзмом», «мати повагу до себе і до інших», «як бути справжньою людиною і мати віру в Бога». Тобто майже усі учні, що вивчають християнську етику (особливо молодші школярі), прекрасно відчувають її гуманну та високодуховну спрямованість.

На запитання анкети: «Що, на вашу думку, потрібно змінити, щоб дитина отримувала хороше виховання в школі?» майже половина опитаних учнів (44%) обрали відповідь – збільшити кількість уроків християнської етики (68% – молодших школярів, по 33% – підлітків та старшокласників). За організацію добroчинної діяльності та покращення стосунків між учителями і учнями як шлях до морального вдосконалення висловилися відповідно: 52% молодих школярів, по 24% підлітків та старшокласників. Від себе у відповідях на це запитання учні додали, що бажали б:

«зберегти заняття з християнської етики»,
«щоб усі науки, в тому числі природничі, були під кутом зору християнства»,
«запровадити християнську етику з першого класу»,
«дбати не лише про науку, а й про душу»,
«проводити християнську етику один раз на день, а в суботу – два рази»,
«щоб християнська етика була не факультативом, а уроком»,
«зменшити кількість дітей у класах, щоб вчителю було легше спілкуватися з кожним учнем»,
«коли етика буде один раз на день, то вчителі і діти будуть зближуватися» тощо.

Таким чином на основі результатів дослідження можна стверджувати, що більшість учнів, яка вивчає християнську етику, розуміє могутній духовно-моральний виховний потенціал християнства і відчуває його вплив на формування духовно-моральної культури особистості.

Дослідження провадили співробітники кафедри психології Рівненського інституту слов'янознавства та кафедри педагогіки і психології Національного університету «Острозька академія».

БОГ СТУКАЄ ДО НАШИХ СЕРДЕЦЬ

4-й клас, автор Руслана Ковал'чук, викладач християнської етики

Мета

Освітня: показати дітям, що Бог, знаючи нашу потребу в Ньому, виходить нам назустріч і шукає спілкування з нами.

Виховна: виховувати в учнів зворотне бажання спілкуватися з Богом.

Розвиванча: розвивати в учнів позитивні почуття від взаємин з Богом.

Ключовий вірш: «Ось Я стою під дверима і стукаю. Якщо хто почує Мій голос і відчинить двері, то Я ввійду до нього і буду вечеряті з ним, і він зі Мною» (Об. 3:20).

Xід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

Вітання

Повідомлення теми уроку.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Виклад нового матеріалу

– Сьогодні ми з вами поговоримо на досить цікаву тему. Уявіть собі, що до вас дзвонять в двері. Яка мелодія звучить у вашій уяві? (*Відповіді дітей*). Напевно та, яку ви чуєте вдома. А якщо немає дзвінка, то як тоді люди, які прийшли, потрапляють до вашої оселі? (*Відповіді дітей*). Пригадайте, що ви відчуваєте, коли хтось стукає або дзвонить у ваші двері? (*Відповіді дітей*).

Буває почуття страху, радості, здивування тощо. Особливо ми переживаємо, коли до нас в двері стукає хтось незнайомий, але, попри все, ми відчиняємо наші двері.

ОПОВІДАННЯ «СТУКІТ У ДВЕРІ»

В одному невеличкому містечку жила дружна сім'я: чоловік, дружина та їхні діти. Вони мали великий гарний будинок, що стояв серед чудового мальовничого саду, де росли фруктові дерева та запашні квіти. Йшли роки, діти виросли і порозійджалися, господар помер, і бідна вдова залишилася сама у великому будинку.

Цього року зима видалася надзвичайно холодною та затяжною, навіть старожили не могли пригадати таких лютих морозів. Снігові замети на багато днів відрізали містечко від зовнішнього світу. Продуктів та палива не вистачало, тому вони були дуже дорогі. Вдова жила на невелику пенсію, якої їй зазвичай вистачало, але з настанням холода виникли непередбачені витрати, потрібно було утеплити вікна і заплатити за розчищення доріжки в дворі. Фінанси закінчилися, і вперше за все своє життя жінка опинилася в боргах. Вона не насліювалася більше з'являтися в місцевому продуктовому

магазині. Запаси борошна та вівсянки швидко закінчилися. Богонь в печі ледве жеврів, але вона не наважувалася покласти більше вугілля... В серці жінки була така ж безвідільність, як в сіром небі, яке нависло над містечком. Жінка сиділа біля печі і з сумом дивилася на вогонь та згадувала ті дні, коли був живий її чоловік, та раптом її спогади перервав стукіт у двері.

Хто міг прийти в таку негоду? Можливо, це власник магазину прийшов вимагати плату за продукти? При цій думці жінку охопив сором. Вона заборгувала йому за десять днів; як вона дивитиметься йому у вічі, і що скаже? Що немає грошей? Ні, краще вона сковеться на кухні і зачинить двері: він почекає трішки і піде, та й скоро вже не повернеться в таку погоду.

Знову пролунав стукіт у двері – цього разу наполегливіше. Ніхто не міг змусити її підійти до дверей і відчинити їх, доки вона сама цього не захоче!

Але тут жінку почали мучити докори сумління. А якщо це не власник магазину? Якщо в когось трапилася біда? А можливо якийсь бідняк замерзає на снігу і потребує притулку?

Знову стукіт у двері – дзвінкий та вимогливий. Жінка поспішила до дверей, відчинила їх і – від здивування затамувала подих. На вулиці стояв розкішний екіпаж. Перед собою жінка побачила королівського лакея, який тримав велику сумку, а з вікна карети усміхалася та кивала головою сама королева.

Її величність сказала декілька співчутливих слів стосовно життя жінки та подякувала за багаторічну бездоганну службу її чоловіка, адже він був найкращим королівським садівником. Лакей переніс через поріг важку сумку: в ній було все необхідне, щоб прожити без турбот досить довгий час. Ale не тепла шаль, не пачка чаю, не смачне печиво і не пристойна сума грошей викликали сльози, які покотилися по зморщеному обличчю вдови. Більше всього її зворушило інше.

– Вона сама приїхала до мене! – знову і знову повторювала жінка, витираючи сльози. – Її величність сама приїхала! Боже, як добре, що я відчинила двері!

До кінця життя жінка згадувала про візит королеви.

Королева побула біля будинку жінки лише декілька хвилин, а Бог, Творець Всесвіту, більший від усіх земних панів, царів і королів, хоче увійти в наше серце й оселитися там назавжди. Він сказав: «Ось Я стою під дверима і стукаю. Якщо хто почує Мій голос і відчинить двері, то Я ввійду до нього і буду вечеряті з ним, і він зі Мною» (Об'явлення 3:20). (Вчитель прикріплює ключовий вірш на дошку).

У цьому вірші ми бачимо прохання Ісуса Христа. Він незримо стоїть біля людського серця і стукає. Бог насильно не вlamується в помешкання людей. Він сказав, що «Ось Я стою... і стукаю. Якщо... відчинить..., то Я ввійду...»

Вивчення ключового вірша

(Троє учнів, одягнутих у відповідний до їхніх ролей одяг, по черзі виходять на середину класу)

Філософ (у шапочці з китичкою): У мене виникло філософське запитання, чому саме вечеряти, а не снідати чи обідати?

Історик (зі стародавнім сувоєм у руках): У стародавніх книгах є відомості про те, що в давні часи прості люди на Сході їли тричі на день. На сніданок — шматок сухого хліба, смакнутий у вино, на обід додому не ходили, перекушували тим, що прихопили з дому, знову ж таки — шматком хліба, а ось вечера була головною трапезою дня. Вона тривала досить довго, ніхто нікуди не поспішав — денна робота була закінчена. Можна було обговорити серйозні питання в колі сім'ї або поспілкуватися з гостями.

Дослідник Біблії (з Біблією): Так-так, саме вечерю Христос розділить з людиною, яка відгукнеться на Його поклик: не якусь перекуску на ходу, а трапезу, під час якої люди ведуть дружні бесіди і виршулють серйозні питання. Під час таких спілкувань люди відкриваються одне перед одним, діляться найсокровеннішим, отримують поради.

(Вчитель показує картину Холмена Ханта «Світло для світу» — див. ілюстрацію на обкладинці та Додаток 1)

Вчитель: Діти, це таке щастя — мати постійне спілкування з Богом. Одного вечора Ісус Христос постукав у двері моого серця. Я читала Біблію, і кожне прочитане слово ніби стукало до моого серця: Бог мене створив (Пс. 138:16-18), через гріх я втратила спілкування з Ним (Еф. 2:3); але, незважаючи на те, що я жила в гріхах, Бог за мене віддав Свого Єдинородного Сина на смерть, щоб я мала життя вічне (Ів. 3:16), і тепер Він стоїть під дверима моого серця. Я відчинила двері свого серця для Бога і запросила, щоб Він зайшов і жив зі мною завжди. Він увійшов у темряву моого серця й увімкнув Своє світло. Порожнечу та холод моого серця Він наповнив Своєю любов'ю та вірною дружбою на все мое життя.

До різних людей Бог стукає по-різному: через наставлення батьків, через християнську радіо- або телепередачу, через свідчення друга тощо. Але коли людина противиться Богові, то, задля її спасіння, Він може допустити в її житті труднощі, хворобу, скрутні обставини або якусь втрату. І Він має на це право, бо Він — Володар нашого життя.

Сьогодні, на уроці християнської етики, ви маєте можливість запросити Ісуса Христа в своє серце, щоб Він став господарем вашого особистого життя. Ваше серце схоже на будинок, в якому багато різних кімнат, зазирніть до кожної з них і подумайте, чи панує у вашому серці Господь.

Дослідник Біблії: Коли люди читають Слово Боже і багато чого не розуміють, їм здається, що в Біблії є історичні та логічні помилки. Але ось на прикладі цього ключового вірша ви, напевно, помітили правдивість та достовірність Біблії.

Філософ: Дійсно, в цьому вірші логічність думки не порушена. І я повністю погоджуєсь з тими історичними даними, які надав нам пан історик. Я зрозумів, що Ісус Христос приходить не просто в гості, не поспіхом, — коли ми відчиняємо Йому двері, Він буде вечеряти і спілкуватися з нами щодня.

Історик (зі стародавнім сувоєм у руках): А мені стало цікаво зіставляти Біблію з подіями, зафікованими в історичних літописах. Пізнаючи культуру різних народів, можна краще зрозуміти, що хотів сказати нам Бог.

Розмальовка «Світло для світу»

(Учитель роздає дітям розмальовки — див. Додаток 2.

Учні розмальовують її під мелодію пісні «Хоче всіх людей благословити Бог»)

Вчитель: На закінчення уроку давайте з вами вивчимо чудову пісню, яка закликає нас відчинити двері свого серця для Ісуса Христа.

(Вчитель роздає заздалегідь приготовлені слова пісні кожному учневі — див. Додаток 3)

Домашнє завдання

Розповісти рідним про те, що цікавого вони дізналися на уроці.

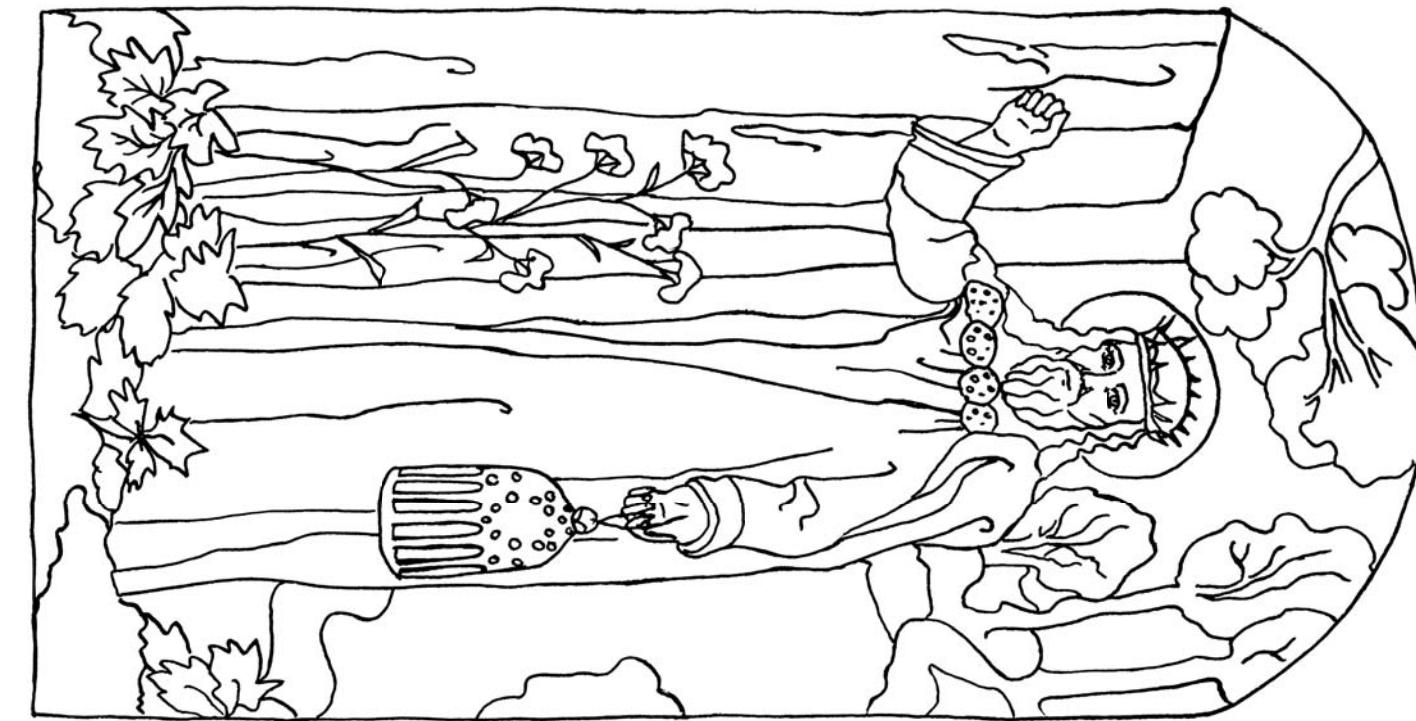
Вивчити слова пісні «Хоче всіх людей благословити Бог».

ДОДАТКИ**Додаток 1.**

Вільям Холмен Хант (02.04.1827 – 07.09.1910) народився в Лондоні в незаможній пуританській сім'ї.

Любов до живопису виявилася у нього ще в ранньому віці, однак шлях до визнання був не простим. З дванадцять років він працював клерком та мав можливість займатися живописом лише у вільний час. В шістнадцять років він залишає офіс і перебувається копіями чужих популярних картин та дешевими замовленнями на портрети. 1844 р. вступив до Школи Королівської Академії. 1848 р. стає співзасновником «Братства прерафаелітів». Художні принципи Ханта: більш повне передання натури, вірність внутрішньому переживанню, педагогічна роль мистецтва, підтримка національних традицій, відродження середньовічної системи роботи.

1853 р. Холмен Хант написав картину «Світло для світу», яка принесла автору довгоочікуване визнання. Взагалі у своїй творчості Холмен Хант неодноразово звертався до біблійних сюжетів. У період з 1854 по 1893 р. він кілька разів відвідує Палестину. Серед робіт цього періоду найбільш відомі: «Козел відпущення» («The Scapegoat», 1854, Порт Санлайт, Художня галерея Леді Левер), «Знаходження Спасителя у храмі» («The Finding of the Saviour in the Temple», 1854-1860, Бірмінгем, міський музей і художня галерея) і «Тінь смерті» («The Shadow of Death», 1870-73, Манчестер, Міська художня галерея).

Додаток 2.**Додаток 3.****ХОЧЕ ВСІХ ЛЮДЕЙ БЛАГОСЛОВИТИ БОГ**

Хо - че всіх лю - дей bla - gos - lo - vi - ti Бог I spa - сін - на да - ти від грі -
xa, tri - vog; Пос - пі - ши від - кри - ti dve - ri ser - ця ti, Gос - по - да Хрис - та впу -
сти, Гос - по - да Хри - ста впу - сти, Гос - по - да Хри - ста впу - сти.
13
Пос - пі - ши від - кри - ti dve - ri ser - ця ti, Гос - по - да Хри - ста впу - сти.

Він на хрест пішов страждати за наш гріх,
Воскресінням славним оправдати всіх;
Поспіши відкрити двері серця ти,
Господа Христа впусти!

Довго так стоїш на роздоріжжі ти,
Знай, таких Ісус прийшов знайти й спасти;
Поспіши відкрити двері серця ти,
Господа Христа впусти!

Має щастя, хто себе Христу віддасть,
Сам Христос йому благословення дасть;
Поспіши відкрити двері серця ти,
Господа Христа впусти!

ІСУС ХРИСТОС – УЧИТЕЛЬ

Комбінований урок, 6-й клас, автор Світлана Филипчук

Мета

Освітня: дати знання про суть вчення Ісуса Христа. Навчити учнів розрізняти форми, якими навчав Ісус: бесіда, проповідь, притча.

Виховна: показати приклади служіння Христа людям та зміст основних заповідей християнства.

Розвиваюча: розвивати в учнів розуміння важливості ролі Ісуса Христа як великого Вчителя всього людства.

Біблійна основа

Вірш з Біблії: Мт. 5:3-11, 5:13-16, 5:21-22, 6:5-15, 6:19-21.

Ключовий вірш: «Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душою своєю, і всією своєю думкою. Це найбільша й найперша заповідь. А друга однакова з нею: Люби свого близького, як самого себе» (Мт. 22:37-39).

Біблійна історія: Нагірна проповідь.

Словник понять і термінів: бесіда, проповідь, притча, заповідь.

Обладнання та наочність: карта Палестини часів Ісуса Христа; фото сучасних пейзажів та місць Святої Землі, пов'язаних із темою уроку; гравюри, картини до теми.

Міжпредметні зв'язки: історія, література, культура.

Література до уроку:

Біблія у перекладі І. Огієнка.

Нагірна проповідь / Бетчелор М. Дитяча Біблія у 365 оповіданнях. – К.: Світло на Сході. – С. 299.

Хамош Файнберг М. Побут людей за днів Ісуса Христа. – К.: УБТ, 2004. – С. 57.

Мікула О. Сіль землі // Стежинка. – № 3, 2005. – С. 14-15.

Улоубай Р. Біблійний путівник для дітей. – К.: УБТ, 2004. – С. 78-79.

Xід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

Вітання

Налагодження контакту з класом.

(За допомогою запитань діти пригадують раніше вивчений матеріал про Євангеліє як Добру Новину)

Повідомлення теми уроку.

Учитель: Марк Хопкінз сказав: «За час існування суспільства не було в ньому жодної революції,

яка могла б зрівнятися з тією, що викликали слова та вчення Христа». Деякі люди говорять: «Усе, проголошене Христом, колись до Нього говорили інші». Припустимо, що це так, але що тоді? Оригінальність вчення — необов'язково позитивна якість. Якщо істина вже проголошена, то достойнство полягає не в повторенні, у нових доповненнях. Проте не слід забувати, що в історії не було іншого вчителя, який настільки рішуче вилучив би зі свого вчення все вульгарне, тимчасове, оманливе, який включив би в нього лише вічне та загальне, створивши вчення, в якому вічні істини знайшли собі найкращу домівку. Як сталося, що неосвічений тесля, не знайомий із культурою та наукою стародавньої Греції, народжений серед простого народу, чиї вчителі були недалекими, різкими, нетерпимими законниками-букоїдами, став найвищим релігійним Учителем, Якого знає весь світ, чия велич робить Його найважливішою постаттю в історії людства?

Ось це і є тема нашого сьогоднішнього уроку: «Ісус Христос – Учитель».

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Пояснення нового матеріалу.

Учитель: Сьогодні ми спробуємо помандрувати в часи Ісуса Христа і дізнатися більше про Нього Самого, Його вчення, людей, з якими Він зустрічався, про тогочасні звичаї, освіту. У цьому нам допоможуть розповіді ваших однокласників.

Випереджуvalne завдання: учні заздалегідь підготували матеріал з «Біблійного путівника для дітей» та «Побут людей за днів Ісуса Христа».

Учень 1: Якою ж була освіта в часи Ісуса Христа? Навчання було одним з найбільш зобов'язуючих завдань батька перед сином; до того ж, спочатку вчителем дитини був батько. Пізніше, за Єрусалимським Талмудом, царем Олександром Яннаєм були засновані школи (в I ст. до Р.Х.) для навчання хлопчиків, які не мали батька. Мета освіти полягала не в наданні соціального статусу чи ремесла (навчання ремеслу було завданням батька), а у вивченні Тори для того, щоб привити дитині правильну моральну поведінку.

Діти вчилися читати Тору з п'яти років. У десять років вони починали вивчати Усний Закон і коментарі мудреців до різних біблійних уривків. Оскільки це було ще перед тим як в єврейській мові з'явилися голосні звуки, учням потрібно було уважно слухати вчителів, аби вловити правильну вимову кожного слова.

Переважно заняття в школі відбувалися в головній кімнаті синагоги, де стояли дерев'яні лавки, які можна було пересувати, коли заняття не проводилися. Уроки починалися рано-вранці, тривали до обідньої перерви,

а потім продовжувалися аж увечері. Навчання відбувалося щодня, включаючи вечір перед суботою і саму суботу. Максимальна кількість учнів в ідеальному варіанті становила двадцять п'ять. Якщо ж учні було більше, вчитель мав право залищити помічника.

Учень 2: Дівчатка, зазвичай, не ходили до школи, хоча вважають, що через їхню велику роль у майбутньому навчанні власних дітей, вони отримували освіту вдома від своїх батьків і матерів.

Учитель, як і інші громадські службовці, не повинен був брати грошей за свої послуги. У коментарі до Повторення Закону 4:5 у трактаті Єрусалимського Талмуда Недарім написано: «Те, що я безкоштовно дав тобі, ти маєш передавати іншим також безкоштовно». Однак у багатьох випадках згадується й про оплату вчителям. Батьки платили вчителям особисто, в той час як оплата за навчання бідних дітей покривалася з громадського бюджету.

Учень 3: Що говорили про Ісуса?

«Багато людей слухали Його з насолодою» (Мр. 12:37).

«І дивувалися з Його вчення, бо Він навчав їх як Той, Хто має владу, а не як книжники» (Мр. 1:22).

«Відповів Йому Симон-Петро: Господи, до кого ми підемо? Ти маєш слова вічного життя» (Ів. 6:68).

Учень 4: Ісус не отримав освіти рабина чи вчителя; скоріше, Його професією було теслярство. Часто рабини і фарисеї критикували Його, бо Він дорікав їм за те, що їхнє розуміння Старого Завіту і Закону неправильне. У зв'язку з цим у Нього з'явилася чимало ворогів.

Учень 5: Прості люди любили слухати Ісуса. Його вчення було цікавим. Він наводив приклади зі знайомих їм речей, приміром, говорив про вівці чи про гроши. Він розповідав багато історій, що називаються притчами. Притчі змушували людей замислюватися, бо не раз приводили до цікавого кульмінаційного моменту або неочікуваного повороту й розкривали певну істину. Серед найбільш відомих притч — притча про доброго самаряніна і притча про блудного сина. Можете прочитати їх у Євангелії від Луки, розділ 10, вірші 30-37 та розділ 15, вірші 11-32. Іноді Ісус говорив такі слова, які викликали у людей усмішку, зокрема, наводив приклад, як верблюд може пройти через вушко голки. Часом Він був дуже серйозним і застерігав, що люди повинні виконувати Божі повеління.

Учень 6: Нагірна проповідь — це, напевно, найвідоміша частина вчення Ісуса. Можете прочитати її у Євангелії від Матвія, розділи 5-7. Там записані Господня молитва і багато відомих нам віршів, наприклад: «Погляньте на птахів небесних, що не сіють, не жнуть, не збирають у клуні, а ваш Небесний Отець годує їх; хіба ви не цінніші від них?»

Учень 7: Фарисеї також були вчителями. Вони вважали, що люди повинні жити заради Божого задовolenня. Вони намагалися виконувати закони, дані Богом Мойсею в деталях. Крім того, фарисеї створили чимало додаткових правил, аби випадково не порушили жодного із законів. Ісус не раз з ними сперечався про ці додаткові правила, які лише ускладнювали життя звичайних людей. Ісус критикував їх за те, що вони видають себе кращими, ніж є насправді.

Фарисеї прикріпляли до чола та до руки невеличкі коробочки, в яких містилися окремі висловлювання з Закону. Вони називалися філактеріями.

Учитель: Біблійна історія «Нагірна проповідь».

...Коли релігійні начальники відмовили Ісусові в праві навчати у синагогах, Він став навчати Своїх учнів та юрmi людей, що приходили Його послухати, просто неба.

Одного дня, коли вони сиділи на зеленому пагорбі, Ісус сказав:

«Якщо ви хочете бути дітьми Божими, ви повинні наслідувати Його і чинити так, як Він чинить. Бог добрий до всіх. Він посилає сонце й дощ кожному, а не тільки тим, хто заслуговував на них, і ви маєте чинити так само. Будьте люблячі і допомагайте кожному, хто ненавидить вас та робить вам зло. Віддавайте їм добром!»

Відтак юдейські вчителі були дуже суворі щодо неухильного виконання десяти заповідей, включаючи ту, де сказано: «Не вбивай». Однак вони плекали вбивчі думки проти Ісуса у своїх серцях. Ісус сказав, що Бог дивиться глибоко в думки людини, і коли Він бачить зло та гнів, то це вважає таким самим, що і вбивство. Бог хоче, аби люди були чисті зсередини, так само, як і зовні, щоб приховане усередині було таким, як те, що люди бачать.

«Справді щаслива та людина, — вів далі Ісус, — яка знає, що в усьому вона залежить від допомоги Божої і дякує Богові за все. Вона знає, що самотужки ніколи не стане достатньо гарною для Бога, однак намагається любити й служити Богові від широкого серця. І Бог буде задоволений такою людиною.

Насправді щасливий буде той, хто ласкавий і терплячий до інших, а не той, хто тягне все до себе і пишається з того.

Щасливі ті, хто намагається припинити сварки та встановити мир.

Насправді щасливі ті, хто в усьому покладається на Бога і залишається вірним Йому, чого б це не котувало.

Якщо люди гнатимуть вас і ображатимуть вас через те, що ви Мої послідовники, то щасливі ви. У Бога є чудова винагорода, яка чекає вас на небесах!»

— Чому Христос проповідував просто неба?

— Чому Христос закликав найперше очищувати свої думки, а не лише не робити поганих вчинків?

— Хто насправді щасливий?

2. Закріплення матеріалу.

(Робота в парах чи групах. На кожну парту роздаються картки, на яких надруковані уривки з Нагірної проповіді. Після евангельського тексту пропонуються запитання для обговорення в групах)

Картка 1

3. Блаженні вбогі духом, бо їхнє Царство Небесне.
4. Блаженні засмучені, бо вони будуть утішенні.
5. Блаженні лагідні, бо землю вспадкують вони.
6. Блаженні голодні та спрагнені правди, бо вони нагодовані будуть.
7. Блаженні милостиві, бо помилувані вони будуть.
8. Блаженні чисті серцем, бо вони будуть бачити Бога.
9. Блаженні миротворці, бо вони синами Божими стануть.

10. Блажені вигнані за правду, бо їхнє Царство Небесне.

11. Блажені ви, як ганьбите та гнати вас будуть, і будуть облудно на вас наговорювати всяке слово лихе ради Мене.

(Мт. 5:3-11)

Картка 2

19. Не складайте скарбів собі на землі, де нищить їх міль та іржа, і де злодії підкопуються й викрадають.

20. Складайте ж собі скарби на небі, де ні міль, ні іржа їх не нищить, і де злодії до них не підкопуються та крадуть.

21. Бо де скарб твій, там буде й серце твоє!
(Мт. 6:19-21)

Картка 3

5. А як молитесь, то не будьте, як ті лицеміри, що люблять ставати й молитися по синагогах та на перехрестях, щоб їх бачили люди. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою!

6. А ти, коли молишся, увійди до своєї комірчини, зачини свої двері, і помолися Отцеві своєму, що в тайні; а Отець твій, що бачить таємне, відасть тобі явно.

7. А як молитесь, не проказуйте зайвого, як ті погани, бо думають, ніби вони будуть вислухані за своє велемовство.

8. Отож, не вподобляйтесь їм, бо знає Отець ваш, чого потребуєте, ще раніше за ваше прохання!

9. Ви ж моліться отак: Отче наш, що єси на небесах! Нехай святиться Ім'я Твое,

10. нехай приде Царство Твое, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі.

11. Хліба нашого насущного дай нам сьогодні.

12. І прости нам довги наши, як і ми прощаємо винуватцям нашим.

13. І не введи нас у випробування, але визволи нас від лукавого. Бо Твое є царство, і сила, і слава наїви. Амінь.

14. Бо як людям ви простите прогріхи їхні, то простите і вам ваш Небесний Отець.

15. А коли ви не будете людям прощати, то й Отець ваш не простить вам прогріхів ваших.

(Мт. 6:5-15)

Картка 4

21. Ви чули, що було стародавнім наказане: Не вбивай, а хто вб'є, підпадає він судові.

22. А Я вам кажу, що кожен, хто гнівається на брата свого, підпадає вже судові. А хто скаже на брата свого рака, підпадає верховному судові, а хто скаже дурний, підпадає геєнні огненній.

(Мт. 5:21-22)

Картка 5

13. Ви сіль землі. Коли сіль ізвітріє, то чим насолити її? Не придається вона вже нінашо, хіба щоб надвір була висипана та потоптана людьми.

14. Ви світло для світу. Не може сховатися місто, що стоїть на верховині гори.

15. І не запалюють світильника, щоб поставити його під посудину, але на свічник, і світить воно всім у домі.

16. Отак ваше світло нехай світить перед людьми, щоб вони бачили ваши добре діла та прославляли Отця вашого, що на небі.

(Мт. 5:13-16)

Запитання для обговорення:

— Яка основна думка наведеного уривка?

— Що є цінним у Божих очах: мотив, бажання серця чи вчинок?

— Яка людина змальована у запропонованих віршах? Чи важко таким бути? Висловіть власну думку.

Учитель: Ісус Христос як Учитель використовував проповідь — публічний виступ на релігійно-моральну тему; бесіду, коли потрібно було поговорити наодинці з якоюсь людиною (такою була бесіда з Никодимом, Ів. 3); часто Він розповідав народу притчі — коротенькі оповідки повчального характеру, через які Він намагався побудити слухачів зрозуміти вище, духовне через осмислення простого, земного (приміром, притча про сіяча, Мр. 4:3-23).

Відкриємо Біблію. Євангеліє від Матвія, розділ 22, вірш 37-39, та зачитаємо його (*вчитель пояснює, як знаходити текст у Біблії*): «Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душою своєю, і всією своею думкою. Це найбільша й найперша заповідь. А друга однакова з нею: Люби свого близького, як самого себе».

Це ключовий вірш нашого уроку.

— Які дві заповіді дає людям Ісус Христос?

— Як ми повинні втілювати їх у житті? (*Відповіді дітей*).

3. Розвиток умінь, використання біблійних цінностей у повсякденному житті.

Учитель: Прочитаю вам оповідання Олени Мікули «Сіль землі».

Батьки моєї подруги Наталки були родом із Сибіру. Її мама, тіточка Валя, дуже смачно готувала пельмені. Одного разу Наталка запросила мене в гості саме такого чудового дня, коли на обід у них були пельмені. Удома дуже смачно пахло, і ми не могли дочекатися, коли ж нас запросять до столу. І от нарешті ми сиділи на кухні і перед кожним із нас у великий тарілці парували міцні гарненькі пельменічки. Я, як дуже вихована дівчинка, намагалася їсти акуратно й не дуже швидко. В мене це не дуже виходило, і я зрештою помітила, що на моїй тарілці лежить останній пельмень. Я із жалем поклала його в рот і... Те, що я відчула, передати неможливо! Мене неначе обекло вогнем, ударило струмом й облило холодним душем одночасно. Усередині пельменя замість смачної начинки була сіль! Її було так багато, що вона перестала бути просто соленою, вона стала жахливо пекучою.

Але, як ви пам'ятаєте, я була вихованою дівчинкою. Намагаючись не виказати своїх емоцій, я цього пельменя проковтнула... У мене перехопило подих і не було сили навіть попросити води. Коли Наталчина мама запитала, чи не хочу я ще, я тільки заперечливо похитала головою. Я сиділа дуже рівно на стільці й дивилася, як родина моєї подруги весело доїдає частування. І раптом Наталка підхопилася з-за столу і з криком: «Попався!» побігла до відра із сміттям, на ходу

виймаючи з рота пельменя. Мама, тато та її старший брат Сашко покотилися зі сміху. Наталка повернулася до столу і, схопивши чашку, почала пити компот величезними ковтками.

Усі стали доїдати пельмені, поглядаючи одне на одного. І коли тарілки спорожніли, Сашко здивовано запитав:

— А де ж другий?

І усі подивилися на мене... На той час мова до мене ще не повернулася, але я вже почала згадуватися, що до чого. Тіточка Валя кинулася напувати мене компотом, а всі навпереді почали пояснювати мені, що це такий сибірський звичай, жарт, коли в пельмені замість начинки кладуть сіль і перець.

Увечері перед вечерею я попросила маму, щоб вона не солила мою порцію картоплі. Але коли я її покуштувала, картопля виявилася страшенно несмачною. Я обережно її посолила й покуштувала знову. Картопля тепер мала чудовий смак, і я її з appetitom з'їла.

До цього випадку про сіль я взагалі ніколи не думала. І що про неї думати? Вона завжди на столі, котштує дешево, скрізь продається. На уроках географії нам щось про неї розповідали, але значно цікавіше було слухати про золото, алмази, дорогоцінні камені.

Якби тоді, у дитинстві, я почула, що Христос називає Своїх учнів «сіллю землі», то це б мене не дуже надихнуло. Але поміркуймо трохи про сіль.

Сіль — речовина, якою людина дуже потребує. Нестача солі в іжі може привести до важких захворювань. У давнину сіль була не такою дешевою, як зараз. Видобувати її було непростим заняттям. В Ізраїлі сіль зазвичай добували з Мертвого моря, яке ще називають Солоним. Це унікальне море, найсолоніше у світі. Його вода настільки насичена сіллю, що в ньому не живе риба. У цьому морі може спокійно купатися на віт той, хто не вміє плавати, тому що через великий вміст солі щільність води надзвичайно висока. В умовах жаркого клімату Ізраїлю сіль дуже важлива — разом із потом під час спеки з організму людини виділяється багато солі, що може навіть привести до смерті. До того ж, сіль має ще одну унікальну якість — вона зберігає продукти від псування. Щоб зберегти м'ясо та рибу, потрібно їх добре посолити.

Коли Ісус називав Своїх учнів сіллю землі, Він мав на увазі саме ці якості. Як сіль, християни мають надавати життю смак, охороняти світ від псування, від розкладання.

Як же стати сіллю землі?

Проведемо невеличкий урок із хімії. Сіль — це хімічна сполука двох елементів — натрію і хлору. Натрій

— це дуже цінний, рідкісний елемент. А хлор — отруйний газ із неприємним запахом. І от після того, як ці два елементи вступають у реакцію, утворюється сіль. З'являється зовсім нова речовина із чудовими властивостями — надавати смак, охороняти від псування, підтримувати життя.

Дивно, але ця хімічна сполука дуже гарно ілюструє взаємодію Бога й людини. Якщо людина «не вступає в реакцію» з Богом, вона так і залишиться отруйним «хлором» із неприємним запахом. І навпаки, коли Бог взаємодіє з грішною людиною, Він перетворює її на нове творіння, яке має прекрасну властивість бути сіллю землі.

Бог дуже хоче взаємодіяти з тобою! Він не хоче, щоб ти діяв сам-один, Він хоче змінити твоє життя. Він кличе тебе до Себе! Тобі потрібно лише одне — відреагувати на Його заклик. Звернися до Нього, і Він наповнить твоє життя новим, високим змістом. Ти можеш стати сіллю землі, якою так потребує світ, що гине!

- Який веселий звичай був у сім'ї Наталки?
 - Чому авторка оповідання згадала про сіль?
 - Що ви можете розповісти про сіль?
 - Що мав на увазі Христос, коли казав: «Ви — сіль землі»?
 - Як у вашому житті можна бути «сіллю»?
- (*Відповіді дітей*)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

1. Підсумки.

Ісус із Назарета без грошей та зброї підкорив більше людей, аніж Олександр Македонський, Цезар, Магомет чи Наполеон. Без допомоги науки та знань Він пролив більше світла на людські та божественні питання, ніж усі філософи та вчені разом узяті. Без жодних уроків красномовства Він промовляв слова життя, нечувані ні до, ні після Нього, і справив більший вплив на людей, аніж будь-який оратор або поет, не написавши жодного рядка. Він привів у рухера та надихнув на створення проповідей, промов, диспутів, томів наукових праць, творів мистецтва та гімнів більше, ніж уся армія великих людей давнини та сучасності.

2. Домашнє завдання.

Вивчити напам'ять ключовий вірш. Вміти пояснити його значення.

За бажанням намалювати ілюстрації до біблійних текстів, що вивчалися на уроці.

Чарльз Діккенс, англійський письменник:

«В усіх своїх книгах я намагається виразити почуття перед життям і уроцями нашого Спасителя... Про Його повинен знати кожний. Жіхто з людей не був таки добрим, милостивим і спирінним».

ОСОБА ІСУСА ХРИСТА

Урок для старших класів, автор Ольга Новікова

Мета

Освітня: показати на основі Біблії, що Ісус Христос – єдиний шанс спасіння для всього людства.

Виховна: виховувати відповідальність за свої вчинки, розуміння наслідків свого вибору у житті, вдячність Богу за Його шлях спасіння.

Розвиваюча: розвивати інтерес до Особи Ісуса Христа та до Біблії як до Божого Слова, вміння аналізувати свої знання і застосовувати їх на практиці.

Примітка: передбачається, що теми «Біблія», «Бог-Творець», «Гріхопадіння і його наслідки» вже проходили в цьому класі.

Біблійна основа: Мт. 1:19-21; Лк. 1:26-31; Ів. 5:24; Дії 2:24; Рим. 5:8; Ів. 1:12.

Словник понять і термінів: месія, прийняти вірою.

Обладнання та наочність: аркуші А4 (4-5 шт.) для роботи в групах; картки (для роботи з дошкою); картки для гри-вікторини; магнітофонний запис християнської пісні.

Міжпредметні зв'язки: історія.

Література до уроку:
Біблія / Пер. проф. І. Огієнка. – К.: УБТ, 2002.

Xід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

Вітання.
Налагодження контакту з класом.
Повідомлення теми та мети уроку.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ЗНАНЬ

Робота в групах

(Об'єднати учнів у групи по 4-5 чол.
Кожна група отримує чистий аркуш А4)

Завдання 1. За 3 хв. учні в групах повинні згадати і записати все, що вони знають або чули про Ісуса Христа. Через 3 хв. групи оголошують свої списки.

(Зверніть увагу на ті факти, які будуть названі частіше, ніж інші. Запитайте учнів, чому саме це повторилося кілька разів у багатьох групах)

– З яких джерел ви маєте цю інформацію?

Завдання 2. Виберіть варіант, який вважаєте правильним.

На дошці записати:

Ісус Христос – це:

- міфічний герой,
- людина, яка жила багато років тому,
- Бог,
- Великий Мудрець і Вчитель,
- (інше).

(Влаштуйте дискусію між групами й окремими учнями, даючи їм можливість захистити свою відповідь)

Учитель:

– Навколо нас сьогодні так багато різних поглядів і думок, що важко зрозуміти, які з них гідні довіри. Ми розгублено озираємося навколо і не знаємо, в що вірити. І тоді обираємо найлегший шлях: зовсім не шукати відповідей, а залишатися у «щасливому незнанні». Ми потребуємо авторитетного джерела. І таким джерелом є Біблія. На минулих заняттях ми розглядали докази правдивості Біблії і факти її унікальності. Давайте пригадаємо, чому ми можемо довіряти Біблії.

(Учні згадують вивчене на минулих заняттях)

III. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Виклад нового матеріалу

– Сьогодні ми маємо можливість досліджувати Боже Слово, щоб побачити правдиву картину щодо Особистості Ісуса Христа.

Що означає ім'я Ісус Христос?

Спочатку подивимося, звідки взялося ім'я «Ісус» і що воно означає. Чит. Мт. 1:19-21; Лк. 1:26-31.

Що ми можемо дізнатися про ім'я «Ісус» з цих текстів? Ім'я «Ісус» – це грецький переклад єврейського імені «Єшуа», що означає «Бог спасає».

А слово «Христос» грецькою – месія або посланець. Отже, єврейською це звучить «Єшуа Мashiах», а грецькою – Ісус Христос. Євангелія були написані грецькою мовою, тому ми зустрічаємо саме грецький переклад єврейського слова «мashiах», що означає «месія» або «помазанець». У Старому Завіті помазання священною олією означало, що Бог посилає людину на якесь служіння; усі старозавітні служіння (пророки, священики та царі) знаменувалися таким чином.

Ким є Ісус Христос?

На початку уроку ми чули декілька різних відповідей про Особистість Христа. У світі по-різному думають про Ісуса, і так було ще з часів Його перебування на землі. Біблія описує такий епізод: Христос запитує учнів, ким Його вважає народ? Учні відповідають: «За одного з пророків». І тоді Він запитує їх самих: «А ви за кого Мене маєте?» А коли Петро сказав, що за Сина Божого, Ісус відповів: «Ти щасливий, тому що це не люди тобі відкрили, а Сам Отець Небесний».

Біблія дає багато доказів Божественності Христа:

Привести
мене до
Бога

Щоб я жив
для Нього

Освятити
мене
Своєю
кров'ю

Щоб я
залишив
гріхи

Дати
мені мир
з Богом

Визволити
і очистити

Визволити
від влади
диявола

Визволити
від злого
сучасного
віку

Ісус

Христос

— непорочне зачаття,
— влада над матеріальним і духовним світом (*сюди входять зцілення, вигнання нечистих духів, чудесне на-годування більше п'яти тисяч людей, ходіння по воді тощо*).

Місія Ісуса Христа

— На що ж був посланий Ісус? У чому полягала Його місія? Чи можемо ми знайти відповідь у щойно прочитаних текстах? (*Його завданням було спасти людів від їхніх гріхів, Mt. 1:21*). Щоб детальніше розглянути це питання, зачитаємо ще декілька текстів.

(*Деякі учні зачитують тексти з Біблії, інші слухають і роблять висновки. В цей час учител вивішує на дошці картинки у формі хреста*)

— Шоб привести нас до Бога (1 Пет. 3:18).
— Шоб освятити нас Своєю кров'ю (Євр. 13:12).
— Шоб визволити і очистити нас (Тит. 2:14).
— Шоб ми жили для Нього (2 Кор. 5:15).
— Шоб ми залишили гріхи (Мт. 26:28).
— Шоб визволити від злого сучасного віку (Гал. 1:4).
— Шоб примирити нас з Богом (Рим. 5:10).
— Шоб визволити віруючих у Нього від влади диявола (Євр. 2:14-15).

— Яким чином Ісус Христос здійснив спасіння? (*Прийнявши негідну хресну смерть за грішників, тому що розплата за гріх — смерть, Рим. 5:8*).

Після смерті

На третій день після смерті Ісус Христос воскрес. Це означає, що Він ожив у новому нетлінному тілі.

Воскресіння доводить, що Він насправді був не просто людиною, а безгрішним Сином Божим, тому смерть не змогла утримати Його, Дії 2:24.

Хто може отримати спасіння, яке такою ціною було здобуте Христом?

Прочитати Ів. 1:12.

Пояснення: Прийняти — повірити серцем, що Христос помер за мене особисто, щоб дати мені прощення гріхів і нове життя.

Людина, яка вірою приймає Ісуса Христа, стає Богом дитиною — вона отримує мир з Богом, прощення гріхів та нове вічне життя. У Біблії міститься обіцянка Христа для тих, хто прийняв Його вірою: «Поправді, по-правді кажу вам: Хто слухає слова Мого, і вірує в Того, Хто послав Мене, життя вічне той має, і на суд не приходить, але перейшов він від смерті в життя» (Ів. 5:24).

IV. ЗАКРИПЛЕННЯ МАТЕРІАЛУ**Гра-вікторина**

У грі беруть участь усі учні, об'єднані у дві команди. Розвісьте на стіні 10 однакових аркушів з цифрами від 1 до 10. На зворотному боці має бути написана кількість балів, яку отримає команда за правильну відповідь. Команди по черзі називають одну з цифр. Ведучий відкриває її, показує кількість балів, після чого ставить запитання. Бали зараховуються за кожну правильну відповідь.

1. Що означає ім'я «Ісус»?
2. Що означає слово «Христос»?
3. Від чого Ісус Христос спасає віруючих в Нього?
4. Яким чином Ісус Христос здійснив спасіння?
5. Що означало у Старому Завіті помазання свя-щеною олією?

6. Які є докази в Біблії, що Ісус Христос є Божим Сином, а не звичайною людиною?

7. Що сталося з Христом після смерті і чому це трапилося?

8. Що означає прийняти Ісуса Христа вірою?

9. Що відбувається з людиною, яка приймає Ісуса Христа вірою?

10. Яку обіцянку дав Ісус Христос кожному віруючому в Нього?

Відповіді:

1. Спаситель.
2. Помазанець або Месія.
3. Від гріха і його наслідку — вічного засудження.
4. Переніс муки та хресну смерть, добровільно взявши на Себе наші провини.
5. Це означало, що Бог посилає цю людину на особливі служіння: пророка, священика або царя.

6. Надприродне зачаття; влада прощати гріхи; влада над матеріальним та духовним світом; свідчення Бога Отця; Його власні ствердження; Його воскресіння.

7. Він воскрес, тобто ожив у новому нетлінному тілі, тому що Він є безгрішний Син Божий, і смерть не змогла втримати Його.

8. Повірити, що Він помер за мої особисті провини, і прийняти нове життя, яке Він дає.

9. Ця людина стає дитиною Божою і має мир з Богом, прощення провин і вічне життя.

10. Що Він повернеться за віруючими в Нього, щоб узяти їх у Своє Царство.

Висновки

На своєму шляху ми завжди будемо зустрічати людей, які байдужі до того, що зробив Ісус Христос. Але будемо зустрічати й інших людей — які повірили в Нього і мають з Ним живі стосунки.

Завжди були й будуть насмішники і скептики, для яких вигідно жити так, ніби Спасителя не існує. Вони не хочуть відмовлятися від свого гріховного способу життя, для них зручніше залишатися в темряві. Але інша категорія людей, які теж поки що у темряві, але прагнуть світла, звернувшись до Ісуса, отримають звільнення і справжнє повноцінне життя.

Зараз ви почуете слова однієї пісні, яку склали і співають християни. Послухайте і поміркуйте над тим, що у цій пісні вказує на їхні близькі стосунки з Ісусом Христом.

Ісус, Ти — найкращий Друг.
В час, коли мое серце плаче,
Я до Тебе в молитві йду, —
Ти поможеш мені, мій Пастир.

Будемо пам'ятати, що запитання Христа «А ким ти вважаєш Мене?» стосується особисто кожного. Яку відповідь Йому дасте ви?

Ісус Христос може бути для тебе:

- Світовим учителем
- Прикладом моральності
- Засновником великої релігії
- Містичною особою
- Образом для поклоніння
- Популярною темою мистецтва
- Культовою фігурою
- Легендарною особою в історії

**АЛЕ ТВОЄ ЖИТТЯ НІКОЛИ НЕ МАТИМЕ ЗМІСТУ,
А ДУША НЕ ЗНАЙДЕ ПОРЯТУНКУ,
ЯКЩО ІСУС ХРИСТОС НЕ СТАНЕ ТВОЇМ
ГОСПОДОМ І СПАСИТЕЛЕМ.**

ХРИСТОС — ГОСПОДЬ І СПАСИТЕЛЬ

На одній із стін собору в німецькому місті Любек написані слова:

- Ви називаєте Мене Спасителем і не даєте вас спаси.
- Ви називаєте Мене учителем і не наслідуєте Мене.
- Ви називаєте Мене мудрим і не питаєте Мене.
- Ви називаєте Мене Всемогутнім і не довірюєте Мені.
- Ви називаєте Мене Справедливим і не боїтесь робити зло.
- Ви знаєте, що Я — дорога, і не йдете нею.
- Ви знаєте, що Я — Господь, і не служите Мені.
- Колись Я скажу, що НЕ ЗНАЮ вас. Не дивуйтесь.

**ЦІ СЕРЙОЗНІ СЛОВА ЗВЕРНЕНІ ДО ТИХ,
ХТО ВВАЖАЄ СЕБЕ ХРИСТИЯНИНОМ,
АЛЕ ЖИВЕ БЕЗ СЛОВА БОЖОГО
І НЕ ПРИЙМАЄ ХРИСТА СПАСИТЕЛЕМ.**

ПОДАРУНОК ІСУСОВІ

Сценарій різдвяного позакласного заходу, автор А. Чудовець

Автор: Саме серед зими, коли все вже вдосталь прибрано білими сніжними килимками, доріжками і скатертинами, коли все вражає нас своєю сяючою близиною та вроочистістю, — саме тоді і приходить до нас це світле свято — Різдво.

Ще зранку то тут, то там молитовнутишу порушує нерівний дитячий спів. То хлопчики, схожі на молодих півників, по черзі випробовують свої тоненькі голосочки, готуючись до коляд. А через мить до них прієднуються дзвінкі голосочки дівчат, що не забарилися вибігти надвір услід за хлопцями. Здіймається сміх, галас, жарти і вже опівдні цій гамірній юрбі таки вдається розбудити млина-вітровія, і з небесного решета починає сіятися на землю якесь біле борошно. «Манна з небес! Манна з небес!» — радіють діти. І лише уважно придивившись, можна помітити, що це кружляють білесенькі сніжиночки, чи то ба! — маленькі янголики зі срібними дзвінчиками у руках.

(У кімнаті з'являється Настуся і янголята з дзвінчиками, вони співають і пританцюють у колі)

Гляньте, тату, янголята
В небесах літають,
І у срібній дзвіночки
Весело так грають.

Пр. День-дзелень!
День-дзелень!
День Різдва —
Чудовий день!

Гляньте, мамо,
Нині зрана
Діточки співають
І на скрипочці маленький
Весело так грають!
Пр. Тілі-лі!
Тілі-лі!
День чудовий
На землі!

(Янголята вибігають зі сцени і залишається Настуся. Вона розглядає свій дзвінчик. Заходить мама Настусі)

Мама: І що моя дівчинка тут поробляє? Чи не сумає, бува?

Настуся: Зовсім ні. Я з янголятами розважалася. А знаєш, мамо, ми таку гарну пісеньку разом співали!..

Мама: Ой, Настусю, знову твої вигадки!

Настуся: Дарма ти не віриш. Ось поглянь, вони на віть дзвінчика мені подарували.

Мама: Ой, який гарний! Коли я була маленькою, у мене теж був дзвінчик, схожий на цей... То де ти кажеш його взяла?

Настуся: Кажу тобі: мені янголята подарували. А ти не віриш...

(Мама береться прибирати посуд зі столу.

Настя знову грається дзвінчиком)

Мама: Ой, ти видумала!

Настуся: Мамо, а де ти свого дзвінчика взяла?

Мама: Якого дзвінчика?

Настуся: Та отого, що в тебе був, коли ти маленька була?

Мама: І справді... Я зовсім забула... (Розгублена, а потім смеється) Згадала. А що коли я тобі скажу, що мені його теж янголята подарували?

Настуся: (Із захопленням) Справді? То тепер ти віриш мені?

Мама: Звісно, що вірю. Адже на світі ще не такі дива бувають.

Настуся: Мамо, а чи скоро колядники ходитимуть? Я вже цілий день їх чекаю. А день сьогодні такий довгий-довгий, як ніколи.

Мама: А ти у віконечко визирай. Як побачиш на небі першу зірочку — отоді і колядників зустрічай.

(Вступ до пісні передає, як на небі з'являється перша зірка, а за нею друга, третя...)

Настуся:

Вечір Різдвяний —
Що то за свято!
Стежок мереживо
Від хати й до хати.
І тупотять ноженята маленькі:
— Христос родився!
Радуйтесь, ненько!

(З'являються колядники. Колядують.
Мама пригощає їх яблуками та горіхами)

Колядники:

По всьому світі стала новина:
Діва Марія Сина зродила.
В ясла положила, сінцем притрусила
Господнього Сина.

Діва Марія Бога просила:
— В що би я Сина свого сповила?
Ти, Небесний Царю,
Зішли мені дари
Цьому дому господарю.

Мама:
Чисто в хаті, страви багаті,
Пахне медово віск.
Сніг за вікном кружляє лапатий,
Сіє сріблястий блиск.
Але не в тім наше щастя і втіха,
А у молитві ширій і тихій,
Бог, залишивши всю велич неба,
В світ цей прийшов для мене і тебе!

Настуся: Матусю, матусю! Ану несі мерщій мої віляночки і кожушка! Я теж побіжу з дітьми колядувати!

Мама: Ти ж моя пташко! Уже знялася і полетіла! Та куди тобі?! Ти ще он яка маленька! От підрости трішки. Та й тобі вже і спати час.

Настуся: Пусти мене, мамусю, хоч на хвильку!

Мама: Ні, донечко, і не проси. От як дасть Бог на другий рік Різдва діждатися — отоді і підеш. А зараз помолися і лягай гарненько спати. А я тобі ліжечко постелю. Ну, будь розумницею.

(Настя зітхає, але слухається маму)

Настуся: (Молиться) Боже мій дорогий! Дякую Тобі за день сьогоднішній: і за сонечко, і за сніжок, і за янголят, яких Ти послав до мене в гості. Прошу в Тебе ласки Твоєї: зішли здоров'ячко для мене, для мами, для тата і для усієї нашої родини. Благослови нас усіх і на другий рік Різдва діждатися. А Тобі нехай за все буде подяка й уклін низький. Амінь.

(Настуся дивиться у вікно на юрби колядників)

Мама: Не журися, Настусю. Ходи вже спати.

Настуся: А колискової заспіваєш?

Мама: Заспіваю, моя люба, заспіваю.

(Мама вкладає Настю спати, а сама сідає біля неї)

Мама:
Засвітила зорі нічка,
Мов ліхтарики ясні.
Спіть під стріхою синичка
І щебече уві сні.

Хоч довкола хуртовина
Сніgom землю замела,
Та наснилося пташині,
Шо вільшина зацвіла.

Мама: І чого тобі не спиться, Настусю? Ти подивись, яке в тебе ліжечко гарне: тато змайстрував, мама

розмалювала. Та в такому ліжечку спиться, як у маківці. А в маленького Ісуса взагалі ніякого ліжечка не було. Не те, що в тебе.

Настуся: Не гнівайся, матусю. Ти поглянь, яка в мене сорочечка. Як же я можу спати, коли це грубе полотно мені всі рученьки і ніженьки поколо. От якби мені сорочечку шовкову та гладеньку, тоді і заснула б.

Мама: А ми Зимоньку попросимо, щоб тобі гарненьку сорочечку пошила. Гаразд?

Ой, Хурделице-Зима,
В тебе голка льодяна,
Ножиці сріблясті.
З шовку сніжного покрій,
З візерунками поший
Сорочину Насти.

Ти, Морозе-брате, теж
Лиштву гарно помереж,
Погаптуй рукави.
Скрізь сніжинки: там і тут,
Та дивися, не забудь
Сни нашити цікаві.

(З'являється Хурделиця-Зима, кружляє в таночку з білосніжною сорочечкою і дарує її Насті)

Мама: Ти подивися, доню, яку гарну сорочечку тобі зимонька подарувала: білосніжну, шовкову, а сніжиночки по ній так і виблискують. Та про таку сорочечку тільки мріяти можна. А в Ісуса маленького не було такої сорочечки... Ну, спи вже, спи...

Настуся: Хоч би і хотіла заснути, то не можу. На такій твердій подушці ніяк не спиться. От якби мені подушечку м'якеньку, то і заснула б.

Мама: А ми гукнемо птиць-сніговиць. Нехай прiletять до нашого двору і скинуть по пір'ячку. От і буде Настусі на подушечку.

(З'являються птиці-сніговиці,
кружляють в таночку і залишають пір'ячко)

Білі птиці-сніговиці
Прилетіли, закружляли,
І на гілоку ялици
Тихо посидали.

Поскидали біле пір'я,
Потім полетіли знову.
Залишили на подвір'ї
Казку вечерову.

(Мама збирає пір'я і підпихає подушечку)

Мама: Ну ось, подивись, яка м'якенька тепер у тебе подушечка. Тільки голівку покладеш – відразу ж і заснеш. Спи, моя люба, засинай. А в Ісуса маленького взагалі ніякої подушечки не було...

Ну, що, знову не те?

Настуся: Та як же я можу спати, коли перинка в мене тоненька і зовсім не гріє. Під такою перинкою я і до ранку не засну. От якби мені таку перинку, таку...

Мама: Яку ж?

Настуся: Таку пухнасту, як хмарка в небі.

Мама: Як хмарка? А ми попросимо Нічку, щоб подарувала Настуні хмаринку, от і буде у тебе перинка м'яка, пухнаста і тепленька.

Завітала ніч до хати,
Розгорнула свої шати,
А на них, немов намисто,
Заблищають зорі чисті,
Зірочки ясні.

З неба біла хмаринка,
Наче ковдрочка-перинка.
Клади рученьку під щічку,
Заколише тебе нічка.
Нічка темна.

(З'являється Нічка, кружляє з хмаринкою
у руках і накриває нею Настусю)

Мама: Ой, яка перинка у тебе тепер є: легенька, тепленька. Крашої і не знайдеш. Під такою перинкою цілу ніч сні солодкі будуть снитися. А в Ісуса маленького ніякої перинки не було. Не те, що в тебе. Ну-бо спи, Настусю, засинай.

Настуся: Еге ж, заснеш тут, коли така темінь по всіх кутках позалягла. Страшно мені, матусю, ой як страшно! Я аж тремчу від страху!

Мама: Настусю, люба моя, досить вередувати. Чого тобі боятися? Я ж тут, біля тебе. А темно тому, що нічка до нас у гості завітала. Ось ми зараз Місяченька

попросимо, щоб зазирнув до Настусі у віконечко, звелев мою донечку, розігнав її страхи.

Подивись угору, бачиш там драбинку?
Хтось ступає обережно по щаблинках.
Хтось засвічує ліхтарики в небі,
Щоб була ця нічка світлою для тебе.
Ой, Місяченьку, дивись, гляди,
Не оступися і не упади.
Вогник пильний, не згаси у руши,
Щоб не погасли ліхтарики ці.

(З'являється Місяченько з ліхтариком у руці, тихенько підходить до ліжечка, вішає ліхтарик поблизу Настусі)

Ти розплюши оченята свої сонні.
– Що за диво мерехтить на підвіконні?
Місяченько не промовив ані слова,
Лише з неба усміхнувся загадково.

Мама: Ось і стало світло в хаті. Тепер ти вже спатимеш, моя вередусю?

Настуся: У мене вічка самі вже стуляться. На добранич, матусю.

Мама: На добранич, моя крихітко. Гарних тобі снів у різдвяну ніч.

(Настя засинає під мамину колискову)

Не в мальованій колисці
Ісуса колихали,
А в хліві, в убогім місці
До яслей Його поклали.
Спали всі, лише Марія,
Наче горлиця-пташина,
В тихім щасті, у замрії
Буркотіла щось над Сином.
– Я б для Тебе, любий Синку,
Прихилила би це небо,
І дісталася б ясну зірку,
Та вона Тобі не треба.
Бо Твої земля і зорі,
Цілій Всесвіт під ногами...
...Спить Дитя, не знає горя,
Ніжно тутилься до мами.

(Мама нахиляється над ліжечком,
дивиться, чи Настя заснула)

Мама: Заснула моя маленька. Благослови її, Ісусе, Боже мій, захисти і збережи її серденько від усякого зла.

(Мама виходить із кімнати)

Автор: Настуся спала... Спала село, сповите снігами і заколисане тишею, бо давно вже замокли голоси колядників. Не спала тільки Нічка, та чутно було, як стукають по льодяних місточках срібні підківки кристалевих черевичків зими. Та ще Місяченько продовжував свою невтомну працю і зірки загадково усміхалися у високості.

(Таночек зірочок)

Автор: Аж раптом якесь незвичайне сяйво освітило кімнату Настусі. Хтось нечутно ступав і наблизався до ліжечка. Настуся розплюшила очі і не могла зрозуміти чи це дійсність, чи тільки сон.

(З'являється янгол)

Настуся: Хто ти, скажи мені?

Янгол: Не бійся мене. Я – Божий посланець. Я звішаю людям радісну новину про народження у світі Божого Сина Ісуса Христа.

Настуся: Так, я чула про це. Мама розповідала мені про Різдво, але я так і не змогла нічого зрозуміти. Можливо, ти мені поясниш. Якщо Ісус – Божий Син, то чому в Нього не було ні свого ліжечка, коли Він народився, ні сорочечки, ні подушечки, ані перинки?

Янгол: Дай мені свою руку. Ходімо, я розповім тобі і покажу.

(Настя і янгол стають посередині сцени.
Збоку відбувається живі ілюстрації подій,
про які буде розповідати янгол)

Янгол: Ти знаєш, хто такий Бог?

Настуся: Так, я знаю, що Він – Творець неба і землі. Він засвітив сонце і місяць, насадив сади і ліси, вдихнув життя у все живе. Нас, людей, також створив Він.

Янгол: Але чи знаєш ти, як сильно Бог любить людей? Саме для того, щоб розповісти про Свою любов, Бог і послав у світ Свого Сина. І сталося диво: Син Божий, залишивши Свою славу, зійшов із небес і народився маленькою Дитинкою. Народила ж Його Діва Марія, що була дружиною Йосипа.

А було це так. У ту дивну ніч, коли народився Ісус, спали всі, лише вівчарі на полях вартували отари свої. Аж раптом янгол Господній з'явився перед ними і звістив їм радісну новину про народження у Віфлеємі Сина Божого, що стане Спасителем світу. І відкрилося небо, і з'явилася сила війська небесного, що Бога славили, промовляючи: «Слава Богу на висоті, і на землі мир, в людях добра воля».

(З'являється багато янголів,
що стають у два ряди попід стіною)

І побігли вівчарі до Віфлеєму, щоб на власні очі побачити Святе Немовля.

Марія ж народила Сина в хліві, бо не знайшлося для неї з Йосипом на той час місця у домі. І сповіла Дитя пеленами і поклада Його у ясла на сінці.

Ось там у загоні, поруч із вівчарями та ягнятами і знайшли вівчарі Святе Дитя, і підійшли, і вклонилися Йому.

У той час, коли народився Ісус, засвітилася на небі зоря досі небачена, що звіщала про появу Царя над царями. Ту зорю побачили мудреці на Сході і вирушили у далеку путь, щоб віддати шану Ісусові. Ясна зоря йшла попереду них і вказувала їм шлях, аж поки зупинилася над тим місцем, де була Марія з Дитям. І увійшли мудреці в дім, і вклонилися Ісусові, і піднесли Йому дарунки свої: золото, ладан і миро.

(Настя з янголом підходять до порожніх яслей)

Настуся: То чому все-таки Ісус народився в убогому місці, а не в царському палаці? Адже Він гідний найбільших почестей.

Янгол: Бог допустив це для того, щоб усі люди могли наблизитися до Нього: і бідні, і багаті, і поважні, і прості.

Настуся: То це оті ясла, які були Ісусові за коли-ську... І ні подушечки, ні перинки, одне лише сінце... Напевно, воно колою Ісусові ручки і ніжки. А у мене все є, а я ще й вередую...

...А знаєш, я можу подарувати Ісусові своє ліжечко, і подушечку, і перинку. І навіть свою сорочечку.

Янгол: Ні, Настусю, Ісусові це вже не потрібно. У тебе є щось набагато цінніше.

Настуся: Щось цінніше? Шо б це могло бути?
Янгол: А ти подумай сама.

(Янгол залишає Настусю одну. Настя роздумує.
Нарешті вона зрозуміла, чого чекає від неї Бог)

Настуся: Гадаю, що мое серце – це і є те найцінніше, що я маю...

Мое серденько
Таке маленьке –
Оселя світлих
Дитячих мрій,
Де я молюся:
– Війди, Ісусе,
Любов'ю й миром
Мене зігрій.

Маленьке джерельце
Наповни водою,
Очисти його, освяти.
Візьми мое серце,
Я хочу з Тобою
За руку у небо іти.
Мое серденько
Таке велике –
Моря і ріки,
Поля й ліси
Вмістились в ньому,
Бо Бог великий
В нім оселився,
Творець краси.

(Приспів підхоплює хор янголів)





Хурделиця-Зима

А. Чудовець

G D G D G D G G
 Ой, Хур-де-ли-це-Зи-ма, в те-бе гол-ка льо-дя-на, но-жи-ці сріб-ля-сті, но-жи-ці сріб-ляс-ті. З шов-ку сніж-но-го пок-рій

6 D G D G D G C G D G
 з ві-зен-ка-ми по-ший со-ро-чи-ну Нас-ті, со-ро-чи-ну Нас-ті. Ти, Мо-ро-зе-бра-те, теж лишт-ву гар-но по-ме-реж,

II D G D G C G D G D G
 по-гап-туй ру-ка-ви, по-гап-туй ру-ка-ви. Скрізь сні-жин-ки, там і тут, та ди-ви-ся, не за-будь, сні на-шить ці-ка-ві,

16 D
 сні на- - - - шить ці - - - - ка - - - - - ві.



Місяченько

1

Dm B

По-ди - вись у - го-ру: ба-чишам дра-бин-ку? Хлосчу - па - е о - бе-режно по шаб-

F Gm E^b

ли - ках, хтосvas - ві - чу - е ліх - та - ри - ки у не - бі, щоббу - ла ця ніч - ка світло - ю для

D Gm Dm Gm

те - бе. Ой, Mi - ся - чень - ку, ди - ви - ся, гля - ди. Не ос - ту - пи - ся i

Dm B F Gm

не у - па - ди. - Бог - ник пиль нуй, не зга - си у ру - hi, Щоб не по - гас - ли ліх -

A Dm

та - ри - ки

Dm

17



Завітала ніч до хати

О. Денисюк

Вступ D A D G A D Bm G

6 A D A D D Bm G A
за - ві - та - ла ніч до ха - ти,

11 D G A Bm G D A D Bm A
роз - гор - ну - ла сво - і ша - ти, а на них, не - мов на - ми - сто, за - бли - ща - ли зо - рі - чи - сті,

17 G A D Bm Em A D G A
зі - ронь - ки яс - ні, зі - ронь - ки яс - ні. ніч - ка тем - на -

22 D



Не в мальованій колисці

А. Чудовець

Вступ Gm Dm A Dm Dm A
 7 Dm C F Gm Dm Не в ма - льо - ван - ий к
 ли - сці - I - су - са ко - ли - са - ли, а в - хлі - ву, в у - бо - гім міс - ці, до - я - сел Йо - го -
 13 Dm Dm Dm кінець
 кла - ли. А в - хлі - кла - ли. Спа - ли - ма - ми.



Подарунок Ісусові

А. Чудовець

I. Мо - е се - рень - ко та - ке ма - лень - ке, о - се - ля

6 F G C

світ - лих ди - тя - чих мрій, де я мо - лю - ся: "При-йди, I -

12 G F G

18 G C Am Dm G

су - се, лю - бо - в'ю йми - ром ме - не зіг - рій!" Ma -

24 C C7 F G C Am

ле - нь - ке дже - рель - це на - пов - ни во - до - ю, о - чис - ти йо - го, ос - вя -

ти, віз - ми мо - е се - рен - це, я хо - чу это - бо - ю за

30 Dm G C7 F G

ру - ку у не - бо і - ти. Віз - ми мо - е се - рен - це, я

36 C Am Dm G C

1



Білі птиці-сніговиці

О. Денисюк



ДИДАКТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

НЕБАЙДУЖІСТЬ

Марійці було нецікаво і нудно вислуховувати Варвару Василівну, свою сусідку, з якою її доводилося щодня зустрічатися на спільній кухні. Сусідка постійно скаржилася на здоров'я і, очевидно, вважала, що всім цікаво знати історію її хвороби.

Марійка вирішила просто не слухати її. Поки сусідка говорила, дівчина займалася своїми справами: читала, телефонувала друзям, наспівувала улюблени мелодії — одним словом, вона просто не помічала Варвару Василівну.

Одного разу вранці Марійчина мама сказала, що Варвару Василівну поклали в лікарню з серйозним діагнозом. «Лікар казав, що якби вона вчасно звернулася до лікаря, її можна було б допомогти. А тепер він не гарантує успішний результат операції. Якби ми знали про її хворобу раніше, можливо, ми могли б їй чимось допомогти», — додала мама.

Марійка нічого не сказала, але цілий день думки про хвору сусідку не залишали її.

Запитання для роздумів і обговорення:

1. Як ви думаете, чому Марійці було нецікаво вислуховувати скарги сусідки?

2. Які почуття переповнюють тепер Марійку? Як ви думаете, чи справедливо, щоб вона мучилася від цих думок? Чому?

3. Чи доводилося вам відчувати чергість чи заневагу з чийогось боку? Якщо так, то як ви себе почували в таких обставинах?

4. Шо було б, якби в Марійчиній сім'ї всі ставилися одне до одного так, як вона поставилася до Варвари Василівни?

Відповідь з позиції християнської етики:

НЕ МОЖНА ЗАЛИШАТИСЯ БАЙДУЖИМ!

Байдужість — душевна вада Марійки. Байдужості протистоїть співчутливості і уважність до людей, зацікавленість ними, занепокоєння тим, що з ними відбувається. Це те, чого хоче від людей Бог. Бо ми створені, щоб відчувати потребу одні в одних. Такими нас створив Господь — однаково важливими в Його очах. Ті, що торкається одного, повинно торкатися інших.

Різними способами виявляє Своє співчуття до людей Ісус Христос. Він добровільно прийшов на землю, ставши одним із нас. Він зустрічався з тими самими труднощами, з якими зустрічаємося ми, і страждав як людина. А тому Він розуміє і співчуває нам.

Його співчутливе ставлення до людей виражалося і в чудах, які Він звершив. До Нього приводили і прино-

сили багатьох хворих і стражденних людей, і Він усіх їх зціляв (Мк. 1:32-34). Він доторкався до прокажених (Мк. 1:40-42). Він прощав людям їхні гріхи (Мк. 2:5) і дарував Свою дружбу тим, кого інші ненавіділи (Мк. 2:13-17).

Але хоча Христос до багатьох виявляв Свою любов, не всі відповідали Йому взаємністю. Так, деякі члени синедріону (верховного релігійного суду в Єрусалимі) вважали Його бунтівником, від Якого необхідно по-збавитися. Це, однак, не зупиняло Ісуса — Він продовжував виражати людям Свою турботу і співчуття. Читаючи Біблію і християнські книги, ми дізнаємося, що й сьогодні Ісус Христос готовий допомогти людям ставитися до інших з любов'ю і співчуттям — не чекаючи за це нагороди, а просто через те, що хтось потребує їхньої допомоги.

1. Деякі люди не хотять обтяжувати себе чужими проблемами, якщо це не приносить їм якоїсь вигоди. Як відрізняється така позиція від того, чого навчав Ісус Христос?

2. Як люди співчують вам? Як ви можете проявити свою турботу і співчуття до інших?

ПРАГНЕННЯ СПІВПРАЦЮВАТИ З ІНШИМИ

Усі погоджуються, що з Женею важко знайти спільну мову. У нього була погана звичка все робити по-своєму, а якщо виникали перешкоди, він і зовсім відмовлявся від роботи. До інших людей і їхніх бажань у нього не було ніякого діла. Він уникав участі в шкільних заходах, оскільки не любив працювати гуртом, і якщо брався за щось, то лише за умови, що все робитиме сам. «Інші тільки все зіпсують, — намагався пояснити свою позицію Женя, — краще я зроблю це по-своєму. До того ж, я читав, що якщо людина хоче чогось досягнути, то повинна покладатися лише на собі».

Запитання для роздумів і обговорення:

1. Чи знаєте ви людей, схожих на Женя? Чому з ними важко мати справу?

2. Чи є щось неправильне в бажанні все робити самому? Чому?

3. Як саме може ускладнити собі життя Женя?

4. Які, на вашу думку, почуття викликає Женя в інших людей?

5. Шо було б, якби всі були такими, як Женя?

Відповідь з позиції християнської етики:

СПІВПРАЦЯ В УСЬОМУ!

Одного разу учні Христа посперечалися, хто з них буде «найбільшим», тобто найвизначнішим у Царстві Божому. Але коли Ісус пояснив їм, що значить бути «найбільшим», вони знітилися. Ніби відгукуючись на їхню суперечку, Ісус покликав до Себе дитину і пояснив, що «найбільшими» в Царстві Божому будуть смиренні і ті, хто готовий навчатися. Саме цим бажанням учитися і готовністю служити іншим визначається велич в очах Божих. Як бачите, вона не пов'язана із надзвичайними здібностями людини, але з її бажанням знаходити спільну мову з іншими людьми, співпрацюючи з ними.

Іншого разу два учні Христа попросили Його надати їм особливо почесні місця в Його Царстві. У відповідь вони почули з уст Учителя щось абсолютно протилежне тому, про що просили. Він сказав, що хто хоче бути більшим від інших, повинен стати для них слугою (Мк. 10:35-45). І далі продовжував, що Він, Син Божий, прийшов на землю не для того, щоб Йому служили, а щоб послужити людям і віддати за них життя. Отець Небесний підніс Ісуса, і настане день, коли Він, Той, Хто приходив послужити, стане управляти всією землею.

Ми шануємо видатних чоловіків і жінок за ті справи, які вони звершили, але багато хто з них із відчуттям говорять про тих, хто допомагав їм у їхніх звершеннях. Насправді великі люди знають, як співпрацювати з іншими, і не наполягають на тому, щоб все і завжди робити по-своєму.

1. Назвіть два найкращі для вас способи співпраці з іншими в школі і вдома.

2. Що ви думаете про слова Ісуса Христа: «...хто з вас великим бути хоче, — нехай буде він вам за слугу» (Мк. 10:43)? Чи сприймаєте він їх як практичне керівництво в житті?

ВІДЕВНЕНІСТЬ

В однокласників Сергія почали зникати речі. Сергій знат, що крадуть двоє хлопців, з якими він іноді грався — не лише в школі, але й після уроків. Сергій знат, що вчитель намагається знайти злодіїв. Але знат він і те, що коли видасть учителеві своїх друзів, їм буде непереливки. Або ще гірше: дізнавшись, хто їх видав, хлопці поб'ють його. Та в душі його постійно мучило якесь дивне почуття, що він повинен розповісти про вчинок своїх товаришів.

Однак, коли вчитель, перепитуючи кожного учня класу зокрема, — хто краде речі, — звернувся до Сергія, він відповів, що не знає.

Запитання для роздумів і обговорення:

1. Чи потрапляли ви колись у ситуації, коли вам потрібна була сміливість, щоб виступити на захист того, що ви вважали правильним? Як ви вчинили в такій ситуації?

2. Шо могло б трапитися, якби Сергій сказав правду?

3. А що було б, якби всі в класі виявилися такими ж боягузливими, як Сергій?

Відповідь з позиції християнської етики:
ПОТРІБНА ВІДЕВНЕНІСТЬ У СВОЇЙ ПРАВОТІ!

Щоб мати впевненість, людині потрібно у щось вірити. Можливо, в незмінність закону або своїх сімейних традицій. Якщо людина готова відстоювати те, у що вірить, то про неї кажуть, що її властива відеевність. Однак не секрет, що переконання можуть бути хибними, хоча й щирими. Згідно з християнською традицією зору, істинні переконання повинні базуватися на вченні Ісуса Христа, яке ми, насамперед, знаходимо в Біблії. Зверніть увагу, Христос не лише вчив людей того, у що їм треба було вірити, Він на ділі демонстрував те, як потрібно відстоювати свої переконання.

У ті часи релігійні вожді єврейського народу додавали до Божого закону безліч власних правил. Бог дав людям закон для їхнього ж блага, але релігійні наставники додавали до нього свої правила заради того, щоб люди потрапляли у все більшу і більшу залежність від них (вождів і наставників). І більшість, не роздумуючи, виконувала їхні вказівки. Але Ісус же знат, що насправді відповідає Божій істині!

Багато придуманих людьми правил стосуються суботи, традиційного дня відпочинку: що можна, а чого не можна робити цього дня. Ісуса засуджували через те, що Він і в суботу не відмовляв хворим у зціленні; релігійні вожді розглядали це як будь-яку іншу роботу, а в суботу працювати заборонялося.

Одного суботнього дня Ісус Христос кинув цим вождям відкритий виклик (Мк. 3:1-6). Він прямо запитав їх, чи можна робити добро в суботу, і чи правильно це — допомогти тому, хто має потребу, чи краще залишити його страждання? Винахідники правил мовчали; вони знати, що коли дадуть відповідь на поставлене Ісусом запитання, то дадуть людям засумніватися в правомірності своїх постанов. Ісус розсердився на них за їхню впертість і привсіюдно зцілив чоловіка, який мав хвору руку. Христос діяв згідно зі Своїми переконаннями, хоча це й викликало обурення місновладців.

Обстановка наших днів у цьому питанні мало чим відрізняється. Люди, які відстоюють свої переконання, можуть за це постраждати. Але християнство вчить, що якщо ваши переконання ґрунтуються на біблійних істинах, вам потрібно діяти, незважаючи на наслідки. І тоді ви збережете правоту у власних очах і, що налагодить важливіше, в очах Божих.

1. Чи знаєте ви когось, хто до кінця відстоював те, що вважав справедливим? Що сталося з цією людиною?

2. Які можливості є у вас, щоб робити те, що ви вважаєте правильним і справедливим? Що трапиться з кимось, якщо ви не будете діяти, коли в цьому виникне необхідність? І що може статися з вами, якщо ви не будете пасивними?

© 1993 by David C. Cook Foundation

Cook Communications Ministries, 4050 Lee Vance View, Colorado Springs, Colorado 80918 U.S.A.



АВТОРИТЕТ «НА ВСІ СТО»

«А я не маю ніяких авторитетів у своєму житті», – зізналася старшокласниця під час виховної години. І ще декілька учнів повторили ті ж самі слова... Випускний клас. За три тижні до випуску.

«Я ні в що не вірю». «Я довіряю лише собі». Можливо, ми не часто чуємо подібні зізнання на своїх уроках. Але, спостерігаючи за життям старших підлітків, приглядаючись до їхніх уявлень і переконань, можемо дійти висновку, що позиція «сам собі пан» все більше стає базовою для сучасної молоді.

Допомогу у формуванні цієї позиції часто надають і самі дорослі. Отримавши дозвіл експериментувати з життям, без застережень і турботливого нагляду, молоді особи накликають на себе біди, яких можна було б уникнути.

Зруйновані долі, поранені серця... Це наші колишні учні.

Учителі і батьки скаржаться на байдужість молоді до їхніх настанов... А молоді і справді не хоче нікого слухати. Завоювати довіру молодих сердець важко, а от розчарувати їх – досить легко.

Який вихід з цієї проблеми пропонує християнська етика?

Читаючи Біблію, ми зустрічаємо величезну кількість слів про не-похитність, чистоту та безумовну авторитетність Божого Слова. Не теорії, не ідеї, а живого Слова, яке «сталося тілом, і перебувало між нами, повне благодаті та правди...» (Ів. 1:14). Ісус Христос – саме Той,

Хто гідний нашої цілковитої довіри. Саме такий авторитет потрібен молоді. Ось добра звістка для розчарованої і розгубленої душі! Яким же чином ми можемо донести цю звістку до молодих людей?

Результати анкетування серед старшокласників показали, що більшості з них відомо, що Ісус Христос є Спасителем людей, але що це означає, не знають. Теоретично Він для них Спаситель, а практично – Той, Хто допомагає, коли важко.

Перед учителем християнської етики постає непросте завдання: показати Ісуса Христа не просто як історичну Особу, а як Бога у людському тілі, Який прийшов на землю з важливою місією. Учні потребують ясного і зрозумілого пояснення цієї інформації. Адже їхній розум вже наповнений викривленими уявленнями, сформованими під впливом побаченого і почутого навколо... Варто лише згадати чималу кількість фільмів, в яких образ Христа подається у жахливому віддаленні від істини, записаної в Євангеліях.

Не треба далеко йти. У школі діти часто можуть почути цікаву і повчальну інформацію про деякі епізоди з життя Христа, і навіть про Нагірну проповідь і про те, що Його вчення дійсно варте уваги. Неабияке значення надається святам та звичаям і обрядам, пов'язаним із ними. Та Сам Христос залишається «поза кадром», як один із тих

видатних людей, які покидають нас назавжди, хоч і залишають після себе неабиякі досягнення.

Не дивно, що у молоді сприйняття Христа та Його справи спасіння занадто спрощене, «пані-братьське» або містично-відчужене. Зрештою, байдуже.

Ось так, на жаль, можна провести учня біля Істини, близько, поруч. І він пройде повз неї, не здогадуючись, що це і є відповідь на всі його запитання.

Можливість ознайомити дітей з Біблією є можливістю «влаштувати зустріч» учня з Христом на нашому уроці. Це мета Святого Письма: «Це ж написано, щоб ви вірували, що Ісус є Христос, Божий Син, і щоб, віруючи, життя мали в Ім’я Його!» (Ів. 20:31).

Адже Бог послав Ісуса у світ не для того, щоб Він став ідеальним Учителем, Другом для самотніх та Чудотворцем для любителів видовищ. А щоб Він став відповіддю на найбільшу потребу кожного з нас – у примиренні з Богом. Єдиною відповіддю і єдиним шансом, тому що: «...під небом нема іншого Імення, даного людям, що ним би спастися ми мали» (Дії 4:12).

У 16-му розділі Євангелія від Матвія записана розмова Спасителя з учнями, в якій Він прямо запитує їх: «А ви за кого вважаєте Мене?» Це запитання повинно бути звернене сьогодні до кожного, хто чує Боже Слово. Відповідь на нього має вирішальне значення для людини.

Категоричність заяв Ісуса включає будь-які припущення щодо Його меншовартості:

«Оце діло Боже, – щоб у Того ви вірували, Кого Він послав» (Ів. 6:29).

«Я – світло для світу. Хто йде вслід за Мною, не буде ходити у темряві той, але матиме світло життя» (Ів. 8:12).

«Я – дорога, і правда, і життя. До Отця не приходить ніхто, якщо не через Мене» (Ів. 14:6).

«Лікаря не потребують здорові, а слабі. Не прийшов Я, щоб праведних кликати до покаяння, а грішних» (Лк. 5:6).

«Син Людський прийшов, щоб спсти загинулє» (Мт. 18:11).

Спаситель шукає тих, хто гине у гріхах.

Чи слід пояснювати дітям природу гріха і його наслідки?

Чи варто переконувати їх у необхідності покаяння?

Чарльз Сперджен, видатний проповідник XIX ст., звертався до вчителів з такими словами: «Ми не повинні заспокоюватися, доки діти не дізнаються і не повірють, що це заради них була принесена Жертва. Розуміння цього – ключ до всього духовного виховання. Нехай діти дізнаються про хрест. Не ухиляйтеся від цього важливого завдання.

Не вводьте дитину в оману відносно її доброї сутності, яка нібито потребує розвитку. Поясніть їй, що вона повинна пережити друге народження, вкажіть на її гріховність.

Будьте уважні і чесні з нею. Не приховуйте від грішника істину, нехай він знає причину своєї загибелі, інакше у нього не виникне бажання шукати виходу»*).

«*Жиончики і дівчата так само потрібують прощення єріхів заболяти дорогоцінній Крові, як і кожен з нас*»
(Ч. Сперджен).

Ми можемо з надією очікувати результатів нашого викладання, коли сміливо відкриватимемо перед учнями суть місії Христа – спасіння грішника.

Зустріч з Христом насправді вражає діє на людину. Змінюються світогляд, поведінка, стосунки з оточуючими. Замість ненависті з’являється любов. Замість жорстокості – милосердя. Чим пояснити таку зміну? Лише тим, що Ісус Христос – реальна, жива Особистість, Вічний Бог, спроможний витягти Своє зіпсути творіння з будь-якої трясовини.

Прийнявши Христа як свого Спасителя, молоді люди можуть довірити Йому свою долю, як авторитету «на всі сто». В житті молодої людини стають очевидними конкретні зміни, спричинені наверненням до Христа, особистою вірою в Нього. Слова Христа набувають особливої важливості і значення в їхніх очах, оскільки Христос стає



Ольга Новікова народилася у Дніпропетровську. Закінчила Дніпропетровське педагогічне училище та Національний університет «Острозька академія». Працює в МГО «Надія – людям». Живе у м. Сарни Рівненської обл.

Викладає християнську етику в школі с. Ремчиці Сарненського району Рівненської області.

ближъкий їм. Моральні принципи, мудрі повеління Біблії, заповіді – все це для підлітка тепер входить у контекст його стосунків з Тим, Хто звільнив його від приреченості, дарував прощення. Біблія стає настільною книгою. Виникає бажання наслідувати Того, Хто так полюбив тебе і Кого любиш ти.

* * *

Якби Ісуса Христа сьогодні запросили на урок і попросили розповісти щось про Себе, що б Він розповів? На чому Він робив би акцент? До чого закликав би слухачів?

Може, Він говорив би про те, які чудеса були Ним здійснені? Або про те, що немає у світі вчителя мудрішого і кращого, ніж Він? А може, Він із захопленням продемонстрував би багато різних ікон, або пояснив, як правильно святкувати Великдень..

Думаю, нічого з переліченого Він би не зробив. А простягнув би до дітей Свої руки, щоб вони побачили рани від цвяхів...

*) Сперджен Ч. Придите, діти. О воспитании детей. – Одеса: Христианское просвещение, 2003. – С. 59.

Рятуйте наші душі!



«У здоровому тілі здоровий дух», — повторював учитель фізкультури, коли бачив наші кислі фізіономії перед черговим кросом на 3 км. За 26 років я чула багато різних переконливих висловлювань про те, наскільки наш моральний стан залежить від фізичного. Якось на одній із програм «Фабрики краси» учасниця зі слізами на очах розповідала, що завдяки кардинальним змінам зовнішності вона стала абсолютно щасливою людиною. Тепер її життя змінилося на 100%, вона почуває себе впевненою і сильною. Живі перекази, а вірі їм не ймеш. Не хочеться в усьому знову звинувачувати лукавого, але цікаво, хто переконав все людство, що причиня всіх негараздів захована не всередині людини, а зовні?

Ми звикли думати так: депресія? — Винуваті політики, начальство на роботі, чоловік, учні в школі. Голова болить? — Це на погоду, та й екологія в нас несприятлива тощо. І люди їздять по здравницях, ходять до «бабок», загартовують, ніжать і плекають своє тіло в надії, що всі проблеми зникнуть разом з болячками. Людина швидко знаходить причину нещасти і доводить, аж піна з уст летить, що вона тут ні при чому, що всі ми жертві Чорнобиля й заручники обставин. Пochaсти вони мають рацію, ці докази слушні. Ніхто не заперечує, що наслідки чорнобильської катастрофи дуже важкі, і не можна заплющувати очі на те, що

могли б досягти їх, якби були тут тоді, коли вони були молодшими». Чи очікую я, що ці діти стануть лікарями, юристами й бухгалтерами? Можливо, один або двоє ними стануть. Але, знову-таки, мене не настільки хвилює їхня професія. Я хочу допомогти їм вибратися із бруду¹. Якщо ми сьогодні хочемо допомогти дітям, нам потрібно дивитися на світ очима Христа.

...Колись Всемогутній Мудрий Бог створив Всесвіт з прекрасною планетою Земля. Саме на ній Бог оселив своє улюблене творіння, створивши для нього все, віддавши



Наталія Дубовик народилася і живе в м. Харкові.

Закінчила Київську богословську семінарію за спеціальністю викладач біблійних дисциплін. Координатор проекту «Впровадження християнської етики в навчальних закладах Харкова і Харківської області».

йому готовий «будинок» під назвою Едем. Людина не знала тоді, що таке біль і смерть, лікарі й операції, пігулки й мікстури; не було ані рідкісних, ані розповсюджених захворювань. Але в житті людини увійшов гріх і зруйнував ідеальний світ, відтоді все перевернулося з ніг на голову, біль став невід'ємною частиною життя всього існуючого. На сьогоднішній день ви не знайдете жодної здорової людини, як то кажуть: «Немає здорових, є недообстежені».

Саме у цей спотворений гріхом світ прийшов Ісус Христос. Його обстутили люди зі своїми хворобами і проблемами, вони просили Його допомогти... АЛЕ, Він часто робив не те, що хотіли вони, тому що:

- Ісус бачив більше, ніж бачили люди;
- Ісус знову більше, ніж знали прості смертні;
- Ісус міг дати більше, ніж вони просили.

Одного разу до Ісуса, Який саме спілкувався з народом, принесли паралізованого, бажаючи, щоб Він зцілив. Але Христос сказав не те, чого чекали люди: «Відпускаються, сину, гріхи тобі!» І це обурило їх, як і багатьох сьогодні обурює думка про те, що лікувати тіло треба, починаючи з духу. Люди не бачили зв'язку між гріхом і хворобою тіла. Але Христос знову, що проблема паралізованого не в паралічі, а в грішному серці. Він прекрасно розумів, що, вилікувавши тіло й залишивши хворий дух, Він вчинить як нерозсудлива людина, яка «пришиває латки з нової тканини до старої одягу, бо латка в одежині збіжиться, і діра стане гірша. І не вливають вина нового в старі бурдюки, а то бурдюки розтріснутуться і вино розілиться та й бурдюки пропадуть; а вливають вино молоде в нові бурдюки, той одне й друге збережеться» (Мт. 9:16-17).

Так що ж бачив Христос? Коли Він дивився на людей, то бачив не

просто покалічені тіла, а причину всіх їхніх нещасть — дух, заражений гріхом. «Не здорові мають потребу в лікарі, але хворі», — говорив Христос, коли був у нашому суспільстві. Він не приховував правди від людей, хоча вони всіляко її відкидали, але, незважаючи на їхню реакцію, Христос продовжував зціляти тіла через звільнення духу від гріха!

Сьогодні існує багато програм з оздоровлення дітей. Є певні предмети, присвячені цьому питанню. Але, на жаль, сьогодні ми розповідаємо дітям лише про те, як зробити тіло здоровим, і всіляко намагаємося приховати від них правду про те, до чого призводить життя без Бога. Чинячи так, ми подібні до лікаря, що виявив у пацієнта в організмі ракові клітини, але не призначив своєчасного лікування. Рано чи пізно все само собою виявиться, але чи готові ми взяти на себе відповідальність перед Богом за подібне мовчання?.. Білл Вілсон говорить: «Якщо ми хочемо побачити зміни в підростаючому поколінні, нам потрібно навчати їх життєво важливим цінностям, поки вони ще діти. Ми зосереджуємо свою увагу на тому, що в нас виходить найкраще, і віримо, що коли ті, кого ми навчаємо зараз, самі стануть батьками, вони дійсно зможуть багато чого змінити. Коли хлопчина досягає чотирнадцяти років, можна сказати, що вже занадто пізно, тому що основа вже закладена. Я віддаю перевагу профілактичному лікуванню. Набагато легше виховувати хлопчиків і дівчаток, аніж вправляти чоловіків і

жінок»². На жаль, у пострадянських країнах прийнято боротися з наслідками, ця тенденція живе в нас на рівні підсвідомості, і ми ще ніяк не можемо позбутися такого способу мислення. Ми досягаємо кращих успіхів у гасінні пожеж, аніж у дотриманні правил пожежної безпеки. Ми йдемо до стоматолога, коли біль уже неможливо терпіти. Ми лікуємо від алкоголізму і наркоманії, а людина через місяць іде в запій і в результаті вмирає від цирозу печінки. Ми знаємо, як правильно, але робимо за принципом «так робили наші діди й прадіди», тому й виходить «хотіли як краще, а вийшло як завжди». Невже ще не набридло читати висновки соціологів: «Ще одне покоління загублено. Кількість ВІЧ-інфікованих зросла вдвічі. Число школярів, що курять, збільшилося втричі тощо». Коли ми нарешті прозріємо? Скільки поколінь нам потрібно ще втратити, щоб набратися сміливості говорити дітям правду про те, чим закінчується життя без Бога на землі й чим продовжується воно за її межами?..

Подивіться, як живуть сьогодні діти, прислухайтесь, і ви почуєте крик про допомогу:

«Рятуйте наші ДУШІ!»



¹ Вілсон Б. Чей же это ребенок? — СПб: Мирт, 2000. — С. 209.

Автор цієї книги Білл Вілсон — засновник інтернаціонального служження дітям з неблагополуччю сімей Нью-Йоркського гетто. Завдяки цьому служінню більш як 22 тисячі дітей щонеділі мають змогу чути Євангеліє Ісуса Христа.

² Вілсон Б. Чей же это ребенок? — СПб: Мирт, 2000. — С. 72.



Емоція – переживання людиною свого ставлення до дійсності, до особистого й навколошнього життя; душевне переживання, почуття людини.

Почуття – 1. Психічні й фізичні відчуття людини. 2. Здатність відчувати, сприймати навколошнє середовище.

Великий тлумачний словник сучасної української мови.

Емоції є дуже потужним мотиватором поведінки людини. Однак, якщо вони стають основним стимулом для наших дій, це може привести до плачевних наслідків. І в цьому никого не треба переконувати: всіми знаємо, що можна наговорити під гарячу руку, зробити з переляку або коли ти засліплений коханням. Разом з тим, ігнорувати або приборкувати емоції не варто, це не вирішує проблеми; приховані емоції діють так само потужно, хода й невидимо.

Усі емоції ми можемо умовно розділити на дві категорії: приемні, що притягають нас до того, що їх викликало (радість, сміх, любов, спокій), і неприємні, що відштовхують нас від того, що їх викликало (страх, гнів, ненависть, сум, роздратування). Кажемо «умовно», тому що емоції тісно пов'язані з індивідуальним сприйняттям ситуації і подій. Наприклад, здивування може бути як приемним, так і неприємним, а страх іноді притягує людей (згадайте фільми жахів).

Приємні емоції дуже хочеться вважати «хорошими», а неприємні – «поганими». Але і це незавжди так.

Розглянемо декілька біблійних прикладів.

Ми можемо думати, що **любов** завжди має бути хорошою.

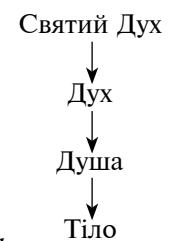


Рис. 1.

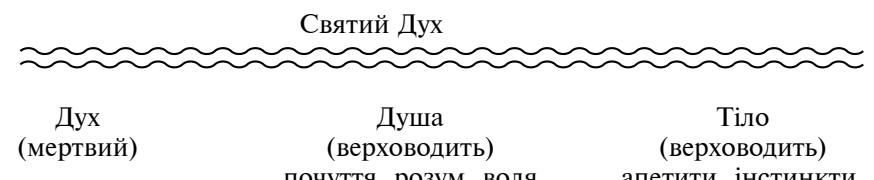
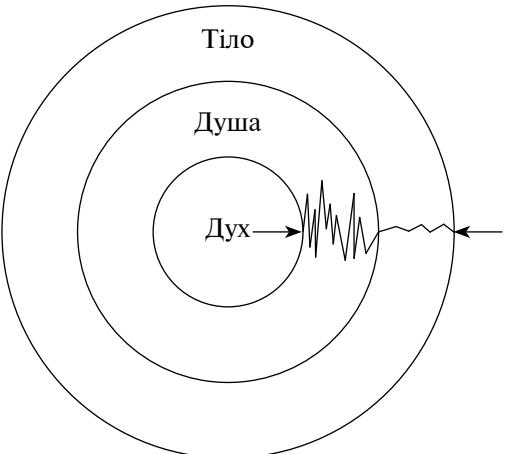


Рис. 2.

атаки диявола. В душевному житті людини закладено потенціал вільного вибору, а відтак можливість бунту і самоствердження. Саме тут людина була спокушена і саме тут впала.

Відразу відбулося серйозне перекручення емоційних реакцій. Людина вже не тягнулася до благого і люблячого Бога, а ховалася від Нього. Дух, відрізаний від Бога, хоча й не припинив свого існування, втратив своє владне становище й опинився в безпомічному стані смерті (рис. 2). В результаті – анархія. Розум штовхає людину в одному напрямку, почуття – в іншому. Тіло вимагає задоволення своїх бажань, сумління засуджує їх, дух взиває до Бога, а розум відмовляється визнати це. Нестерпний внутрішній конфлікт!

Наступний рисунок більш наглядно ілюструє, які наслідки це має для емоцій.



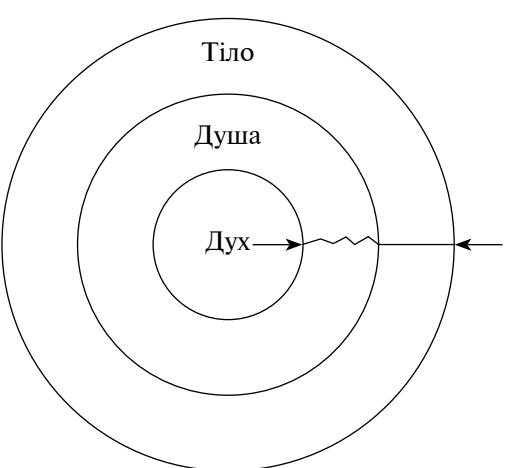
1. Певний стимул досягає нас через органи чуттів тіла.

2. У відповідь виникає емоційна реакція душі.

3. Врешті дух, що діє як сумління, втручається і корегує нашу поведінку.

Однак проблема полягає в тому, що сумління має справу з емоціями, що вже виникли. У такий момент його вплив є найслабшим.

Дослідження Слово Боже, можна дійти висновку, що Ісус Христос жив зовсім не так. Те, що ми вважаємо природним, насправді, часто перевернуте. До всіх ситуацій Ісус Христос підходив з духовного боку. Тому емоційна реакція, що мотивувала Його дії, була результатом духовного сприйняття.



Євангеліє від Марка, 6:34

«І, як вийшов Ісус, Він побачив багато народу, – і змульувався над ними, бо були немов вівці, що не мають пастуха. I зачав їх багато навчати».

Ісус «побачив» їх. Він не просто побачив натовп чоловіків, жінок і дітей. Він мав духовне розуміння того, на що вони були насправді подібні: на овець без пастуха. Духовне розуміння викликало емоційну реакцію – співчуття. А далі відбулася дія, вмотивована співчуттям, – Він почав навчати їх, а потім нагодував.

Євангеліє від Луки, 19:41-43

«І коли Він наблизився, і місто побачив, то заплакав за ним, і сказав: «О, якби ти хоч цього дня пізнало, що потрібне для миру тобі! Та тепер від очей твоїх сковане це. Бо прийдуть на тебе ті дні, і твої вороги тебе валом оточать, і обляжуть тебе, і стиснуть тебе звідусюди».

Ісус Христос в'їхав у Єрусалим. Люди зустріли Його вигуками «Осанна!», вони встеляли Йому дорогу пальмовим віттям. Але Ісус побачив більше, ніж просто вулиці, будинки та обличчя людей. Він «бачив» гріховний стан цього міста. І Він не тріумфував, а плакав, глибоко сумуючи про долю Єрусалима, проголошуєчи Йому неминучий суд.

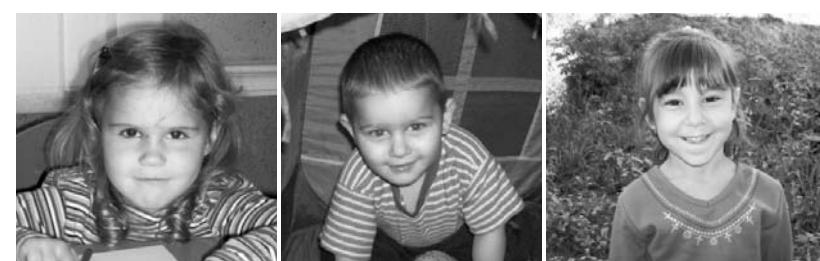
Якими ж мають бути наші практичні кроки? Як ми повинні ставитися до життя, щоб торкатися людей і ситуацій нашим духом, прагнучи бачити їх так, як бачить їх Ісус, і відчувати до них Його любов?

Найперше ми можемо бути такими перед Господом. Він любить нас безумовно і приймає такими, якими ми є. Ми не можемо, та нам і не потрібно ховатися від Нього, тому що ми повністю прийняті в Його любові. Ми можемо звернутися до Бога з проханням: «Випробуй, Боже, мене, – і пізнай моє серце, досліди Ти мене, – і пізнай мої задуми, і побач, чи не йду я дорогою зла, і на вічну дорогу мене попровадь» (Пс. 138: 23-24).

Коли Христос оживляє наш дух, коли відновлюється початкова ієрархія, ми стаємо новою людиною, такою, як Він. «...правда в Ісусі, щоб відкінути, за першим поступуванням, старого чоловіка, який дотліває в звабливих пожадливостях, та відновлятися духомвшого розуму, і зодягнутися в нового чоловіка, створеного за Богом у праведності й святості правди» (Еф. 4:21-24).

Контролювати себе і чітко визначати ті моменти, коли ми не живемо як нова людина, не керуємося духом. Визнавати це перед Богом і виправлятися Його силою. «А якщо кому з вас не стачає мудрості, нехай просить від Бога, що всім дає просто, та не докоряє, – і буде вона йому дана» (Як. 1:5).

За матеріалами:
Маршалл Т. *Истинно свободны!* – СПб, 1994. - С. 40-78.



ШЛЮБ, який задумав Бог



Чи задумувались ви коли-небудь, чому люди одружаються? Хоча питання одруження у наш час не дуже актуальнє. Наше суспільство пропагує так зване «вільне кохання», де ніхто ні від кого не залежить, ніхто нікому нічого не винен. Та й діти з'являються самі по собі...

Хоча, деякі причини для одруження, все-таки, існують. Давайте послухаємо розмову двох дівчат:

— Мій хлопець пропонує мені вийти за нього заміж, але я не впевнена, що маю відповісти йому згодою, — говорить одна дівчина.

— А хто він? — запитує подруга.

— Має гроши, їздить на «крутій тачці», старий — директор заводу.

— То ти ще й думаєш? Звичайно виходь, я б відразу погодилася!

— Ale я його не люблю! — з розpacем сказала перша.

— Дуренька, хто кого зараз любить?

Мені здається це досить класична ситуація: якщо є гроши, то й любов необов'язкова.

Або ще одна доволі розповсюдженна причина — пошук щастя. Нещасний хлопець одружується з дівчиною, щоб отримати щастя. Вона, також нещасна, виходить заміж, щоб мати щастя. Вони одружаються, а потім починається веселе сімейне життя: двоє нещасних «вібивають» одне з одного щастя, доки у когось першого не увірветься терпець.

Здається, що створення сім'ї — це нескладне питання. Але перші ж місяці подружнього життя дають зрозуміти, що бути чоловіком або дружиною та мати щасливий шлюб, — складніше, аніж ми уявляємо.

Деякі подружні пари, зіткнувшись із проблемами, вперше задумуються, що ж таке шлюб, як його треба будувати, чи існують загальні принципи побудови сім'ї із загалом, кому першому прийшла ідея створення шлюбу?

Для того, щоб отримати відповіді на ці запитання, нам необхідно звернутися до Біблії. Завдяки їй ми зможемо заглянути за куліси історії людства і побачити, хто, коли і як створив шлюб.

«І Бог на Свій образ людину створив, на образ Божий її Він створив, як чоловіка та жінку створив їх» (Бут. 1:27).

ШЛЮБ — ЦЕ БОЖИЙ ЗАДУМ

Бог задумав, щоб шлюб був присвяченням на все життя одного чоловіка та однієї жінки.

У шлюбній обітниці, яку молодята дають одне одному під час вінчання, є слова: «В радості і горі, в достатку і злиднях, в здоров'ї і хворобах обіцяю бути вірним і любити, допоки смерть не розлучить нас». Ми легко даємо такі обіцянки, але далеко незавжди їх виконуємо.

Сучасний підхід до укладання шлюбу набув форм угод, контрактів. Здавалося б, яке відношення мають юридичні контори до шлюбних стосунків, коли двоє молодих людей, покохавши одне одного, прагнуть прожити разом усе життя? Але суть у тому, що далеко не всі подружні пари впевнені, що зможуть це зробити. Є й такі, що від початку не ставлять перед собою мети прожити спільно все життя. Тому не любов стає гарантам шлюбу, а декілька аркушів паперу, які називаються шлюбним контрактом.

Та Божий задум був таким, щоб шлюбні стосунки були завітними. Ми звикли сприймати слово «завіт» як синонім слів «контракт» або «угода». Насправді ж, воно має набагато глибше значення і принципово відрізняється у двох аспектах:

по-перше, завіт — це звязок, скріплений кров'ю. Контракт скріплюється підписами, а завіт — кров'ю;

по-друге, сам факт скріplення кров'ю означає, що завіт не може бути розірваним, на відміну від контракту, в якому наявність пункту про розірвання угоди є обов'язковим. Саме тому Ісус Христос наголошував: «Що Бог з'єднав, людина нехай не розлучає».

Якось у пари шанованого віку запитали:

- Ви прожили разом довге життя. Чи виникала у вас коли-небудь думка про розлучення?

Подумавши, жінка відповіла:

- Про розлучення — ні, про вбивство — так!

Існують різні системи стосунків: дружні, корпоративні, державні, але системою, з якої все розпочалося, були саме шлюбні стосунки. Під час монголо-татарського панування у Київській Русі православні монахи писали ікони, на яких була зображена Трійця. Вони ходили від села до села і роздавали ці ікони християнам для того, щоб вони не забували, в Якого Бога вірять. Пройшли століття, а люди продовжують цінувати ікони і зневажати ті образи, які були створені не людьми, а Великим Творцем. Уявіть, наскільки б змінилися стосунки у подружніх парах, якби кожен із подружжя сприймав іншого як Божий образ, Божу ікону. На жаль, чоловіки і дружини

Згідно з Божим задумом, взаємини між чоловіком і дружиною мають найвищий пріоритет у сімейних стосунках.

У нашій культурі особливе значення надається стосункам між батьками та дітьми, а стосунки між чоловіком та дружиною розглядаються як другорядні.

Досить часто діти стають посередниками між батьками, і як тільки вони створюють власні сім'ї, батьки розлучаються або просто співіснують за звичкою. В такій сім'ї на любов накладене табу, про підтримку і взаєморозуміння годі й говорити.

Та Бог хоче, щоб ми мали єдність з Ним і нашим подружнім партнером. Єдність з Богом можна визначити як абсолютне погодження з Його волею і Його цілями. Єдність у шлюбі між чоловіком і дружиною — це досягнення гармонії у духовній, емоційній та інтимній сферах. **Втілення Божого задуму у шлюбі дуже важливе для досягнення Божих цілей стосовно людства.**



Інна Дубовик народилася в Рівному. Закінчила Рівненський державний педагогічний інститут, факультет української філології. Як лектор бере участь у проекті «Незабутній час удох» (для сімейних пар). Дружина, мама трьох дітей.

принижують одне одного, забуваючи, що таким чином вони принижують не свого партнера, а дорогоцінний образ Самого Бога.

Друга мета — **взаємно доповнювати одного у виконанні Божої волі**.

Бог створив чоловіка і дружину так, що вони потрібні одне одному.

«І сказав Господь Бог: «Не добре бути чоловікові самотнім. Створюю Йому поміч, подібну до нього» (Бут. 2:18).

Адам виконав важливу роботу: він дав імена всім тваринам. Довго відстоїв на ногах, поки перед ним проходили, проповзали, пролітали різні тварини, плаузуни, птахи.

Тепер він відчував себе втомленим і самотнім. Вночі він спав як «мертвий». Коли ж прокинувся, не повірив своїм очам: перед ним стояла вона. Він декілька разів протер очі. «Вперше в житті так втомився», — подумав Адам. Але вона не зникала. Чоловік відразу помітив, що вона де в чому відрізняється від нього, хоча це йому навіть сподобалося. «Краса неймовірна», — подумав Адам та видихнув щось на зразок сучасного «супер».

«Яка чудова пара, — милувався Творець, — вони найкращі з того, що Я створив!»

На превеликий жаль, гріхопадіння зруйнувало цю гармонію, і відтоді



подружжя конкурують одне з одним, намагаючись довести, що хтось важливіший за іншого. Якщо ж бути відвертими, то глибоко в душі ми розуміємо, що потрібні одне одному. Скажіть, хто знайде брюки чоловікові, які він вже півгодини шукає по всій квартирі? Хто буде кожні півгодини помішувати варення, коли дружина всього на п'ять хвилин загляне до сусідки? Хто буде дивитися футбол та бокс? Хто буде пам'ятати визначні сімейні дати?

Джеймс Добсон у своїй книзі «Батькам та молодятам...» пише, що «маленькі дівчатка наділені більшими лінгвістичними здібностями, ніж їхні ровесники хлопчики, і ця різниця залишається на все життя. Тобто ВОНА завжди більше говорить, ніж ВІН».

Жінка зазвичай виражає свої почуття і думки образно, емоційно, а ось її чоловікові це не дуже вдається, він швидше доволі стриманий, а ця риса частенько дратує жінку.

Господь наділив її п'ятдесятьма тисячами слів на день у порівнянні з двадцятьма п'ятьма тисячами слів її чоловіка, який приходить ввечері з роботи, витративши двадцять чотири тисячі дев'ятсот п'ять з них, і, економлячи ті, які залишилися, просто хрюкає собі під ніс. Частенько він мовчки сідає перед телевізором, щоб насолодитися футбольним матчем, у той час, коли дружина намагається поділитися з ним невитраченими двадцятьма п'ятьма тисячами слів».

Взаємозалежність спонукає чоловіка і дружину стати однією командою. Розуміти Божі цілі для шлюбу – це не тільки правильно, але й ко-

рисно. В сім'ях, де панує атмосфера прийняття, чоловіки й дружини перестають бути суперниками, а перетворюються на команду. Тепер про них можна сказати, що вони не «проти», а «разом».

Третя мета – **помноження по-божньої спадщини.**

«І поблагословив їх Бог, і сказав Бог до них: плодіться й розмножуйтесь, і наповнюйте землю...» (Бут. 1:28).

Бог створив чоловіків і жінок як своїх посланців, котрі прославлятимуть Його на Землі.

Діти, їхнє виховання, підлітковий вік, стосунки між батьками і дітьми – ці й інші теми хвилюють людство від його створення.

Традиційні педагогічні підходи, заклади, які працюють над вирішенням проблем виховання дітей та молоді, досліджують сферу наслідків.

Чи була першопричина для народження дітей? Про що думав Бог, коли створив перших людей?

Божий план полягав у тому, що кожен новонароджений хлопчик або дівчинка ставали носіями Його образу, і таким чином планета Земля мала наповнитися Божою славою.

Бог благословив людей, коли сказав: «Народжуйте дітей!»

Він хотів нам подарувати особливий подарунок, як про це й сказано в Біблії. Але наші (не сусідські) діти ще й нагорода від Бога, це наші золоті медалі, отримані у жорстоких змаганнях.

На жаль, сучасне суспільство цього не розуміє. Багато сімей взагалі вважають, що діти – це завдання не для них, є й ті, які нарощують лише для того, аби когось

залишити після себе. Вони не насолоджуються своїми дітьми і стосунками з ними.

Гріхопадіння відвернуло людство від цієї мети, але Бог її не відмінив.

На кожній подружній парі залишається відповідальність: формувати божественний контекст для виховання дітей.

Псалом 77:3-7 яскраво відображає цю думку:

«Що ми чули й пізнали, і що розповідали батьки наші нам, – будемо розповідати про славу Господню аж до покоління останнього, і про силу Його та про чуда Його, які Він учинив! Він поставив засвідчення в Якові, а Закон поклав у Ізраїлі, про які наказав був Він нашим батькам повідомити про них синів їхніх, щоб знати про це покоління майбутнє, сини, що народжені будуть, – устануть і будуть розповідати своїм дітям. І покладуть на Бога надію свою, і не забудуть діл Божих, Його ж заповіді берегти».

Безліч подружніх пар не передають знання про Бога своїм дітям, але Бог ніколи не відміняв цього завдання.

Так само існують правила дорожнього руху. Водії та пішоходи не дотримуються їх, але ці правила ніхто не відміняв.

Шановні татусі, тепер я хочу звернутися саме до вас. Чи часто ми задумуємося над тим, яку особливу відповідальність поклав на вас Бог? Давайте пригадаємо молитву «Отче наш». Перші слова цієї молитви говорять нам про те, що Бог є нашим Батьком. Коли наші діти чують ці слова, вони роблять висновок, що той Бог, про Якого розповідають батьки, такий Самий, як і їхній тато.

Отже, наша відповідальність – правильно представляти образ Бога своїм дітям.

Чим більше ми вивчаємо Божі цілі для шлюбу, тим краще розуміємо насіннями ми взаємозалежні і насіннями важлива єдність між чоловіком та дружиною.

У наш час тати й мами дуже багато уваги приділяють матеріальному забезпеченням своїх дітей, але найкраще, що ми можемо передати нашим дітям – впевненість і відчуття безпеки, які вони мають, коли бачать нашу любов і прив'язаність одне до одного. Діти почивають себе спокійно і певнено, знаючи, що вони мають сім'ю не тільки зараз, а й надовго.

На жаль, сучасне суспільство цього не розуміє. Багато сімей взагалі вважають, що діти – це завдання не для них, є й ті, які нарощують лише для того, аби когось

ПРОТИДІЮЧА СИЛА

Божі цілі для шлюбу стикаються з протидіючою силою. «Хтось сказав: «Все було б добре, якби не було так погано». Від самого початку Біблія свідчить про те, що сатана кинув виклик Богові та Його плану для людства. Цей план включає в себе й цілі для шлюбу. Сатана не зацікавлений у тому, щоб ми відображали характер та єдність Бога в наших сім'ях. Він категорично проти того, щоб чоловіки і дружини доповнювали одне одного і були сильними в єдності. Він ненавидить побожну спадщину і робить все можливе, щоб діти не могли почути правду про Бога і не побачили благочестивого прикладу батьків. Він завжди виступає проти розповсюдження Божої слави. Воїного мета – вкради, вбити й погубити. Протистояння сатани втілено в ідеї незалежності від Бога.

«Ти ж говорив у своїм серці: На небо зйду, над Божими зорями мій престол поставлю й возсяду на горі зборів, на краю півночі. Зйду на вершок хмар, зроблюсь, як Все-вішній» (Іс. 14:13-14).

Гордість є основою протистояння Богові. Гордість – це незаконна претензія на славу, становище і права, які мені не належать.

Бог, створивши чоловіка і жінку, не випадково помістив їх в умови духовної боротьби.

«Але змій був хитріший над усю польову звірину, яку Господь Бог учинив. І сказав він до жінки: «Чи Бог наказав: Не їжте з усякого дерева раю?» І відповіла жінка змії: «З плодів дерева раю ми можемо їсти, але з плодів дерева, що в середині раю, – Бог сказав: «Не їжте із нього, і не доторкайтесь до нього, – щоб вам не померти». І сказав змій до жінки: «Умерти – не вмрете! Бо відає Бог, що дня того, коли будете з нього ви їсти, ваші очі розкриються, і станете ви, немов боги, знаючи добро і зло».

І побачила жінка, що дерево добре на їжу, і принадне для очей, і по-жадане дерево, щоб набути знання. І взяла з його плоду, та й з'їла, і разом дала теж чоловікові своєму, – і він з'їв» (Бут. 3:1-6).

Через те, що людина свідомо обрала незалежність від Бога, впродовж історії вона страждала, принаймні, від трьох наслідків свого вибору.

1. Людина спотворила Божий образ. Апостол Павло описує це та-



ким чином: «...бо всі згрішили, і по-збавлені слави Божої...» (Рим. 3:23).

Перша подружня пара – Адам і Єва – насолоджувалися стосунками зі своїм Творцем. Спілкуючись з Богом, вони купалися у променях Його слави. При цьому вони самі, наче дзеркало, відображали славу Бога.

Після гріхопадіння Бог відкинув їх від Себе, і люди стали схожі на дзеркало, в яке господар більше не дивиться.

2. Під загрозою опинилися подружні стосунки.

Ще декілька годин тому між Адамом і Євою панувала гармонія, а тепер вона руйнується на очах.

Бог запитує в Адама:

– Чи не їв ти від дерева, від якого Я заборонив їсти?

А тепер послухайте:

– ЖІНКА, що дав ТИ її, щоб зі мною була, ВОНА подала мені з того дерева, і я... їв.

Пошук винних триває впродовж усієї історії людства.

Отож, коли ми звинувачуємо одне одного, ми повинні розуміти, що це наслідки гріхопадіння, які мають руйнівний вплив на наш шлюб.

Ще одним ударом по шлюбу стає розчарування:

«До жінки промовив: помножуши, помножуши терпіння твої та болі вагітності твої. Ти в муках родитимеш дітей, і до мужа твого пожадання твоє, а він буде панувати над тобою» (Бут. 3:16).

Жінки проходять через велики страждання, коли народжують дітей, вони переживають розчарування, коли прагнуть керувати своїми

чоловіками, а ті, у відповідь, грубо обходяться зі своїми дружинами.

Багато шлюбів розпочинається оперетою, а закінчується пантомімою.

Якось у Сократа запитали:

– Яка, на ваш погляд, найменш чутлива частина тіла у чоловіків?

– Ніс, – не задумуючись відповів він.

– Чому?

– Моя бабуся все життя водила діда за ніс, а він цього не відчував, – відповів філософ.

3. Безбожна спадщина кидає виклик побожній спадщині. «І стала, як були вони в полі, повстав Кайн на Авеля, брата свого, і вбив його» (Бут. 4:8).

Перший конфлікт забрав життя 1/4 жителів Землі. Саме тому на нас, як на батьках, лежить велика відповідальність навчити своїх дітей протистояти спокусам, які пропонує сучасне суспільство, навчити їх твердо стояти у вірі. А ще ми маємо стати для них прикладом і надійною підтримкою.

Подружні пари, які стають однім цілим, знищують силу сатани, спрямовану проти них. Думаю, нам усім знайомі моменти, коли стосунки з дружиною або чоловіком перетворюються на двобій. Тому Господь нагадує сьогодні всім чоловікам і дружинам: ми – не вороги, ми – одне ціле, а ворог наш – диявол.

Отож, даймо відповідь на запитання «Чи виконуємо ми задум Бога стосовно свого шлюбу?»



Ніна Андріївна Фесюк (Кичко) народилася 8 грудня 1947 року в селі Красносілля Коропського району на Чернігівщині. За освітою – вчитель-філолог.

Закінчила Лебединське педагогічне училище (Сумська обл.) та філологічний факультет Київського університету ім. Т. Г. Шевченка.

Педагогічний стаж – понад тридцять років.

Автор поетичних збірок «Мелодія тиши», «А в бабусі у селі» (для дітей), «Нова пісня».

Нині керує літературно-мистецькою студією «Первоцвіт» у Костопільському районному Будинку дітей та юнацтва.

Мій шлях до Бога

...Коли моя молодша донька – студентка – повідомила, що стала віруючою, я була приголомшена. Цього ще тільки не вистачало! Одне мене втішало: моя розумна і завжди слухняна дитина нічого поганого не зробить. Але що скажуть люди? Часи війовничого атеїзму начебто минули, однак людська свідомість залишається такою ж, як і раніше. Тоді я навіть подумати не могла, що Господь через дітей приведе мене на дорогу істини.

Не здогадувалась, що Катя, її тоді ще майбутній чоловік та їхні друзі щодень молилися за мене. Сім років молилися! Бог чув і працював зі мною. Знаючи мою нерішучість, Він, Бог, Якому відомо все, не квапив події, а повільно наблизяв мене до Себе.

Якось прийшла думка: всі видатні поети і прозаїки знали Біблію і навіть писали на біблійні мотиви: і Л. Толстой, і Т. Шевченко, і Л. Українка, і М. Булгаков – цей список можна продовжувати і продовжувати. А я її не читала. Чи ж можна мене назвати культурною людиною? Почала читати, але священна книга мені не давалась. Взялася за дитячу Біблію. Було не тільки зрозуміло, а й дуже цікаво. Мое затверділе серце поволі м'якшало. Святе Письмо відкрило мені очі. Виявляється, Ісус Христос приніс Себе в жертву за гріхи всього людства. І тим, хто покається перед Ним, Він прощає всі провини. Настав час, коли я, нарешті, переконалася: мої діти мають рацію. Саме віра в Бога, принципи християнської моралі повинні стати основою нашого життя.

Я ще не знала, що Богові треба молитися постійно (вранці, увечері, перед їжею), а не тільки тоді, коли у Нього треба щось попросити, проте інколи виникала потреба молитви і спілкування з віруючими людьми.

Час ішов. І ось у листопаді 2000 року мені потрапила на очі об'яза про те, що в нашому місті розпочинається тиждень Святого Євангелія. Подібні оголошення я читала й раніше, але вони мені ні про що не говорили. Цього разу я сказала собі: «Піду!»

То був вирішальний тиждень у моєму житті. За кілька вечорів я дізналася про Бога стільки, скільки достатньо було, щоб від невір'я, сумнівів нічого не залишилось.

Останнього дня того тижня несподівано навіть для себе, не тільки для доньки і зятя (вони налаштувалися терпляче молитися за мое навернення до Бога ще, можливо, довго), покаялася перед Творцем у своїх гріях.

Після цього зразу ж почала навчатися на біблійних курсах. Розуміла: треба надолужувати прогаяне. До речі, навчаючись ще й досі (теологія – наука глибока, це вам не так званий науковий атеїзм, який довелося вчити у вищих навчальних закладах). Разом з тим, навчаю інших того, чого навчилася сама.

Мій світогляд поступово змінювався. Зараз у мене таке відчуття, ніби мене поставили на ноги після довгого стояння на голові і я побачила навколо мене в його реальному вигляді, а не в переверненому, як до цього. Змінювався на краще і мій характер. Бог шліфує серце людини, коли вона сама цього побажає. Для Нього немає нічого неможливого.

Він змінив і зміст моєї творчості: «Дав пісню нову в мої уста, для нашого Господа хвалу», читаємо в 39 псалому Давидовому. Тепер я вважаю за честь називатися християнською поетесою. Абсолютно переконана: лише з Господом людина може бути по-справжньому щасливою. Жалкую, що так довго не могла цього зрозуміти.

ВІДПОВІДЬ АТЕЇСТУ

на зауваження «Бога ніхто не бачив, як же можна вірити в те, що Він є?»

Я Господа бачу у кожнім створінні:
В висоті, у пташці, в тварині, в людині.
Я чую Його у дзюрчанні потоку.
Без Нього не можу ступити ні кроку.

До мене озветься Він громом весняним,
Мені усміхнеться сонечком раннім,
У спеку мене вітерцем прохолодить,
Завжди у дорозі мене супроводить.

Йому я молюся, і Він мене чує.
З біди виручає, хвороби лікує.
Це в мене від Бога наснага та сила –
Завжди Він давав мені все, що просила.

Коли навіть поряд нікого немає,
Десница Його мене міцно тримає.
Довіку зі мною Господь мій усюди.
Творець-Вседержитель – Він був, є і буде.

Хто ж Бога не бачить, не знає ще й досі,
Хай гордість відкіне і прощення просить,
І станеться чудо: незрячий прозріє,
Бо очі йому Всемогутній відкриє.

МОЯ НАДІЯ

Я на людей не надіюсь дарма,
В людях для мене спасіння нема.
Добрих багато іх стрінеш в житті,
Та не всесильні, на жаль, люди ті.
Навіть, якщо мають владу й чини,
Люди вмирають – не вічні вони.

Тільки надіюсь на Господа я:
Захист Він мій, охорона моя.
Бог утішає в нещастях і вчить,
Він не покине мене ні на мить.
Силу дає і продовжує дні,
Збочити Він не дозволить мені.
Не на людей я надіюсь – о ні!
Бог мій – довічна надія мені.



НА МОРИ ГАЛІЛЕЙСЬКИМ

Mt. 14

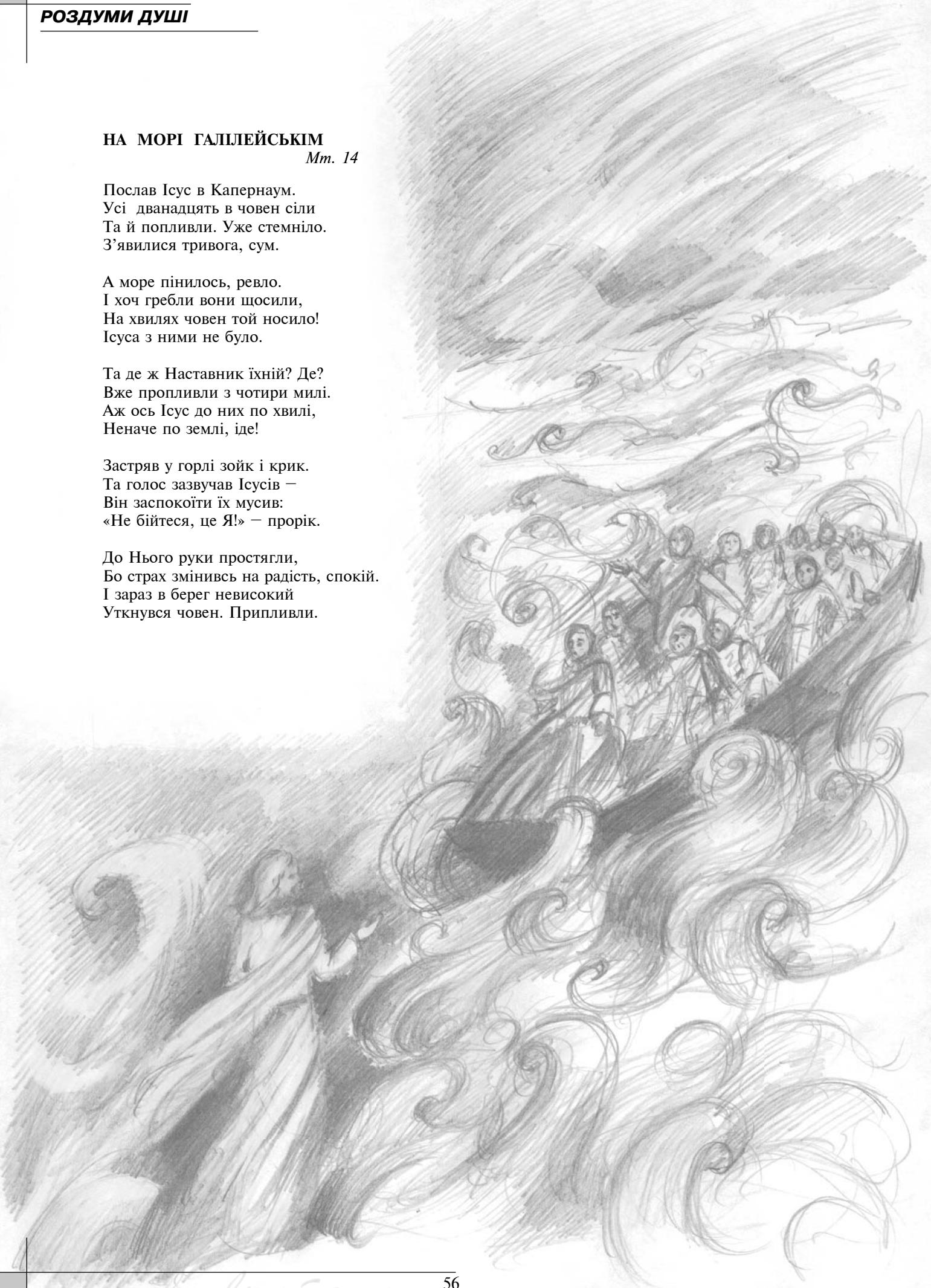
Послав Ісус в Капернаум.
Усі дванадцять в човен сіли
Та й попливли. Уже стемніло.
З'явилися тривога, сум.

А море піnilось, ревло.
І хоч гребли вони щосили,
На хвилях човен той носило!
Ісуса з ними не було.

Та де ж Наставник їхній? Де?
Вже пропливли з чотири милі.
Аж ось Ісус до них по хвилі,
Неначе по землі, іде!

Застряв у горлі зойк і крик.
Та голос зазвучав Ісусів –
Він заспокоїти їх мусив:
«Не бійтесь, це Я!» – прорік.

До Нього руки простягли,
Бо страх змінивсь на радість, спокій.
І зараз в берег невисокий
Уткнувся човен. Приплівли.



ТОБІ НЕМА ПОЧАТКУ, НІ КІНЦЯ

Тобі нема початку, ні кінця.
І слово не мине Твоє пророче.
Ти бачиш наші душі та серця,
Думки читаєш, мій Небесний Отче.

Тобі відомі справи всі земні –
Вчорашній день, день нинішній, грядущий.
Тебе бояться слуги сатани,
Всесильний, всеблагий і всевидючий.

В Своїй любові незбагнений Ти!
Чи варта хоч одна того людина,
Щоб був Господь готовий принести
За неї в жертву праведного Сина?!

Великий Боже, Господи святий,
Молюсь до Тебе в радості і горі.
Мій голос зі Своєї висоти
Ти розрізняєш в незліченном хорі.

Ховаюсь я у тінь Твого крила,
Бо хто, крім Тебе, прихистити може?
Коли ще я у зародку була,
Ти дні мої порахував, мій Боже.

Творець могутній неба і землі,
Ти недосяжний і непереможний.
Твої створіння ми слабі й малі,
А все ж прийти до Тебе може кожний.

Твоїм тернистим шляхом я пішла,
Мій вірний Боже, що єси на небі.
Нелегко йти, та піт зітру з чола
І знову путь продовжу я до Тебе.

ОЧИЩЕННЯ ХРАМУ

Mt. 21

Юдейська Пасха скоро вже.
Напередодні свята,
Як і завжди, в Єрусалим
Людей прийшло багато.
Ісус також туди прибув
І вкрай обурило Його
Те, що побачив там.
Вздовж стін стояли скрізь столи,
Ослони різні, лави,
За ними спритні гендлярі
Вели торгівлю жуваву.

Там продавались голуби
І вівці, і воли.
А гроши треба помінятъ –
Мінайли теж були.
Сторонні речі несучи,
Снував по храму люд.
В святому місці гамір, зиск,
Бездаддя, сморід, бруд.

Розгніваний Ісус зробив
Із мотузків батіг
І виганяти заходивсь
Людей, тварин – усіх.
А грошомінам швидко Він
Перекидав столи – летіли гроши врізnobіч,
Що на столах були.

Ісус очистив Божий храм
І так сказав тоді:
– Хіба не знаєте ви, що
Отця Мого це дім?
Назвється «Дім молитви» він.
То як же ви посміли?!
Вертеп розбійників якийсь
Із нього ви зробили!

Оця історія нехай
Всім нагадає нам:
Тримаймо завжди в чистоті
Душі своєї храм.

МІЙ БОГ НЕ ІКОНА,

Мій Бог не розп'яття,
Не мощі святих,
Не купальське багаття,
Не спасівський кошик,
Не віття вербове.
Господь мій – живий
І живе Його Слово.

Тож вірую тільки
У Бога живого,
Крім Нього не знаю
Я іншого Бога.
Йому одному
Поклоняємусь завжди,
Тому, Котрий є
Уособленням правди.

Господь Триєдиний,
Творець, вічно сущий,
Він Всесвіт тримає,
Минуле й грядуще.
І радість до Нього
Несу, і скорботу.
Я славлю Його
За любов, за турботу.

Йому не потрібні
Обряди, ритуали.
Він хоче лише,
Щоб Його ви пізнали.
Всі ті, що зійшли
На широку дорогу
І ворогу душ
Догоджали – не Богу.
Щоб ви до Ісуса
Прийшли в покаянні –
Так хоче Господь
У часи ці останні.

НАРОДЖЕННЯ ХРИСТА

Лк. 2:8-20

Ніч. У полі вівчарі
стерегли отари.
Тут з'явилася вгорі
зірка із-за хмари.

І велика, і ясна,
і на всі не схожа.
– Що віщує нам вона?
Таємниця Божа.

Ангел із небес спустивсь.
– Не лякайтесь, люди!
Ось Христос Господь родивсь.
Всім Спаситель буде!

Воїни небесні з Ним –
Величезна сила.
Гучно й радісно вони
Господа хвалили.

Воїни гукали ті у нічному полі:
– Слава Богу в висоті,
в людях добра воля!
А на землі мир,
а на землі мир!

Раптом всі поділись десь
ті небесні гості.
В Вифлеєм людей веде
зірка з високості.

Закінчивсь недовгий шлях,
і знайшли Дитину,
що лежала в пельюшках
на пауччім сіні.

Ясла за колиску Йі,
хлів Йі за кімнату:
не схотіли у зайзд
бідняків прийняти.

Хто почув, той здивувавсь,
що Дитя – Месія.
В серці склала ці слова
праведна Марія.

Поверталися до справ
пастухи по тому,
Бога славлячи, що дав
Спаса світу всьому.



СЫН ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ

Александр Мень

Праця о. Олександра Меня є ще однією спробою людства пізнати, ким же все-таки був Ісус Христос. Автор намагається звернути увагу на те, що Особистість Христа є до кінця незображенна та невичерпною.

За часів існування християнства у людства були неодноразові спроби зобразити Сина Людського у живописі, літературі, скульптурі тощо. Сам автор книги не ставив собі за мету зробити це. О. Мень намагається просто і доступно розповісти про Христа на основі Євангелій, найкращих коментарів до них та інших літературних джерел. Основною метою праці є правдиве зображення євангельської епохи через донесення читачеві образу Ісуса з Назарета саме таким, яким Його бачили сучасники.

Книга адресована тим, хто близько знайомий з Господом, і тим, хто чує про Ісуса Христа вперше.

Мень А. Сын Человеческий. – М.: «Протестант», 1991. – 318 с. ISBN 5-8577-8-6

ИИСУС, КОТОРОГО Я НЕ ЗНАЛ

Филипп Янси



Відомий американський журналіст та письменник розкриває нам свої особисті почуття та глибокі думки, які зосереджені на центральній фігурі християнства – Ісусі Христі. Янсі відверто та цікаво описує моменти свого життя, починаючи відтоді, коли він вперше почув про Христа, а також намагається зображені, яким Ісус був для Його сучасників. Простежуючи еволюцію своїх особистих переживань у житті, письменник показує Христа в усій Його як людській, так і божественній сутності.

Книга розрахована на широке коло читачів і є поштовхом до переосмислення вічної сутності Ісуса Христа та Його божественної величі.

Янси Ф. Иисус, которого я не знал. – СПб: Кайрос, 2001. – 343 с. ISBN 5-89829-005-2



У ПОШУКАХ ВІДПОВІДЕЙ: КОД ДА ВІНЧІ

Джош Мак-Даулл

Ця книга – відповідь на яскравий спалах інтересу громадськості до епохи Ренесансу, тогоджих громадських організацій та ранньої історії християнства. Він був спричинений виходом у світ 2003 року роману Дена Брауна «Код да Вінчі» та створеним на його основі одноіменним фільмом. У свідомості багатьох людей постали запитання про істинність та походження християнської віри, про достатність Біблії як Слова Божого, інтерес до постаті Самого Ісуса Христа. Відомий американський письменник Джош Мак-Даулл робить спробу віднайти відповіді на запитання, породжені романом. Він проводить чітку межу між вимислом та правдою, що тісно переплелися у романі, тим самим допомагаючи читачеві усвідомити ті беззаперечні істини, на які він і сам може покладатися. Дослідження Мак-Даулла ґрунтуються на достовірних історичних джерелах та працях відомих теологів і богословів усіх часів. Ну а головним підґрунтям, беззаперечно, є сама Біблія – Слово Боже.

Книга побудована у формі діалогів вигаданих героїв, проте інформація, якою вони володіють, цілком достовірна. Праця розрахована, насамперед, на тих, хто знайомий з романом, хоча буде корисною та цікавою і тим, хто його не читав.

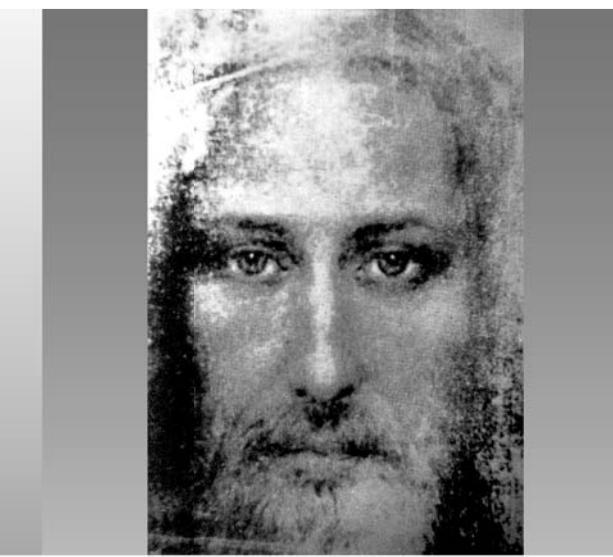
Мак-Даулл Дж. У пошуках відповідей: Код да Вінчі. – Львів: Свічадо, 2006. – 107 с. ISBN 966-395-024-2

Якщо Ви не можете знайти у бібліотеці чи придбати в книгарні книгу, яку ми Вам рекомендуємо прочитати, звертайтеся за адресою: МГО «Надія – людям», а/с 116, м. Рівне, 33028, Україна, або пишіть на e-mail: slovo@nadia.rovno.ua. Ми Вам допоможемо!

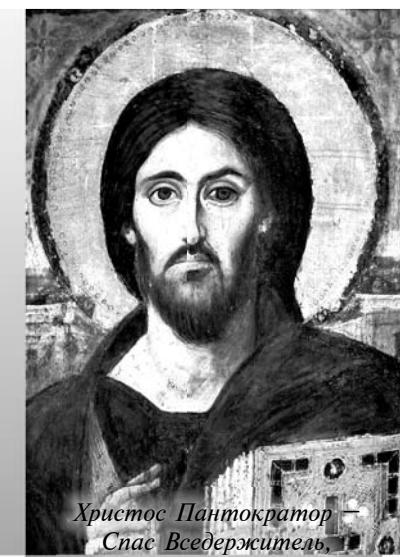
Матеріал підготувала **Інна Павлович**.



В Україні, ікона поч. XVII ст.



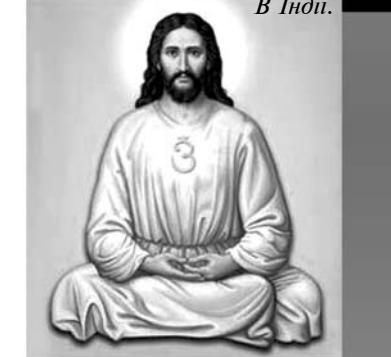
Відбиток Туринської плащаниці.



Христос Пантократор – Спас Всеодержитель, ікона VI ст.



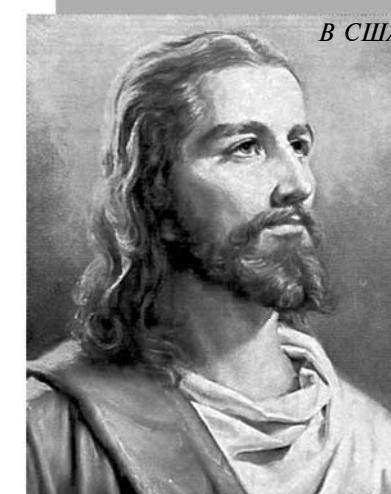
В Індії.



В Індії.



В Палестині.



В США.



Серед індіанців Америки.



В Африці.

